

306771

A
KÜLFÖLDI MAGYAR INTÉZETEK
MŰKÖDÉSE ÉS A MAGAS MŰVELTSÉG
CÉLJÁT SZOLGÁLÓ ÖSZTÖNDÍJAK
AZ 1930–31. TANÉVBEN

KÖZZÉTESZI
AZ ORSZÁGOS
ÖSZTÖNDÍJTANÁCS

BUDAPEST, 1932

KIRÁLYI MAGYAR EGYETEMI NYOMDA

A
KÜLFÖLDI MAGYAR INTÉZETEK
MŰKÖDÉSE ÉS A MAGAS MŰVELTSÉG
CÉLJÁT SZOLGÁLÓ ÖSZTÖNDÍJAK
AZ 1930–31. TANÉVBEN

KÖZZÉTESZI
AZ ORSZÁGOS
ÖSZTÖNDÍJTANÁCS

BUDAPEST, 1932

KIRÁLYI MAGYAR EGYETEMI NYOMDA

Δ
KÖLÖLDI MAGYAR INTÉZETEK
MŰKÖDÉSE ÉS A MAGAS MŰVELTETTSÉG
GÉLLÁT SZOCIÁLI ÖNTONDIÁK
AZ 1930. ÉVI TÁJÉKOZTATÁS

NYELVTUDÁS
AZ ÖRÖKSÉG
ÖNTONDIÁK

M. T. AKAD. KÖNYVTÁRA
Műveleknapló
1934. évi 1903. sz.

Az 1930—31. tanévben érte el az ösztöndíjakeció eddig legteljesebb kifejlődését. A bécsi és római Történeti Intézetek, a bécsi, berlini és római Collegium Hungaricumok tagjain és kézi ösztöndíjasokon kívül rendszeresített ösztöndíjakban részesültek oly magyar tudományos kutatók, szakemberek, illetve művészek, akik Olasz- és Németország vidéki kultúrcentrumaiban, Genfben, Francia-, Angol-, Görög-, Lengyel-, Svéd-, Finn-, Észtországban, vagy az Északamerikai Egyesült Államokban óhajtották tanulmányaikat elmélyíteni. Belföldi tanulmányok lehetővé tétele céljából pedig 100 ösztöndíjas hely adományoztatott.

Az ösztöndíjakeciónak ezt a kiépítését több külföldi állammal (Lengyel-, Svéd-, Finnország), illetve intézménnyel (Páviai Collegio Borromeo) csereösztöndíjakra vonatkozólag kötött megállapodások, továbbá az olasz és francia állam, a *Rockefeller-Foundation*, az *Alexander von Humboldt-Stiftung*, valamint magánosok és pénzintézetek (*Magyar-Olasz Bank R.-T.* és *Angol-Magyar Bank R.-T.*) bőkezősége és végül több alapítvány (*Hariseion, Smith Jeremiás*) jövedelme tette lehetővé.

Ebben az évben már nemcsak az 1927. évi XIII. t.-c. értelmében az állam által adományozott, hanem csekély kivétellel az összes ösztöndíjas helyekre az *Országos Ösztöndíjtanács* jelölt, ami nagymértékben előmozdította az ösztöndíjak eredményes felhasználását.

A jelentés felöleli mind a külföldi, mind a belföldi tudományos kutató ösztöndíjasokat. Utóbbiakkal a külföldi ösztöndíjasok után külön rész foglalkozik és az ösztöndíjasok betűrendes névsorában is külön szerepelnek. Jelentésünknek a külföldi ösztöndíjasokra vonatkozó része nagyrészt a kollégiumi igazgatók beszámolója alapján készült, amelyeket a lehetőséghez képest egységes szempontok szerint alakítottunk át, a belföldi ösztöndíjasokról szóló jelentést pedig egyéni beszámolójuk alapján állítottuk össze. A külföldi ösztöndíjasokat nem az ösztöndíjat adományozó intézmény, hanem a kiküldetési ország szerint csoportosítottuk és csak ezen belül jeleztük azt a forrást, amelyből ösztöndíjukat nyerték. Azt a néhány belföldi ösztöndíjban részesültet, akik ösztöndíjukat teljes egészében külföldi tanulmányokra használták fel, a külföldi ösztöndíjasok között soroltuk fel. Az egyes ösztöndíjasok neve után — esetleges statisztikai feldolgozások megkönnyítése érdekében — zárójelben jeleztük az illető születési évét, helyét és vallását is.

Ami az *Ösztöndíjtanács szervezetét* illeti: tagjainak sorában nagyobb változás nem történt. Azok a tanácsstagok, akik a szabályrendelet 1. §-ának értelmében az 1930. év végén kisorsolásra kerültek,

ismét meghivattak, illetve kiküldettek, kivéve a műegyetem vegyész-mérnöki osztályának képviselőjét, dr. Zemplén Géza ny. r. tanárt, akinek helyére *dr. Varga József* ny. r. tanárt küldötte ki az osztály.

Az Országos Természettudományi Tanács megalakulásával a Természettudományi Kongresszus végrehajtóbizottságának az az ideiglenesen gyakorolt joga, hogy az Ösztöndíjtanácsba tíz tagot küldjön ki, megszűnt. Ezeket a helyeket ezentúl az Országos Természettudományi Tanács intézőbizottságának választás útján kiküldött tíz tagja tölti be. Az Országos Természettudományi Tanács alakuló ülésén megtartott választás azonban e tíz hely betöltését illetőleg személyi változást csak annyiban hozott létre, hogy dr. Kerpely Kálmán egyetemi ny. r. tanár helyett *dr. Dégen Árpád* udvari tanácsos, kísérletügyi főigazgatót vette fel kiküldötteinek sorába.

A debreceni orvostudományi kar *dr. Bodnár János* ny. r. tanárt küldte ki a Bázélbe távozó dr. Verzár Frigyes professzor helyett, akinek *intézőbizottsági* tagsági helyére a Tanács teljes ülésének felterjesztése alapján a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr *dr. Gorka Sándor* tanácstagot, a pécsi orvostudományi kar kiküldöttét hívta meg.

Dr. Farkas Gyula berlini egyetemi tanár a berlini Collegium Hungaricum kurátorává, *dr. Miskolcgy Gyula* római egyetemi tanár pedig a római Collegium Hungaricum igazgatójává kineveztetvén, az Országos Ösztöndíjtanácsnak hivatalból tagjai lettek.

Szervezeti szempontból lényeges újítást jelent az *amerikai albizottság* szervezése, amit az tett szükségessé, hogy a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr az amerikai Nemzetközi Nevelésügyi Intézet (Institute of International Education) által kiírt csereösztöndíj pályázatok elbírálását is az Országos Ösztöndíjtanács elé utalta. Az amerikai albizottságot az intézőbizottság a Tanácsnak különféle tudományszakokat képviselő, az amerikai viszonyokkal ismerős tagjaiból szervezte meg és megalakulását a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 5723—1931—IV. sz. a. 1931 augusztus 15-én jóváhagyta. Hatáskörébe tartozik a szakok szerinti albizottságok előadójának véleménye alapján amerikai csereösztöndíjakra jelölteket javaslatba hozni.

I. A BÉCSI ÉS RÓMAI TÖRTÉNETI INTÉZETEK.

Wien, VII., Museumstrasse 7. — Roma, Via Giulia 1.

Ez alkalommal is első helyen arról a két tudományos intézetről emlékezünk meg, amely szorosan véve nem tartozik az Ösztöndíjtanács hatáskörébe. Az intézetek tagjai közül azonban azok, akik hivatalos kiküldetésben hosszabb időt töltöttek el történeti kutatással az intézetek kötelékében — az úgynevezett rendes belső tagok —, az ösztöndíjasokkal sok tekintetben egy sorba vehetők. Ezeknek munkásságáról éppúgy emlékezik meg jelentésünk, mint az ösztöndíjasokéről, míg az intézetet igénybevevő többi kutatóról rövidebb felsorolást nyújt.

A Bécsi Magyar Történeti Intézet ezidén is *dr. Angyal Dávid* nyug. egyetemi ny. r. tanár igazgatósága alatt folytatta munkásságát.

Az intézetnek *ösztöndíjas* (rendes belső) tagjai voltak:

Dr. Bobula Ida (1900, Budapest, róm. kath.) január hó közepétől folytatta kutatásait a Történeti Intézet kötelékében. „A nő helyzete a XVIII. század magyar társadalmában“ című munkáján dolgozott. Főleg a Nationalbibliothek és az Universitätsbibliothek anyagából dolgozta fel a kérdés általános európai vonatkozású német- és francia nyelvű irodalmát, különösen az egykorú emlékiratokat. A Bécsen át Magyarország felé terjedő francia hatás útjának megismerése végett tanulmányozta a Staatsarchivban az udvari szertartásokra vonatkozó Zeremonial-Akten iratesoportot, főleg pedig a Protocollum Aulicum in Ceremonialibust, az I. Lipót uralkodásától Mária Terézia uralkodásáig terjedő időből. Foglalkozott azonkívül a Staatsarchiv egyéb kéziratot anyagával, így a Zinsendorf-féle naplókkal is.

Fleischer Gyula (1890, Szomolnok, Szepes m., ág. ev.) „A magyar barokkművészet forrásai“ című publikáció számára rendezti és nyomtatásra előkészíti a bécsi nemzeti könyvtár, állami levéltár és udvari kamarai levéltár műtörténeti anyagát. Az első félévben elkészítette a publikáció első kötete részére a kötet anyagát áttekintő bevezetést és ellátta jegyzetekkel. Megírta továbbá az Archaeologiai Értesítő megjelenendő kötete számára a „Henszlmann Lapok“ tartalmi ismertetését és dolgozott a „Schönbrunni kastély földszinti termeinek falfestményei“ című tanulmányon. E kastély kerti frontjának tizenegy termét nevezetes freskók díszítik. Az alkotó művész személyére nézve az osztrák műtörténeti irodalom mindeddig találgatásokra szorítkozott. Fleischer levéltári adatokkal megállapítja e falfestmények művésznének nevét, aki nem más, mint a budapesti egyetemi templom mennyezetképfestője. A tanév második részében az Országos Magyar Szépművészeti Múzeum megbízásából kassai Spillenberger János magyar származású festőről szóló nagyobb tanulmányának elkészítése vette igénybe munkásságát, amelynek kapcsán a művésznék Bécsben őrzött munkáit és az azokra vonatkozó levéltári anyagot és egykorú feljegyzéseket kutatta fel. A tanév folyamán jelent meg „Johann Bergl, a budapesti egyetemi templom mennyezetképfestője“ (Pápa, 1931) című

monográfiája és „A felsőelefánti gróf Edelsheim-Gyulai-kastély és mennyezetképei“ (az Orsz. Magy. Szépművészeti Múzeum VI. kötetében, Budapest, 1931) címen az ősi Pálos-kolostor romjaiból felépült kastély és mennyezetképeinek művészettörténeti méltatása. Ismertetések, illetve bírálatokat írt továbbá a Kirchenkunstba és az intézet hivatásának megfelelően adatokat szolgáltatott több érdeklődő külföldi tudósnak (F. M. Haberditzl, a bécsi Barockmuseum igazgatójának, P. M. Riesenhuber, a seitenstetteri kolostor levéltárosának, H. Hammer innsbrucki, Walter Friedländer freiburgi egyetemi tanárnak, végül Albert Hämmerle augsburgi és Peter Metz berlini múzeumi őrnek).

Dr. Szilágyi Lóránt (1908, Hajdúnánás, ref.) e félévben „A magyar királyi kancellária szerepe az államkormányzatban 1526 után“ című munkán dolgozott. Az erre vonatkozó anyag leginkább a bécsi Staatsarchiv Hungaricáiban található, azonban a magyar országgyűlési akták is nagy anyagot tartalmaznak, valamint a Nationalbibliothek kézirati osztályában is találhatók különböző összeírások. Az anyag összegyűjtésében nemcsak magát a kancelláriát tartotta Szilágyi szem előtt, hanem a kancelláriával kapcsolatban az egész kormányzat fejlődését vizsgálta. E fejlődés vizsgálatában eljutott a XVII. század elejéig. Kutatásait a következő tanévben folytatja.

Dr. Tirscher Jolán (1896, Budapest, róm. kath.) allevéltárnok a II. félévnek csak első két hónapjáig folytathatta kutatásait a magyar cenzúra XVIII. és XIX. századi történetéről. Főleg a II. József korabeli aktákat tanulmányozta az állami levéltár Staatsrat-aktáiban. Gazdag anyagot talált itt a cenzúrai szervezet elvi jelentőségű kérdéseiről, valamint az egyes művekről is talált cenzori jelentéseket. Ez anyagnak különösen érdekes csoportját alkotják a tankönyvekre vonatkozó jelentések.

A **változó belső tagok** közül, akik rövidebb ideig végeztek kutató munkát az intézetben, *Incze Gábor* pápai teológiai tanár a magyar református kegyességi irodalom történetét kutatta, *dr. Kozocsa Sándor* magyar nemzeti múzeumi könyvtári segédtsízt a bécsi Nationalbibliothek rendszerét és új katalógus-típusát tanulmányozta, *Tarnay Zsuzsánna* bölcsészethallgató a XVIII. és XIX. századi magyar folyóiratoknak a németországiakkal való kapcsolatait vizsgálta, *Váczy Elemér* bölcsészettanhallgató a Duna—Odera-csatorna tervének szerzőjére vonatkozólag keresett adatokat a XVIII. század elejéről, végül *dr. Váczy Péter* gyűjteményegyetemi tisztviselő a középkor általános történetével foglalkozott.

Mint **vendégek** rövidebb ideig dolgoztak az intézetben: *Borzásék István*, könyvtártiszt, *Barcza Lénárt*, bencés tanár, *Darkó Jenő*, egyetemi tanár, *Galamb Sándor*, tanárképzőintézeti igazgató, *Gáspár Pál*, középiskolai igazgató, *Géfin Gyula*, teológiai tanár, *Gulyás Pál*, múzeumi főkönyvtáros, *Hajós Antal*, mérnök, *vitész Házy Jenő*, Sopron város főlevéltárosa, *Horváth Jenő*, egyetemi tanár, *Illés József*, egyetemi tanár, *Iványi Béla*, egyetemi tanár, ifj. *Jambrekovich László*,

Kapossy János, orsz. levéltárnok, *Karner Kálmán*, teológiai tanár, *Kampis Antal*, egyetemi tanársegéd, *Kelényi Béla*, könyvtártiszt, *Krúdy Mária*, bölcsészethallgató, *Lambrecht Kálmán* egyetemi magántanár, *Lukinich Imre*, egyetemi tanár, *Lutter János* egyetemi tanár, *Mályusz Elemér*, egyetemi tanár, *Milleker Rezső*, egyetemi tanár, *Müller György*, tanársegéd, *Nánay Béla*, középiskolai tanár, *Petrik Zoltán*, tanárjelölt és *Somogyi József* egyetemi magántanár.

Az intézet **külföldi vendégei** voltak: *Backmann Reinhold*, Studienrat, *Grunden Herbert*, *Heilig Konrad*, *Pajevski Janusz*, *Rensing Elfriede*, *Schneider Georg* és *Schünemann Konrad*.

A **Római Magyar Történeti Intézet** a Palazzo Falconieriben elhelyezve, ebben az esztendőben is a római kollégiummal (Regia Accademia d'Ungheria) szervezeti kapcsolatban fejtette ki működését. Az Intézetben a Magyar Tudományos Akadémia javaslata alapján a következők nyertek elhelyezést:

Dr. Biró Béla (1899, Makó, róm. kath.), rajztanár, a kiskunfélegyházi városi róm. kath. reálgimnázium rajztanára, a római szakkönyvtárakban a XIX. század első felének olasz művészetére s a római nazarénus művészekre vonatkozó irodalmat tanulmányozta. Főfeladatának Szoldatics Ferenc magyar nazarénus irányú festőművész életrajzának és művésze méltatásának megírását tűzte ki. Kutatása során a művésznek mintegy kétszáz képét írta össze; a végleges szövegést a magyarországi kiegészítő adatgyűjtés elvégzése után hamarosan elkészítheti. Mint rajztanár, gyakorlatilag is foglalkozott művészetével s az Associazione Artisticában esti aktrajzolósi tanfolyamon vett részt. Tanulmányútja az akadémiai év folyamán Dél-Olaszországba, Sziciliába és Észak-Afrikába vezette, az év végén pedig Észak-Olaszországban az olasz romantikus festők műveit tanulmányozta.

Dr. Décei Géza (1896, Rákospalota, róm. kath.), vácegyházmegyei áldozópap, a pesti főiskolai Szent Imre-kollégium tanulmányi felügyelője, római és egyéb olasz művészeti emlékeket tanulmányozott a jövő művészetéről irandó művészetbölcseleti tanulmánya számára.

Dr. Galla Ferenc (1888, Udvard, róm. kath.), vácegyházmegyei áldozópap, a budapesti egyetem történetét író bizottság megbízásából átkutatott 63 indexet és a Vittorio Emanuele-könyvtár jezsuita kéziratait. A Propaganda-Congregatio levéltárában átnézte a protokollumokat 1633-tól 1707-ig és a levelezési regisztereket 1629-től 1640-ig, kijegyezvén a magyar anyagot. „Cluny“ című munkáját sajtó alá rendezte és házi előadást is tartott.

Dr. Hoór Tempis István (1896, Budapest, róm. kath.) a Római Magyar Intézetnek harmadik évben tagja, a vatikáni levéltárban folytatta kutatásait a Szentszék XV. századbéli török politikájáról, különös tekintettel a Curiának a török akcióra való anyagi hozzájárulására. A második félév folyamán kivált az intézet kötelékéből.

II. A BÉCSI COLLEGIUM HUNGARICUM.

Wien VII, Museumstrasse 7.

Állami ösztöndíjasok:

Dr. Bánrévi György (1905, Budapest, róm. kath.), volt egyetemi könyvtári gyakornok (prof. Császár), ösztöndíjas a II. félévben. A tanulmányi év végén kinevezték a Budapesti Székesfővárosi Levéltárhoz levéltári tiszté. Összehasonlító irodalomtörténeti vizsgálatai során a Vörösmarty-kora előtti magyar-német irodalmi és irodalomtörténeti kapcsolatokkal foglalkozott. Az újabb irodalomelméleti művekbe való elmélyedéssel párhuzamosan iparkodott bepillantást nyerni a magyar és német szellemnek a XIX. század elején az irodalomban megnyilvánuló lényegébe és pozitívumként a Fáy—August Lafontaine-kapcsolat tanulmányozása által újabb szempontokat keresett ez időszak szellemének megismerésére.

Dr. Binder Irén (1902, Dés, róm. kath.), leánylíceumi rendes tanár, Szeged (prof. Schmidt Henrik), tavaly is kollegista volt. A bécsi Hofkammerarchivban folytatta tavaly megkezdett, a magyarországi német településre vonatkozó kutatásait. A több mint száz fascikulust (kb. 200 csomót) kitevő rendkívül gazdag és magyar szempontból igen jelentős anyag feldolgozása során művelődéstörténeti és a német gyarmatos lelki struktúráját szem előtt tartó irányelveket követett. Eddigi kutatásai alapján három tanulmánya készült: 1. „Die Urheimat der 1763—76 in das Temescher Banat abgegangenen Kolonisten“ (megjelent a Deutsche Hefte für Volks- und Kulturbodenforschung I. évf. 1. füzetében), 2. „Über das Schicksal der im Jahre 1755 vertriebenen Hauensteiner im Banat“ (megjelenik a Deutsch-ungarische Heimatsblätter őszi számában), 3. „Über die Wahl des Siedlungsgebietes der nach Ungarn ziehenden deutschen Kolonisten“. Tekintettel arra, hogy a magyarországi német település kérdéseivel a legújabb időkben német és osztrák részről igen sokat foglalkoznak, nagyon kívánatos, hogy e problémával magyar részről is foglalkozzának, épp a tárgyilagosság és a magyar szempontok szükségképeni figyelembevételé miatt; ezért a jövő évben tovább folytatja kutatásait. — A kollégiumi adminisztráció munkájában is tevékenykedett.

Dr. Borbély Andor (1896, Kaposvár, unitárius), kecskeméti reáliskolai h. tanár (szakprofesszora Kogutovicz Károly szegedi egyetemi tanár). A bécsi Hadilevéltárban lévő II. József császár korabeli Magyarországra vonatkozó kéziratok térképanyagot dolgozta fel táj- és gazdaság- stb. földrajzi szempontból. Ez évben dr. Nagy Júliával együtt a Duna—Tisza közéről és a Tiszántúlról kb. 150 lapot készített el. Együttesen dolgozatot írtak e fent említett Josephinische Aufnahme történetéről és a felvételek jelmagyarázatáról, ami e magyar szempontból jelentős térképanyag használhatóságát nagyban elősegíti. A Hadi és Állami Levéltárakban anyagot gyűjtött „Az Alföld XVIII. századbéli természeti viszonyainak leírása“ c. dolgozatához. A bécsi levéltárak magyar vonatkozású térképanyagának katalógusához elkészítette a Haus-, Hof- und Staatsarchiv térképeinek jegyzékét. Mint

középiskolai tanár több középfokú iskolában hospitált földrajz- és természetrajzórakon. Személyes kapcsolatban állott a Hochschule für Welthandel földrajzi intézetének tanársegédjével, dr. Rungaldierrel, akivel több Bécs-környéki tanulmányi kiránduláson vett részt. Több nagyobb kirándulást tett Ausztriában. A Mitteilungen der Geographischen Gesellschaft in Wien folyóiratban magyar földrajzi szakkönyveket ismertetett. A Bécsi Magyar Akadémikusok Egyesületének ügyvivő elnöke volt és az egyesület vezetésében tevékenykedett.

Dr. Dirner Zoltán (1903, Kassa, ág. ev.), szegedi egyetemi gyógyszer-tani intézeti tanársegéd (Issekutz Béla professzor mellett) ösztöndíjas volt az I. félévben. Az Institut für medizinische Kolloidchemie-ben a kolloid előállítási metódusát sajátította el és az elektrokémiában, valamint az elektrodialízisben használt módszereket ismerte meg. Szakkísérleteket végzett egy speciális szempontból és vizsgálatainak eredményeit a Zeitschrift für Kolloidchemieben fogja közölni. Az élettani intézetben (prof. Durig) tanulmányozta az ott használatos módszereket, különösen az elfáradás jelenségének túlélő izmokon való vizsgálatát, még pedig egy tavalyi kollégista, dr. Gulácsy Zoltán módszere szerint. Gyógyszer-tani kísérleteivel kapcsolatosan (papaverin-preparátumok) legközelebb megjelenik egy cikke az Archiv für experimentale Pathologie und Pharmakologie-ban.

Dr. Fodor Géza (1899, Szatmárnémeti, róm. kath.), szemészeti klinikai tanársegéd, Budapest (prof. Grósz) ösztöndíjas a II. félévben. A Lindner professzor vezetése alatt álló szemklinikán dolgozott, ahol az ú. n. záradéktettek vizsgálatát, illetve kitenyésztését tűzte ki céljául. E munkának első feladatát megoldotta, a többit odahaza folytatja. A klinika kurzív bakteriológiai vizsgálatait végezte és a klinikai ambulancián is segédkezett. Néhány szakszempontból tekintetbe jövő más intézetet is látogatott.

Dr. Hajdu Anna Helga (1907, Kamenica, Szerém m., róm. kath.), német-francia szakos szakvizsgás tanárjelölt, Pécs (prof. Thiene-mann). Kiküldetésének célja a késő középkori kéziratos irodalom kutatása. Befejezte doktori értekezését (Lesen und Schreiben im Spätmittelalter), melyet a szakkritika a legnagyobb elismeréssel fogadott. Doktori szigorlatát summa cum laude eredménnyel tette le március havában a pécsi egyetemen. — Bécsben a Nationalbibliothek kézirati osztályán a késői középkori latin és német kéziratosokat tanulmányozta, főleg a mnemotechnikai irodalom szempontjából. Az ars memorativa történeti feldolgozásánál kidomborítja a kérdés irodalmi, bölcséleti, lélektani és szellemtörténeti kapcsolatait. Ez alapon készült egy újabb nagyszabású dolgozata, melynek második részében az ars memorandi irodalmával foglalkozik forráskritikai szempontból. A kollégiumi német nyelvű referátumokon két előadást tartott. 1931 őszén a pécsi egyetemen sub auspiciis Gubernatoris avatták doktorrá.

Dr. Incze Gyula (1903, Nyujtód, Háromszék m., ref.), szegedi egyetemi törvényszéki orvostani intézeti tanársegéd (Jankovich

László professzor mellett), ösztöndíjas a II. félévben. A bécsi törvényszéki orvostani intézetben két nagyobb problémával foglalkozott. 1. A vércsoportvizsgálatokkal kapcsolatosan két újabbban felvett vércsoport jogosultságának kérdését vizsgálja. 2. A központi idegrendszer elváltozását kutatja lizolmérgezésnél. Tekintettel arra, hogy csak négy hónapot tölthetett a Collegiumban és mivel a fent említett két probléma befejezésén kívül néhány nagyobb szabású vizsgálatot óhajt végezni a jövő évben, kiküldetése további félévre meghosszabbított. A törvényszéki orvostani intézet laboratóriumi munkájában is résztvett.

Dr. Ivánovics György (1904, Budapest, róm. kath.), szegedi közegészségtani intézeti tanársegéd (Darányi Gyula professzor mellett). Bakteriológiai és higiéniai ismereteinek bővítése céljából Pauly professzor kolloidkémiai intézetében különleges módszeres eljárásokat tanulmányozott és sajátított el. A Serotherapeutisches Institut tuberkulóziskutató osztályán Löwenstein professzor vezetése alatt dolgozott, ahol a tuberkulózisbacillus tenyésztése az emberi szövetekből és nedvekből különleges módszeres eljárás mellett történik. Résztvett az intézet munkájában és az eljárás minden mozzanatát a legtökéletesebben begyakorolta. Professzora mint szorgalmas és megbízható munkatársról emlékezik meg bizonyítványában. Hosszabb időt töltött egy közegészségtani intézetben (prof. Grassberger), hol résztvett az ott folyó munkában. Megismerkedett azonkívül a bécsi egészségügyi be rendezésekkel és intézményekkel (különleges kórházak, intézetek, gyermekvédelmi intézmények, tejüzemek, vízművek stb.).

vitéz Kesserű István (1910, Győr, ref.), konzuli akadémikus és joghallgató, félévösztöndíjas a II. félévben. A bécsi konzuli akadémia első évfolyamát sikerrel elvégezte, hol gazdaságpolitikai kérdésekkel külön is foglalkozott.

Dr. Kutassy Endre (1898, Hajdúböszörmény, róm. kath.), egyet. magántanár, a budapesti egyetemi földtani intézet adjunktusa (Papp Károly professzor mellett), ösztöndíjas az I. félévben. Egy triász kori kagylócsoporthól (*Megalodus* genus) szóló monografiát ír és a bécsi Naturhistorisches Museum geológiai-palaeontológiai osztályán (prof. Schaffer) dolgozott. Az ottani harmadkori jávai kövületekkel kapcsolatosan a múzeum Annaleseiben fog egy tanulmánya megjelenni. A bécsi Geológiai Társulatban két előadást tartott és két speciális tanulmánya fog legközelebb megjelenni. Az Abel professzor intézetében folytatott tanulmányaival kapcsolatban a csigákon észlelhető élősködőről fog egy tanulmánya megjelenni. A *Fossilium Catalogus* felkérte közreműködésre. Szakismereteinek kiegészítése céljából alkalma nyílt arra, hogy hosszabb tanulmányúton a salzburgi és berlini szakgyűjteményeket tanulmányozhassa.

Kvapil István (1909, Pozsony, róm. kath.), konzuli akadémikus, félfizetéses ösztöndíjas egész éven át. E tanévben befejezte konzuli akadémiai tanulmányait. Az első félévben kollokviumait jeles eredménnyel tette le. Munkájának eredményeként az év végén kitünteté-

ses oklevelet nyert. A közgazdaságpolitikai szemináriumban előadást tartott. Tanulmányait a budapesti közgazdasági fakultáson fogja folytatni.

Dr. csobáncezi László Sámuel (1900, Boba, Vas m., ág. ev.), állatorvosi főiskolai tanársegéd, Budapest (prof. Manninger). A Bécs melletti mödlingi Bundesanstalt für Tierseuchenbekämpfungban dolgozott (Hofrath Gerlach), ahol a diagnosztikai osztályon differenciál-diagnosztikai munkálkodás közben kórtani, bakteriológiai és szerológiai ismereteit bővítette és különböző módszerekkel ismerkedett meg. A szérumtermelési osztályon a különböző ojtóanyagok előállításának, termelésének, kipróbálási módszereinek és a gyakorlatban való indokoltság mikéntiségének tanulmányozása volt lehetővé téve számára. Az intézetben folyó speciális tudományos kísérletek jelenlegi állását is megismerhette. Tudományos munkálkodást is fejtett ki s több száz kísérleti állaton végzett kísérleteinek eredményeit „Untersuchungen über das Aftenseuchevirus in Österreich“ című dolgozatában teszi közzé (megjelenik a Wiener Tierärztliche Monatschriftben).

Dr. Lederer Emma (1897, Budapest, izr.), Budapest (prof. Dománovszky) „A középkori pénzüzet története Magyarországon“ című műve anyagának kiegészítése céljából a bécsi városi és állami levéltárakban, nemkülönben a pozsonyi városi levéltárban dolgozott. E nagyterjedelmű munkája anyagát teljesen feldolgozta s művét befejezte. Eddig kiaknázatlan anyag alapján megírt munkájában szól a birtokzálogüzlet kialakulásáról a középkorban, aztán a fedezett és fedezetlen kölcsönről és áruhitelről, majd áttér a polgári vagyron szerepére a pénzüzetben. Foglalkozik az államkölcsönnel és a városok mint testületek szerepével a pénzüzetekben.

Dr. Magyar Gerő (1898, Csíkjenőfalva, róm. kath.), mütőorvos a budapesti II. sz. sebészeti klinikán (prof. Bakay), ösztöndíjas az I. félévben. A Központi Röntgen-intézetben röntgendiagnosztikai és terápiái gyakorlati és elméleti továbbképző-tanfolyamokon vett részt (összesen 8-on). A röntgendiagnosztika legfontosabb ágaiban (koponya, fül, gyomor, bél) képezte ki különösen magát, azonkívül a rádium-intézetben rádiumtherápiával foglalkozott és elsajátította a rádiumkezelés elméleti és gyakorlati részét. — Az Eiselsberg- és Hohenegg-klinikákon hosszabb időt töltött és az intézetekkel kapcsolatos „Unfallstation“-okon gyakorlatilag is dolgozott. Mindkét intézet Röntgenosztályán diagnosztikai és therápiás munkában vett részt. Hayek és Neumann professzorok orr-, fül- és gégeklínikáját is megismerte. — Kirajzásként a breslauer Küttner-klinikát látogatta meg, megismerkedvén e nagyszabású klinika belső életével, majd a német sebészeti kongresszuson vehetett részt, megismervén az aktuális problémákat és a kongresszus után rendezett sebészeti továbbképző-tanfolyamokat is látogathatta. Ezzel kapcsolatosan alkalma volt különböző intézetek berendezését, betegellátását és szervezetét megismerni. Sauerbruch professzor intézetében a tüdősebészetet és annak eredményeit volt alkalma megismerni.

vitéz Marton József (1908, Kiscsány, Baranya m., ref.), ref. segédlelkész, Debrecen (professzorai: Pokoly József és Révész Imre). A magyarországi, 1817—24. évi uniós mozgalmak történetének tanulmányozása volt a célja. A bécsi állami levéltárakban összegyűjtötte az erre vonatkozó levéltári anyagot és a kérdésre vonatkozó irodalmat is átnézte. — Egy másik témára vonatkozólag is végzett levéltári kutatást. Az 1791—1847-ig terjedő időszakban előforduló vallásváltásokra vonatkozó értékes anyaga van, melyet részben fel is dolgozott már. — A bécsi magyar protestánsok számára rendszeresen tartott istentiszteletek egyikén a húsvéti istentiszteleten prédikált, ugyancsak húsvétkor úrvacsorát is osztott.

Márkus Jenő József (1907, Erdősokonya, ref.), ref. segédlelkész, Pápa (prof. Vass Vince), ösztöndíjas a II. félévben. A téli félévet Halléban töltötte egyháza ösztöndíjával s ott megkezdett témáján (Jézus halálának jelentősége a dogmatörténetben és dogmatikában) folytatólagosan dolgozott. A kérdésre vonatkozó XVI. századbeli szerzők műveit, valamint az újabbkori irodalmat áttanulmányozta s odahaza befejezi nagy elmélyedést igénylő dolgozatát. — Lelkészvizsgái dolgozata is elkészült (Az imádság a gyülekezeti istentiszteletben). Résztvett a bécsi első valláslélektani kongresszuson és az egyetemen, a protestáns teológián egy szemináriumi gyakorlaton.

Dr. Müller Gyula (1907, Bázias, róm. kath.), okl. német-francia szakos tanár, Budapest (prof. Eckhardt Sándor), ösztöndíjas a második félévben. Tavalyelőtti kollégista s e félévben folytatta akkor megkezdett munkájának másoldalú tanulmányozását. A francia irodalmi kultúrát vizsgálta, úgy, amint az Bécsben jelentkezett. Ezirányú tanulmánya a Kollégiumi Füzetek között jelent meg. E félévben az volt célja, hogy a teljes bécsi szellemi élet színpébé állítsa be a francia kultúrát. E célból az állami levéltárban és a nagy könyvtárakban dolgozott, vizsgálván és tanulmányozván a főkérdésre vonatkozó speciális témaköröket (a bécsi jansenizmus, Pármai Izabella Bécsben fellelhető irodalmi hagyatéka, Le Roy de Lozembrunne, stb.). Tervszerűen átgondolt rendszeres munkálkodását a következő évben mint párizsi ösztöndíjas fogja folytathatni.

Dr. Nagy Julia (1898, Nagyszöllős, róm. kath.), szegedi egyetemi könyvtári napidíjas (prof. Kogutowicz), tavaly is kollégista. A bécsi hadilevéltárban a II. József korabeli, Magyarországra vonatkozó kéziratos térképek feldolgozását folytatta dr. Borbély Andor kollégistával közösen. Kb. 150 lapot készített el a Duna—Tisza közéről és a tiszántúli megyékről. Borbély kollégistával együtt készítette a Josephinische Aufnahme ismertetéséről és jelmagyarázatairól szóló nagyobb tanulmányát. — A magyar vonatkozású kéziratos térképek megismerése céljából a Staatsarchivban, a Nationalbibliothekban és a Niederösterreichisches Landesarchivban lévő kéziratos térképek összegyűjtésén dolgozott s az itt talált kiadatlan térképanyag alapján a XVIII. századi magyar-osztrák határvitákat tárgyzó tér-

képekkel kapcsolatosan tanulmányt készített. — A Fertő-vidék földrajza című dolgozatához helyszíni és levéltári kutatás alapján nagy anyagot gyűjtött. A bécsi Geographische Gesellschaft tagjaként szakelőadásokat hallgatott és földrajzi ismereteit több kiránduláson gyarapította.

Nótel Erzsébet Elza (1910, Budapest, ág. ev.), III. éves német-angol szakos bölcsészettanhallgató, Budapest (prof. Koszó). Germanisztikai és anglisztikai tanulmányait az egyetem bölcsészeti karán annak rendes hallgatójaként folytatta és német, illetőleg angol kollégiumokból kollokvált. Angol és német szemináriumi gyakorlatokon is résztvett. „Wieland in Österreich“ című szakdolgozatához összegyűjtötte az anyagot és azt ki is dolgozta. — A Collegiumban tartott németnyelvű referátumokon két előadással szerepelt.

Nyiri Antal (1907, Szentés, ref.), abszolvált német-magyar szakos tanárjelölt, Szeged (Schmidt Henrik és Mészöly Gedeon professzorok). Német szakdolgozatát (R. M. Rilkes Dichtung) a modern német irodalomba beállítva elkészítette. Német nyelvkészségét a Collegium német tanfolyamain és külön órákon is tökéletesítette és megismerkedett a nyelvtanítás módszertanával is. A bécsi egyetemen a megfelelő előadásokat (Kluckhohn, Arnold, Pfalz, Bühler, Lábán) hallgatta. — Disszertációja (A Winkler-codex nyelvtana és szótára) teljesen elkészült; ehhez figyelembe vette a nagy német általános nyelvészeti irodalmat is. Disszertációja módszertani szempontból igen figyelemreméltó.

Dr. Orbán György (1907, Budapest, ref.), a pécsi orvosi fizikai intézet tanársegéde (professzora Rhorer). Tavalyi ösztöndíjas, erre az évre itt-tartózkodása négy hónappal meghosszabbított. Megkezdett nagyszabású kísérleteit befejezte a bécsi Institut für Radiumforschungban és a II. sz. egyet. fizikai intézetben. Kísérletei eredményeinek összefoglalásaként két értekezése jelent meg a Sitzungsberichte der Wiener Akademie der Wissenschaften 271. és 272. füzetében mint az Institut für Radiumforschung közleményei (Untersuchungen über die natürliche Luftionisation mit der Wilsonkammer unter Verwendung von Alkoholdämpfen; Untersuchungen über die Radioaktivität der Alkalimetalle mit der Nebelstrahlmethode). A bécsi Tudományos Akadémia ülésén is bemutatták kutatásainak eredményeit. A Deutsche Physikalische Gesellschaftban előadást tartott kísérleteiről. — Egy hónapig Freiburgban Seemann professzornál végzett röntgenspektográfiai tanulmányokat.

Dr. Orosz Dezső (1902, Bártfa, róm. kath.), pécsi egyetemi gyermekklinikai tanársegéd, tavaly is kollégista volt. Kiküldetésének célja általános klinikai továbbképzés. E célból a tavalyi év folytatásaként már augusztus havában megkezdte a klinikai hospitálást s ettől fogva 1931 július közepéig a Prof. F. Hamburger vezetése alatt álló gyermekklinikán résztvett a klinikai üzemben. Szaktudását kurzusokon is tökéletesítette és elmélyítette. Azonkívül hosszabb ideig dolgozott

a Karolinen-Kinderspitalban (prof. Knoepfelmacher), kinél tudományos témát is dolgozott ki, és a Mauthner—Markhof-Kinderspitalban, Salzer professzor gyermeksebészeti osztályán. — E munkálkodáson kívül tudományos munkát is fejtett ki; hét dolgozatot készített s egy nyolcadik (Die Disposition für Meningitis tuberculosa) is készen fekszik Hamburger professzor előtt. Dolgozatai a következők: „Klinische Erfahrungen bei Erstimpflingen mit der sterilen Stierhodenlympe“ (megjelent a Monatschrift für Kinderheilkundeban, 1931); „Schrumpfniere im Kindesalter“ (megjelenik a Wiener Medizinische Wochenschriftben, Nr. 27., 1931); „Zwei seltene Fälle von traumatischen Schädigungen der Kniescheibe im Kindesalter“ (megjelenik u. ott); „Tonsillektomie und Schickreaktion“ (u. ott és az Archiv für Kinderheilkundeban); „Beiträge zur Aetiologie und Pathogenese der Pleuritis serosa“ (Beiträge zur Klinik der Tuberkulose); „Primaer komplexjenségek a savós mellhártyagyulladásnál“ (Magyar Röntgenközlöny, 1931); „Zur Prognose der Pleuritis serosa“ (Archiv für Kinderheilkunde, 1931). — Hamburger professzorral szorosabb érintkezést keresvén, az ő vezetése alatt behatóan foglalkozott a gyermekkori tuberkulózissal.

Dr. Ottlik László (1895, Budapest, ref.), budapesti egyetemi magántanár, miniszterelnökségi titkár, ösztöndíjas a II. félévben (az I.-ben berlini ösztöndíjas). A parlamentárizmus kérdésével kapcsolatosan beható tanulmányokat végzett és e tárgykörből, valamint alkotmányjogi, gazdaságtörténeti és szociológiai problémákra vonatkozó rendkívül gazdag anyagot dolgozott fel további tudományos működéséhez. — Elkészült „Parlamentárizmus és demokrácia“ című munkája. A Magyar Szemle júniusi számába helyettesi minőségben a külpolitikai szemlét ő írta meg. A Bécsi Magyar Akadémikusok Egyesületében „A nemzetiségi kérdés“ címen igen értékes s a Collegiumban „Der moderne Sozialismus“ címen elmélyedő előadást tartott, melyet élénk eszmecsere követett.

Dr. Pataky Ernő (1902, Aranyos, Komárom m., ág. ev.), kir. törvényszéki joggyakornok, Budapest (kiküldetett a m. kir. igazságügy-minisztérium ajánlására). Megbízatása alapján a polgári perjogból foglalkozott az eljárás egyszerűsítésének, racionalizálásának és ezzel kapcsolatosan a perenkívüli eljárások kiépítésének kérdésével. Az egyetem perjogi szemináriumában (Prof. Sperl) két előadást tartott („Die neueste Novelle der ungarischen Prozessordnung“; és „Die ungarische und die österreichische Parteiaussage“). A fenti kérdéssel kapcsolatban egy tanulmányt írt „Das Problem der Justizreform, Vorschläge zur wirksamen Lösung“ címmel, mely az Internationales Anwaltsblattban jelenik meg. — Az örökösödési jogból az eljárás történeti kifejlődését tanulmányozta, majd az élő tételes jog megismerésére és elméleti kifejtésére tért át. Végül tanulmányozta összehasonlító analízis alapján a magyar-osztrák és a fontosabb külföldi örökösödési eljárások nemzetközi vonatkozásait. — A végrehajtási jogból a bírói árverésre kerülő ingók gazdaságosabb értékesítésével foglal-

kozott. E célból a bécsi és grazi Auktionshallék menetét és gyakorlati eredményeit közvetlen megfigyelés és az intézmények vezetőitől nyert felvilágosítások alapján tanulmányozta. — A kollégiumi német referátumokon két szakmájába vágó előadást tartott. Az Internationales Anwaltblattban megjelent cikkével a folyóirat nemzetközi pályázatán 200 svájci frankos pályadíjat nyert.

Pataky Tibor (1901, Budapest, róm. kath.), festőművész, rajztanár, Budapest (prof. Rudnay). Bécsi tanulmányútjának célja a múzeumokban található primitív irányú képanyag tanulmányozása, formális szempontból is, mivel saját egyéni művészetének jellegzeteségeként neoprimitív stílusban a magyar típus motívumait adja vissza. E célból a múzeumok tanulmányozásán kívül a primitívek művészetével foglalkozó könyveket olvasta és ösztönzések merítése által aktív művészi munkát is fejtett ki, amennyiben tíz nagyobb képet festett. A díszlettervfestészetet is tanulmányozta és a Bécsi Magyar Iskola-Egyesület rendezésében előadásra került karácsonyi mesejáték díszleteit ő festette meg.

Dr. Rejtő Kálmán (1894, Dobrocs, Zólyom m., ág. ev.), bőrklinikai tanársegéd, Szeged (prof. Poór), ösztöndíjas az I. félévben. A Prof. Kerl vezetése alatt álló bőr- és nemikórtani klinikán résztvett az osztálymunkán és az ambulanciás rendelésen, hol elsősorban laboratóriumi munkát végzett. A mikrokémiai vizsgálatok methodikájának két kurzuson történt elsajátítása után önálló munkába kezdett (a bőr és vér cukortartalmára vonatkozólag). Állatkísérletek után egészséges és beteg embereken folytatta vizsgálatait, melyek oly eredményesek voltak, hogy professzora és közvetlen főnöke, Dr. Erich Urbach a legnagyobb figyelemmel kísérték munkáját. — A Lupusheilstätte-n tanulmányozta a bőrtuberkulózis modern gyógyeljárásait és az azokkal elért eredményeket.

Dr. Schmidt Eligius Róbert (1902, Karánsebes, róm. kath.), okl. bányamérnök, geológus, Szeged és Sopron (szakprofesszorai: Szentpétery Zsigmond és Vendl Miklós). Kiküldetésének célja tektónikai, olajgeológiai és fúrótechnikai tanulmányok végzése. Közvetlen kapcsolatba lépett a szakmája szempontjából tekintetbe jövő professzorokkal (Suess, Kober, Winkler a tudományegyetemen és Stiny a műegyetemen) és az egyetem geológiai intézetében és a Geologisches Bundesanstaltban dolgozott. Résztvett a Földtani Intézet és a Geologisches Bundesanstalt, valamint a mérnökkamarának geológiai, illetve mélyfúrótechnikai szakelőadásain. Számos kirándulást tett Bécs környékén és az Alpokba, leginkább szakprofesszorai társaságában és megtekintette a mélyfúrás-telepeket is. — A Bányászati és Kohászati Lapokban megjelent és az Alföldkutató Bizottság kiadványaiban meg fog jelenni egy-egy tanulmánya (Újabb geológiai megfigyelések a karcagi kutatófúrásokkal kapcsolatban; Szeged építőkövei). A magyarországi belső medence töréses szerkezetének erőtani alapon való egységes magyarázatával foglalkozva, igen jelentős és újszerű eredményekre jutott, melyekről előzetes jelentésként egy-

egy dolgozata jelent, illetve jelenik meg (Debreceni Szemle és Neues Jahrbuch für Mineralogie, Stuttgart). — Több munkája van előkészületben, melyeknek befejezésére a következő tanévben lesz alkalma.

Dr. Schröder Imre (1893, Budapest, róm. kath.), kir. kath. reálgimnáziumi tanár, Jászapáti (szakprofesszora: Némethy Géza). Klasszika-filológiai ismereteinek kibővítése céljából az egyetemen néhány főbb előadást hallgatott és rendszeresen résztvett Kappelmacher professzor szemináriumi gyakorlatain, amelyeken a professzor teljes elismerését vívta ki. — Tudományos kutatásai fő céljául a római irodalomban ránk maradt novellák forrásanalízisét tűzte ki. Idevágó tanulmányai folyamán a római novellák és a régebbi római irodalom termékei között a tartalmi érintkezéseket figyelte meg s vizsgálódásainak némely eredményét „Magyarozott helyek Petronius Satyrikonjából“ című értekezésében foglalta össze. Kappelmacher professzor ösztönzésére Petroniusszal behatóan fog foglalkozni. — Több bírálatot és ismertetést írt. — A latin és görög nyelvi oktatás módszerének megfigyelése végett bécsi középiskolákban többször hospitált.

Dr. Schulcz Ágost (1897, Ipolyság, ág. ev.), a budapesti I. sz. női klinika tanársegéde (prof. Frigyesi), ösztöndíjas a II. félévben (az I. félévben berlini kollégista). Berlini kollégiumi tagsága megszűnt után már mint bécsi kollégista lehetőséget kapott, hogy kiel—hamburg—drezdai tanulmányúton szakmabeli látókörét fejleszthesse. Kielben Schröder professzor klinikájának három hétig vendége volt s így hasznos betekintést nyert az ott folyó munkába. — Ugyancsak a Collegium révén lehetővé vált, hogy a Majna-Frankfurtban tartott nőgyógyászati kongresszuson résztvehessen és ekkor egyúttal a délnémet intézeteket is felkereshette. A müncheni Dörlein klinikáján különösen hormonbiológiai téren szerzett új tapasztalatokat. — Bécsben a II. számú női klinikán egy kísérleti vizsgálatba kezdett (A nemi érettség bekövetkezése idejének összefüggése a petefészkek mennyiségével). E kísérleteit odahaza is folytatja még. Gyakorlati látókörét bővítendő Bécsben is a jelesebb nőgyógyászok (Prof. Halban, Latzko, Finsterer, utóbbi helyi érzéstelenítéssel operáló sebész, kinél asszisztált is) műtőjében töltötte idejét.

Dr. Szalai Tibor (1900, Pozsony, ág. ev.), magyar nemzeti múzeumi tisztt, Budapest, 1928/29-ben is bécsi kollégista volt. A magyarországi testudináták monografikus feldolgozása volt munkaprogramja. E munka leíró fejezetét a bécsi Naturhistorisches Museum gazdag összehasonlító anyaga felhasználásával teljesen elvégezte. Feldolgozta ugyanott a samosszigeti nagy testudoanyagot. Új megállapításokat hozó dolgozata a bécsi múzeum kiadványaként fog megjelenni. Azonkívül elkészítette a máltaszigeti fosszilis teknősökkel foglalkozó dolgozatát, mely egy nagyobb monografia keretében önálló fejezetként jelenik meg. Néhány szakprobléma felderítésén kívül több tanulmányi kirándulást tett Suess, Kober és Abel professzorok vezetésével s utóbinak szemináriumában is dolgozott. Nagyobb tanulmányutat tett

Salzburgba, Münchenbe, Nürnbergbe, hol hasznos ösztönzéseket nyert múzeumtechnikai szempontból is.

Szántó Jolán (1903, Budapest, anglikán), licenciée ès lettres, joghallgató. A bécsi jog- és államtudományi kar rendes hallgatójaként folytatta Párizsban megkezdett államtudományi tanulmányait és többször kollokvált, szemináriumokban munkálkodott s sikeresen tette le az előírt doktori szigorlati részletvizsgákat.

Dr. Szilágyi Lóránt (1908, Hajdúnánás, ref.), szakvizsgás tanárjelölt, Budapest, doktori szigorlatát novemberben tevén le, csak e hónapban foglalhatta el ösztöndíjas helyét. Január 31-éig maradt a Collegiumban, mivel február 1-ével a Bécsi Magyar Történeti Intézet tagja lett. A m. kir. kancellária történetével foglalkozott I. Ferdinánd alatt, levéltári kutatómunka alapján, a Staatsarchiv és a Nationalbibliothek kézirati osztályán.

Dr. Tichy Kálmán (1893, Budapest, róm. kath.), kereskedelmi miniszteri titkár, Budapest (prof. Tomcsányi). Iparjogi tanulmányok végzésére küldetett ki. E célból a bécsi egyetem jogi fakultásán munkajogi, közigazgatási és kereskedelmi, valamint közjogi előadásokat hallgatott s a közjogi szeminárium munkán részt is vett. Mindkét fél évben a munkajogból, illetve ipari közigazgatási jogból jeles eredménnyel kollokvált. Június havában Berlinben hallgatott munkajogi, közjogi és nemzetközi jogi előadásokat. E tanulmányain kívül, melyhez igen nagyszámú szakmunka áttanulmányozása is járult, anyagot gyűjtött készülő nagyobb munkájához: „Az iparjog fejlődésének főbb irányelvei, különös tekintettel Magyarországra, Ausztriára, Németországra és az utódállamokra“, melyben a fősúlyt a magyar és külföldi jogszabályok összehasonlítására és az elméletre helyezte. Dolgozatot készített egy iparjogi gyakorlati kérdésre vonatkozóan (Az elhúnyt iparos iparának folytatása stb.).

vitéz Veszprémy-Bangha Béla (1908, Szatmárnémeti, róm. kath.), konzuli akadémikus, tavaly is ösztöndíjas volt. A két bécsi ösztöndíjas év közötti nyári vakáció idejére, külügyi szolgálatra készülvén, 1000 pengő rendkívüli ösztöndíjat kapott Angliában végzendő tanulmányokra, ahol főleg szaktanulmányai szempontjából fontos egyetemi nyári előadássorozatok hallgatásával és általában minden alkalom felhasználásával törekedett szakismereteit és látókörét gyarapítani. Bécsben a konzuli akadémia második évének elvégzése után vizsgáit sikerrel tette le és kitüntetéses diplomát szerzett. A konzuli akadémian a nemzetközi jogi és a kereskedelempolitikai szemináriumban előadást tartott. Ugyanez évben a budapesti közgazdasági karon a negyedik szigorlatot kitüntetéssel tette le s így ott is megszerezte az oklevelet. A Bécsi Magyar Akadémikusok Egyesületében két előadást tartott a túlnépesedés és a munkanélküliség kérdéséről.

Dr. Wagner János (1906, Budapest, róm. kath.), pécsi állattani intézeti tanársegéd (Csiky Ernő és báró Fejérváry Géza professzorok mellett). Zoológiai, biológiai és anatómiai vizsgálatokat folytatott, részben a bécsi Naturhistorisches Museum zoológiai osztályán, ahol

az európai limacidák és arionidák tanulmányozásával foglalkozott, főleg anatómiai, biológiai és szisztematikai irányban, másrészt a bécsi Hydrobiologisches Institutban folytatott faunisztikus jellegű kutatásokat. Bécsi tartózkodása alatt hat dolgozata készült és befejezte „Magyarország limacidái és arionidái“ c. monografiáját, amely egy hazai folyóiratban fog megjelenni. Dolgozatai: „Die in die Unterfamilie Parmacellinae gehörenden Formen des Naturhistorischen Museums in Wien“ (a bécsi Naturhistorisches Museum Annaleseiben jelenik meg); „Die in die Unterfamilie Limacidae gehörenden Formen des Naturhistorischen Museums in Wien“ (u. o.); „Die Vertreter der Familien Arionidae und Trigonochlamydidae des Wiener Naturhistorischen Museums“ (u. o.); „Nachtrag zu meiner Arbeit: Die in die Unterfamilie Parmacellinae gehörenden Formen des Naturhistorischen Museums in Wien“ (u. o.); „Diagnosen neuer Arten aus dem Naturhistorischen Museum in Wien“ (Zoologischer Anzeiger); „Vorläufiger Bericht über die Schneckenfauna der Grotte von Mánfa in Südungarn“ (u. o.).

Dr. Waldapfel Eszter (1906, Budapest, izraelita), Budapest (prof. Hóman). Kiküldetésének célja középkori jogtörténeti kutatások. Szent István törvényeinek forrásait kutatván, vizsgálta azokat a IX—XI., valamint a XII—XIV. századi kéziratokat, melyek dekretálékat foglalnak magukba, figyelembe véve a szerkezeti egyezéseket is. A bécsi Nationalbibliothek és a Schottenstiftsbibliothek, valamint a heiligenkreuzi cisztercita és az admonti s melki benedekrendi kolostorok kéziratok anyagát tanulmányozta át. Eddigi eredményei szerint Szent István törvényeinek forrásait nem a frank kapitulárékban vagy az egyes zsinati határozatokban közvetlenül kell keresnünk, hanem egy már komplikált kéziratgyűjteményben; e törvényeink tehát a frank kapitulárékkal nem alá-, hanem mellérendeltségi viszonyban állanak. A kánonjogi munkák tanulmányozása is igazolta ez eredményeit. Szent István mintáért nem a leghatalmasabb birodalomhoz fordult, hanem közvetlenül magukból az egyházi zsinati határozatokból merített. — Admonti kutatásai közben egy eddigelé ismeretlen Árpád-házi Szent Erzsébet-legendára akadt, mely sajátos módon egy magyar nyelvű legenda variánsával mutat rokonságot. E legenda forráskritikai ismertetésével foglalkozik. A kollégiumi német előadásokon szakmájába vágó témáról előadást tartott (középkori krónikák).

Törvényhatósági ösztöndíjasok.

Nok Zsuzsánna (1910, Debrecen, róm. kath.), restaurátor és festőművésznő, Budapest, a főváros ösztöndíjasa egész éven át (szaktanára Szathmáry István, az orsz. iparrajziskola tanára). Festészeti továbbképzés céljából Hoffman Károly akadémiai festőművész magániskolájában dolgozott és számos rajzot, olajfestményt (34) és pasztellképet készített. Ugyanott fejlesztette restaurálási készségét. Munkálkodásával kapcsolatosan a bécsi képtárakat és gyűjteményeket látogatta és tanulmányozta.

Dr. Pataky László (1903, Csallóköz-aranyos, Komárom m., ág. ev.). Klinikai és elméleti munkát végzett. A bécsi Peham-klinikán (jelenlegi vezetője Kraun magántanár) nyolc hónapon keresztül mint beosztott orvos teljesített rendszeres szolgálatot. A klinika szülészeti és nőgyógyászati osztályán, valamint az ambulancián, a rádium- és röntgenosztályon a különféle beteganyagon rendkívül sok tapasztalatra tett szert és nemcsak kisebb, hanem nagyobb műtéteket is saját maga végezhetett, még pedig mindig sikerrel. Gyakorlati klinikai kiképzése szempontjából nemcsak saját maga szerzett ösztönzéseket és tapasztalatokat, hanem készsége és szakavatottsága által a klinika vezetőségének teljes elismerését érdemelte ki. — Az eklampsia kérdésével kapcsolatosan állatkísérletekkel foglalkozott Prof. Frankl laboratóriumában, azonkívül orvosi szakelőadásokat és könyvtárakat is látogatott. Komárom és Esztergom k. e. e. vármegyék ösztöndíjasa volt.

A felsorolt ösztöndíjasokon kívül még a következő tudományos kutatók, illetve művészek dolgoztak, mint **vendégek**, hosszabb ideig a kollégium kötelékében: *Dr. Arató Amália*, a budapesti Mária Terézia-leányliceum rendes tanára, aki, miután az International Federation of University Womentől megbízást nyert az európai nőnevelésről szóló tanulmány megírására és ezért a vallás- és közoktatásügyi miniszter úrtól fizetéses szabadságot kapott, 1931 januárjában három hétig mint a kollégium vendége tanulmányozta az osztrák iskolák tanrendszerét. — *Nagy Elemér*, színpadi rendező, mint a kollégium vendégtagja látogatta Max Reinhardt rendezői szemináriumát, miután ott már a felvételi vizsgán is a legjobb eredményt érte el. A rendezés-tan minden ágára kiterjedő több mint tíz különféle előadásorozat látogatásán kívül állandóan résztvett a szemináriumnak a schönbrunni Schlosstheaterban tartott próbáin és előadásain. Ezzel párhuzamosan állandóan látogatta a bécsi Nationalbibliothek Theatersammlungját, ahol dr. Joseph Gregor személyes irányítása mellett színészettörténeti kutatásokat végzett. Karácsonykor a Collegium Hungaricumban rendezett egy mesejátékot, amely a bécsi sajtóban is elismerést aratott. Majd egy modellszínpadot tervezett, amelyen elkészítette a Szent Iván-éji álom inszcenálásának plasztikus modell-díszleteit és figuráit. Ezt dr. Joseph Gregor a Nationalbibliothek 1931 május havában rendezett színpadművészeti kiállításán bemutatta, oly eredménnyel, hogy az osztrák közoktatásügyi minisztérium a Nationalbibliothek múzeuma számára 500 schilling tiszteletdíj fejében megvásárolta. A „Jedermann“ salzburgi térszínpadi előadásán észlelt tapasztalatai alapján elkészítette az Ember tragédiája hasonló inszcenálási tervezetét. — *Dr. Nagy Mária*, szegedi szemklinikai gyakoronok, Ditrői Gábor professor, klinikai igazgató megbízásából a bécsi II. számú szemklinikán dr. Karl Lindner professor vezetésével a zárványkutatásra vonatkozó laboratóriumi technikát sajátította el, majd önálló kutatásokat is végzett e téren és szemészeti szakismereteit előadások hallgatásával és az ambulanciákon való gyakorlati részvétellel is igyekezett bővíteni. — *Dr. Tagán Galimdsán*, okl. köz-

gazda (műegyetemről), mint a kollégium vendégtagja folytatta a mai Oroszország gazdasági, kulturális és szociális viszonyainak kutatását a bécsi könyvtárak gazdag aktuális könyvanyaga alapján, amit ki-egészítettek a kollégium közvetítésével a berlini és prágai könyvtárakból hozatott forrásmunkák. Ez évben két tanulmányt írt „Moszkva közoktatásügyi viszonyai“ és „Moszkva lakásviszonyai“ címen. — *Dr. Török Gyöngyi*, a Stefánia-leányinternátus orvosa, *dr. Duzár József*, a Fehérkereszt-gyermekkórház főorvosának ajánlása alapján folytatta a bécsi gyermekklinikán tanulmányait, különösen a klinika e célra berendezett osztályán: a gyermekkori cukorbetegségek köréből. November 15-től április 18-ig tartózkodott Bécsben, mint a kollégium vendégtagja. — *Urbányi Vilmos*, okl. építő-iparművész (belső építészet), a kollégiumnak több éven át volt ösztöndíjasa, a második fél-évben, mint a kollégium vendége, a Prof. Dr. Clemens Holzmeister vezetése alatt álló Meisterschule für Architektur utolsó (hatodik) fél-évét fejezte be és a kitűzött vizsgafeladatnak sikeres elvégzése alapján sikerült megszereznie az iskola diplomáját. Professzorának vezetésével nagyobb tanulmányutat tett a németországi, hollandiai és belgiumi modern építőművészet eredményeinek tanulmányozására. — *Velits Miklós*, belső építész, szaktanulmányokkal és azoknak gyakorlati kivitelezésével foglalkozott, mint a kollégium vendége. Az Österreichisches Museum könyvtárában is kutatott, a Wiener Technische Zeitungban, a Tér és Formában, a Modern Bauformenban több cikke jelent meg.

A kollégium **fizető** tagjai voltak az egész éven keresztül: *Dozzi József*, aki a Hochschule für Welthandel harmadik évfolyamát fejezte be és *Holz József*, aki a Handelsakademie egyéves szaktanfolyamának sikeres elvégzése mellett az egyetem jogi karán hallgatott előadásokat.

III. BERLINI COLLEGIUM HUNGARICUM.

Berlin N. W. 7. Dorotheenstrasse 2.

NÉMETORSZÁGI ÖSZTÖNDÍJASOK.

A berlini magyar kollégium szervezetében ebben az évben annyiban állott be változás, hogy ismét betöltetett a kollégium *kuratori* tisztsége, amelyre a Kormányzó Úr Ófőméltósága *dr. Farkas Gyula* berlini egyetemi tanárt nevezte ki.

Állami ösztöndíjasok:

Dr. Balogh László (1898, Újkécske, róm. kath.), okl. középiskolai tanár, múzeumi alkönyvtárnok, könyvtári tanulmányokat folytatott. Az első félévben a berlini Staatsbibliothek, a másodikban a lipcei Deutsche Bücherei gyakorlati munkájában vett részt. Megtekintette Németország fontosabb múzeumait és könyvtárait. Résztvett az erlangen-i könyvtáros-kongresszuson, melyen a magyar kötelempéldány-tör-

vényt ismertette. Megszervezte és vezette a német könyvtári gyakor-
nokok magyarországi tanulmányútját. Milkau és Dovifat professzo-
rok előadásait hallgatta. Tanulmányutat tett Drezda, Lipcse, Mün-
chen, Nürnberg, Bamberg, Tübingen, Erlangen, Stuttgart, Köln,
Mainz, Hannover városokba. Régi állását foglalja el.

Beck Pál (1908, Budapest, izr.), okl. gépészmérnök, a Kaiser Wil-
helm Institut für Metallforschungban Polányi professzor vezetése
alatt hidegen meghajlított és azután hevített fémeken vizsgálta az
újrakristályosodás és merevedés folyamatát. Eredményeiről előadást
tartott a Bunsen-Gesellschaft bécsi ülésén, ugyanerről Polányi pro-
fesszor az intézet kollokviumán referált. Lipcsében és Bécsben is foly-
tatott rövidebb ideig tanulmányokat. Kutatásainak eredményeiről
„Rückbildung des Rekristallisationsvermögens durch Rückformung“
címen a Naturwissenschaften 1931. évi évfolyamában számolt be.
Ugyane címen jelenik meg második, bővebb publikációja is a Zeit-
schrift für Elektrochemieben.

Dr. Benedict János (1906, Budapest, izr.), orvosdoktor, kórbone-
tani intézeti gyakornok. Az egyetem patológiai intézetének kémiai
osztályán Róna professzor vezetése mellett orvoscémiai tanulmányo-
kat folytatott. A második félévben dilatometriás vizsgálatokat vég-
zett fehérjelebontásoknál. Kidolgozott egy klinikailag könnyebben
alkalmazható új vérsavó-aminósav meghatározási módot. Tanulmányo-
utat tett Hamburgba és Drezdába.

Boronkay Antal (1907, Lugos, román. kath.), okl. középiskolai tanár,
az egyetemen Petersen, Herman, Farkas, Spranger és Schmidt F.
professzorokat hallgatta. Anyagot gyűjtött az osztrák és magyar bal-
lada viszonyát tárgyzó doktori értekezéséhez. Hospitált több német
középiskolában. A kollégium könyvtárosa volt. Tanított a berlini Ber-
litz-iskola magyar kurzusán. A Magyar Intézetben referátumot tar-
tott. Lipcsébe és Hamburgba tett tanulmányutat. A következő évre
újbjól berlini ösztöndíjat kapott.

Dr. Gárdonyi Zoltán (1906, Budapest, ref.), okl. zeneszerző, böl-
csészdoktor, az egyetemen főleg Schering és Hornbostel professzorok
előadásait hallgatta, az utóbbi gyakorlatain szóbeli referátumokat
tartott. Elkészítette doktori disszertációját: „Die ungarischen Stil-
eigentümlichkeiten in den Werken Franz Liszt's címen, mely munka
az Ungarische Bibliothek 16-ik kötete gyanánt fog megjelenni.
A bíráló professzorok (Schering és Schünemann) a disszertációt
valde laudabile-nek ítélték. Doktori szigorlatát főtárgyból Schering
és Hornbostel (zenetudomány) melléktárgyakból Köhler (filozófia) és
Wulff (művészettört.) professzorok előtt magna cum laude eredmé-
nyel állta meg. Foglalkozott a finn-ugor és a török-tatár népek zené-
jével. Számos könyvismertetést írt az Ungarische Jahrbücherbe. 1931
március 1-én a Székesfővárosi Zenekar a Vigadóban előadta négytété-
les Suite-jét.

Gronovszky Iván (1908, Szombathely, román. kath.), latin-görög
szakos egyetemi hallgató, az egyetemen Farkas professzor és Wickert
magántanár előadásait hallgatta. Összegyűjtötte az anyagot „Barbár

nevek a latin feliratokon“ című disszertációjához. Doktori vizsgájára az 1931—32. tanév folyamán jelentkezik Berlinben.

Horváth János (1907, Budapest, róm. kath.), festőművész, színpadművészeti tanulmányokat folytatott elsősorban a porosz állami operában Panos Aravantinos, majd a mester halála után Pirchan mellett. Dolgozott több más kiváló német rendező vezetése alatt is. Az operai szezón befejeztével résztvett az UFA több hangosfilmfölfelvételén. Tanulmányutat tett Párizsba és Hamburgba.

Dr. Imre Lajos első félévi ösztöndíjas (1900, róm. kath.), okl. középisk. tanár, a budapesti radiológiai intézet tanársegéde, rádium-kémiai tanulmányokat folytatott a Kaiser Wilhelm Institut für Chemie-ben Hahn professzor osztályán. A szilárd és cseppfolyós fázisfelület változását és adszorpció jelensége közti összefüggést vizsgálta. Kimutatta, hogy e két jelenség közt mutatkozó szoros összefüggés nem felel meg az ion-adszorpcióról addig alkotott fölfogásnak. A felületi jelenségek több egymásra következő folyamatból állnak, melyek elvileg elkülönítendőek. Az adszorpciónál nemcsak az oldhatóságnak van nagy szerepe, hanem a vegyértéknek, vagyis az ión-aktivitásnak is, mely két tényező különböző időbeli lefolyású felületi folyamatot okoz. Megállapította nagy vonásokban az adszorpció és az elegykristályképződés folyamatának törvényszerűségét exakt formában is. A részletek kidolgozása még folyamatban van. Kutatásairól következő publikációiban számolt be: „Über den Mechanismus der Adsorption.“ (Zeitschrift für physikalische Chemie 1931.) — „Zur Kinetik der Oberflächenvorgänge an Kristallgittern.“ — „I. Das Adsorptionssystem Bariumsulfat-Elektrolytlösung.“ (U. ott.) — Ugyancsak ott jelenik meg egy terjedelmesebb munkája az ión-aktivításra vonatkozólag végzett kísérleteiről.

Dr. Jancsó Miklós (1903, Kolozsvár, ref.), orvosdoktor, szegedi egyetemi gyógyszer-tani intézeti tanársegéd. I. A R. Koch-intézetben Kleine professzor osztályán dolgozott. Kísérletei rávezették egy új kolloidkémiai tüneményre, a kolloidok határfőlszíneken való koagulációjának analogónjára: a felszíneken való peptizációra. Fölfedezett egy új méregtípust, a retikuloendotel-mérget, melytől kísérleti jelentőségén kívül terápiai eredmény is várható. Kimutatta, hogy a visszerekbe feeskendezett anyagok lerakódása a véralvadás funkciója. — II. Az általa felfedezett retikuloendotel-méreggel Kroó doktorral közösen chemoterápiai kísérleteket végzett a gyógyítási folyamatok mechanizmusának földerítését illetőleg tripanoszoma és visszaterő lázfertőzéseknel. E kísérletek igazolták Jancsóknak ismert idevágó teóriáját. Résztvett Kroónak a szifilisz-spirochéták biológiai sajátságait kutató munkálataiban. — III. Május elejétől kezdve a Reichsgesundheitsamtban dolgozott Schlossberger professzor osztályán. Itt fölfedezett egy új, a chemoterápiában értékesíthető fotobiológiai tüneményt: fluoreszkáló chemoterápiai szerek a kezelt állatokban a kórokozó tripanoszomákat fényérzékennyé teszik. E tünemény alapján kidolgozott egy módszert az ú. n. interferencia jelenség vizsgálatára. Kimutatta, hogy kitenyészthetőek olyan tripanoszoma-törzsek is, amelyek

fényhatásoknak ellenállanak. — Publikációi: „Umschlag und Peptisation metachromatischer Farbstoffe an Grenzflächen.“ (Kolloidchemie. Beihefte, 1930.) — „Pharmakologische Beeinflussung des Retikuloendothels, zugleich ein Beitrag zu den Beziehungen zwischen Blutgerinnung und Speicherung.“ (Klinische Wochenschrift, 1931.) — H. Kroó und N. v. Jancsó: „Die Bedeutung des Retikuloendothels in der Chemotherapie.“ (Zeitschrift für Hygiene, 1931.) — H. Kroó und N. v. Jancsó: „Immunbiologische Veränderung der Spirocheta pallida.“ (Klinische Wochenschrift, 1931.) — „Photobiologische Studien in der Chemotherapie, I. Lichtempfindliche Trypanosomen in trypaflavinbehandelten Tieren.“ (Centralblatt für Bakteriologie, 1931.) — „Photobiologische Studien, II. Chemotherapeutisches und photodynamisches Interferenz-Phänomen.“ (Centralblatt für Bakteriologie, 1931.) — „Photobiologische Studien, III. Photodynamische Festigung von Trypanosomen.“ (Centralblatt für Bakteriologie, 1931.)

Dr. Kerényi György (1902, Csorna, róm. kath.), bölesészdoktor, zeneiskolai tanár, templomi karnagy, énekkari tanulmányokat folytatott. Az egyetemen Schering, Hornbostel, továbbá Moser, Jöde és Hess professzorok (Akademie für Kirchen- und Schulmusik) előadásait hallgatta. 25 berlini iskola énekóráin hospitált. Résztvett a nagyobb énekkarok (Domchor, Singakademie) próbáin. Hosszabb ideig tanulmányozta a frankfurti Musikheimet és a lipcei Thomas Schulet. Tanított a Berlitz-iskola magyar kurzusán is. Tanulmányútjai: Hamburg, Lipcse, Würzburg, Nürnberg, Regensburg, Frankfurt (O.) városokba vezették. Elkészült dolgozata: „A magyar karácsonyi énekek“, továbbá egy gyűjtemény XVI. századbeli mesterek kétszólamú kórusaiból iskolai használatra. A következő évre római ösztöndíjat nyert.

Dr. Kesselyák Adorján (1906, Ungvár, gör. kath.), okl. középiskolai tanár, budapesti egyetemi állattani intézeti gyakornok, fejlődésmechanikai tanulmányokat folytatott a Kaiser Wilhelm Institut für Biologie fejlődésmechanikai osztályán Mangold professzor mellett. Közelebről a halak kristálylencséjének és szemgolyójának korrelatív kapcsolatait vizsgálta több mint 600 mütét és körülbelül 13.000 szövettani metszet révén. E kísérleteit még nem zárta le. Foglalkozott szövettannal, sikerült egy idegfestő eljárást tökéletesítenie. Folytatta az izopodákra vonatkozó kutatásait. Résztvett az intézet kollokviumain és a Harnack Hausban rendezett biológiai előadásokon is.

Matolesy Mátyás (1905, Budapest, ref.), okl. gépészmérnök, műegyetemi tanársegéd, elektrotechnikai tanulmányokat folytatott. A műegyetemen Matthias, Winning és Windel professzorok előadásait hallgatta. A második félévben a Ruhr-vidék energiaellátását tanulmányozta a hageni és a kölni nagy villanytelepeken.

Dr. Nagy László (1904, Jác, Nyitra m., róm. kath.), középiskolai tanárjelölt, bölesészdoktor, irodalmi ízléstörténeti tanulmányokat folytatott főleg a barokk-korra vonatkozólag. Anyagot gyűjtött az irodalomtudomány fejlődéstörténetéhez. Farkas professzor vezetése mellett a Magyar Intézetben dolgozott, ahol előadást is tartott. Petersen,

Norden, Weisbach és N. Hartmann professzorok egyetemi előadásait hallgatta. Tanulmányutat tett Drezdába, Hamburgba, Lübeckbe és Prágába. Több könyvismertetést írt az Ungarische Jahrbücherbe és az Egyetemes Philologiai Közlönybe.

Novák Elek (1907, Barlahida, ág. ev.), ág. ev. lelkészjelölt, a filozófia és a teológia egymáshoz való viszonyát tanulmányozta a középkori skolasztikában. Az egyetemen E. Seeberg, Titius, Deissmann, Lietzmann, Lütgert és Dress professzorok előadásait hallgatta. Prágába tett rövidebb tanulmányutat.

Dr. Ottlik László (1895, Budapest, ref.), egyetemi magántanár, miniszterelnökségi titkár, jogakadémiai tanár, az első félévben volt berlini ösztöndíjas. Államtudományi tanulmányokat folytatott főleg C. Schmidt professzor szemináriumában. Az egyetemen Spranger, Sombart és Smend professzorok előadásait hallgatta. Anyagot gyűjtött egy „Parlamentarizmus és demokrácia” című munkához. A II. félévben a bécsi Collegium Hungaricum tagja volt. Lipcsébe tett tanulmányutat.

Dr. Reichert Róbert (1901, Budapest, róm. kath.), okl. középiskolai tanár, a budapesti egyetemi ásványtani intézet tanársegéde, kristálytani vizsgálatokat folytatott és a röntgen-kristálytani módszereket sajátította el Johnsen professzor mellett az egyetem ásványkőzettani intézetében, ahol egy előadást is tartott. Főleg a chilei salétrom szerkezetét vizsgálta. A Deutsches Edelstein-Institutban megtanulta az ékkövek és gyöngyök vizsgálatainak legújabb módszereit. Elvégezte az ércmikroszkópiai praktikumot. Látogatta a Deutsche Mineralogische Gesellschaft szaküléseit és a fizikai intézet kollokviumait. Az egyetemen ásványkémiai és ásványfizikai előadásokat hallgatott. Tanulmányozta a Technische Hochschule ásványkőzettani intézetét és a dahlemi Kaiser Wilhelm Institut für Silikatforschung-ot, a lipesei, boroszlói, göttingeni és prágai szakintézeteket. Stassfurtba és a Harz-hegységbe rendezett kirándulásain anyagot gyűjtött a budapesti intézet részére. Tanulmányútján Lipese, Boroszló, Prága, Göttingen városokban is volt. „Über einen Pyrotenandesit im Cserhát Gebirge” című dolgozata a Tschermak's Mineral-petrographische Mitteilungenben, magyarul a Földtani Közlönyben jelent meg. Ásványhatározója a Kir. Magyar Természettudományi Társulat kiadásában megjelenés előtt áll.

Dr. Harkai Schiller Pál (1908, Budapest, ág. ev.), bölcsészdoktor, a gyogyepedagógiai pszichológiai m. kir. laboratórium gyakornoka, az egyetem pszichológiai intézetében dolgozott Köhler professzor vezetésével. A stroboszkópius mozgások alternatív eseteit vizsgálta. Összefoglaló eredményei a Psychologische Forschungben fognak megjelenni. Az intézet kollokviumain előadássorozatot tartott a magyar pszichológiai kutatásokról. Rupp professzor pszichotechnikai osztályán kísérleteket végzett az autórendsámok helyes megjegyezhetőségére vonatkozólag, a Ranschburg-jelenség szemmeltartásával; eredményeit a Psychotechnische Zeitschrift számára foglalta össze, ez eredmények 1931 őszén a VII. pszichotechnikai kongresszuson Moszk-

vában bemutatásra kerülnek. Berlinbe érkezése előtt Anschütz professzor meghívására 1930 őszén Hamburgban a II. szinesztéziai kongresszuson előadást tartott. Publikációi: „Die Stellung der synaesthetischen Erscheinungen in der Seelenstruktur“ (Farbe-Ton-Forschung 1931. évf.). — „Die Bedeutung des Ranschburgischen Phänomens für die Psychotechnik“ (Psychotechnische Zeitschrift). A következő évben újra berlini ösztöndíjat kapott.

Dr. vitéz Schulez Agost (1897, Ipolyság, ág. ev.), orvosdoktor, budapesti nőklinikai tanársegéd, az első félévben a berlini nőgyógyászati intézetek gyakorlati és elméleti munkásságát, főleg érzéstelenítő módszerét tanulmányozta Stoeckel és Wagner professzorok klinikáin. Megfigyelte Strassmann, Bracht, Liepmann és Hammerschlag professzorok műtéti eljárását. Megtanulta a legújabb hormonkutatósi metódusokat Meyer Róbert, Ascheim és Zondek Bernát professzoroktól. Utóbbinak spandauai kórházában egy hónapig dolgozott. Berlinbe érkezése előtt a prágai Weibel klinikát tanulmányozta, ösztöndíjas szemesztere lejártá után a kiel szülészeti klinikát látogatta meg. Volt Prágában, Hamburgban és Drezdában is. A II. félévben a bécsi Collegium Hungaricum tagja volt. A Budapesti Orvosi Ujságba „A helyi érzéstelenítés feltételei“ címen tanulmányt írt, amely a Schmerz című folyóiratban németül is megjelenik.

Dr. Szabó Miklós (1903, Jászberény, róm. kath.), közgazdasági doktor, egyetemi gyakornok, mezőgazdasági szövetkezeti terményértékesítésre vonatkozó tanulmányokat folytatott. Az egyetemen és a mezőgazdasági főiskolán Müller, Hillringhaus, Brandt és Ritter professzorok előadásait hallgatta. Müller és Hillringhaus professzorok szövetkezeti szemináriumában mindkét szemeszterben tartott egy-egy előadást „Das Veilingswesen in Holland“ és „Das deutsche Genossenschaftswesen seit dem Notprogramm“ címen. Brandt professzor szemináriumában két ízben referált a magyar mezőgazdasági exportról és a magyar gabonaproblémáról. Angliában és a német Rajnavidéken volt tanulmányúton. „Die Getreidefrage der Donauländer“ (Europawirtschaft). — „A német mezőgazdasági standardtörvény“ (Mezőgazdasági Közlöny). — „A kerti termények szövetkezeti értékesítése Hollandiában“ (Magyar Gazdák Szemléje) címen írt tanulmányokat. Kisebb szakeikkeit a Mezőgazdasági Közlöny, a Köztelek és a Deutsche Landwirtsch. Presse közölte.

Dr. Szebellédy László (1901, Rétság, róm. kath.), okl. gyógyszerész, gyógyszerészdoktor, budapesti egyetemi kémiai intézeti tanársegéd, a lipcei egyetem fizikai-kémiai intézetében dolgozott Böttger professzor mellett. Tanulmányai tárgya: az elektroanalízis, a potenciometrikus és konduktometrikus titrálások, továbbá dielektrómos állandó mérések. A lipcei Chemische Gesellschaftban Böttger professzorral bemutatásos előadást tartottak Winkler professzor analitikus módszereiről, ugyanott beszámolt egy régebbi eredményéről is, „Über die Trennung der Alkali und Erdkalimetallen nach dem Auslaugungsverfahren“ címen. Dr. Schall-lal, Böttger professzor asszisztensével „Über die Bestimmung der Nitrate durch elektrolytische Reduktion“ címen

közösen készített dolgozata a Zeitschrift für analytische Chemieben jelenik meg. Böttger professzorral közös dolgozata az antimon elektródok vizsgálatáról befejezés előtt áll.

Dr. Szelestey Gyula (1900, Deveser, róm. kath.), okl. vegyész-mérnök, bölcsészdoktor, állatorvosi főiskolai tanársegéd, a második félévre nyert berlini ösztöndíjat. Az egyetem kémiai-fizikai intézetében Bodenstein professzor mellett az 500—600 fokra hevített oxigén-benzol-gázkeverékben meginduló kémiai reakciót vizsgálta. Kísérleteit még folytatja. Prágába, Drezdába és Hamburgba tett tanulmányutat. A következő évre újra berlini ösztöndíjat nyert.

Dr. Szent-Iványi Béla (1908, Körmöcbánya, róm. kath.), magyar-német szakos tanárjelölt, bölcsészdoktor, a pietizmusra vonatkozó szelentörténeti kutatást végzett, főleg a Magyar Intézetben, Farkas professzor mellett. Hallgatta Petersen, Hermann, Farkas, Spranger, Dessoir és Seeberg professzorok egyetemi előadásait. Referátumot tartott a Magyar Intézetben, melynek könyvtárrevíziójában is segédkezett. Hospitált több német középiskolában. A Berlitz-iskola magyar kurzusán tanított. Rövidebb időt töltött Hamburgban. Az Ungarische Jahrbücher számára könyvismertetéseket írt. A következő évben újból berlini kollégista lett.

Ifj. dr. Széll László (1907, Debrecen, ág. ev.), okl. gazda, jogi doktor, debreceni gazdasági akadémiai gyakornok, mezőgazdasági tanulmányokat folytatott. Az egyetemen Schumacher és Areboe, a mezőgazdasági főiskolán főleg Areboe, Brandt, Ries, Zörner professzorok előadásait hallgatta. Három nagyobb és sok kisebb kirándulás révén számos gazdaságot és üzemet tanulmányozott. Zörner professzor szemináriumában előadást tartott „A sertésárak szabályozása és prognózisa” címen. Megtekintette Hannover, Hamburgot, Lübecket és többnapos tanulmányutat tett a Mark Brandenburgba. A keszthelyi gazdasági főiskola gyakornoka lett.

Tattay Pál (1906, Budapest, róm. kath.), építészmérnök, a német kislakásépítés módjait tanulmányozta. Erről írandó munkájához az anyagot összegyűjtötte. A műegyetemen Janssen professzor előadásait hallgatta. Tanulmányútjain Hamburg, Lübeck, Párizs, Köln, Achen, Trier nevezetességeit tekintette meg. Az Ungarische Jahrbücher számára könyvismertetéseket írt.

Dr. Ujlaki Miklós (1906, Budapest, izr.), ügyvédjelölt, 1930 október 15-től 1931 júniusig *Boroszlóban* az Osteuropa Institut jogi osztályán a Magyarországtól elszakított területek magánjogát tanulmányozta. Rendezte az intézet könyvtárának magyar anyagát. Az intézet részére számos esetben a magyar jogot illető szakvéleményt és felvilágosításokat adott. Július havát Berlinben töltötte. Boroszlóban Schott, Anhagen, Schondorf, Berlinben Heymann, Nussbaum, Rabel és Wolff professzorokkal lépett érintkezésbe. Publikációi: „A magyar jog sorsa a Lengyelországhoz csatolt területeken.” (Jogtudományi Közöny, 1931.) — „A magyar magánjog módosulásai Csehszlovákiában.” (Bp., 1931. Grill Károly könyvkiadóvállalatánál megjelent könyv.) — „Das in der Tschechoslovakei geltende ungarische Eherecht.” (Zeitschrift

für Ostrecht, 1931.) — „Das Osteuropa Institut in Breslau.“ (Pester Lloyd, 1931.)

Dr. Vásárhelyi János (1901, Csombord, Alsófehér m., ref.), orvosdoktor, szegedi egyetemi általános kór- és gyógytani intézeti tanársegéd, a Robert Koch-intézetben Gins professzor vezetése alatt az anaeróbok, különösen a spr. pallida tenyésztését tanulmányozta. Himlővirus virulenciájának vizsgálata közben sikerült az emberi himlőt thalliummal mérgezett patkányokra átvinnie. Buschke professzorral (Wirchow Krankenhaus) együtt a thallium hatására nézve végzett kísérleteket. Dr. Wamoscherral az anaeróbokra vonatkozólag egy új egysejttenyésztési eljárást dolgozott ki. Hamburgba tett tanulmányutat.

Viszkok Lajos (1904, Kondoros, ág. ev.), okl. ev. lelkész, valláslélektani kutatást végzett a Girgensohn-Gruehn-iskola irányában. Meglátogatta Gruehn professzort Dorpatban, ahol egy hónapot töltött. A II. szemeszterben Berlinben előadó Gruehn professzor szemináriumában és munkaközösségében egy-egy referátummal szerepelt. Előadást tartott Bertholet professzor ótestamentumi szemináriumában is „Das Berufungserlebnis Ezechiels psychologisch betrachtet“ címen. Hallgatta Deissmann, N. Hartmann, Titius professzorok egyetemi előadásait. Dorpatban március 15-én ünnepi beszédet mondott. Tanulmányútján Varsóban is volt.

Waigand Ferenc (1905, Budapest, róm. kath.), gépészmérnök, műegyetemi gyakornok, dr. Jablonski laboratóriumában és részben a Kaiser Wilhelm Institut für Faserstoffchemieben a bőripari anyagvizsgálat kémiai és főleg mechanikai módszereit tanulmányozta, bővebben foglalkozva a rostszerű mechanikai tulajdonságainak megállapításával. Ez utóbbi eredményeiből egy új vizsgálati módszert igyekszik kialakítani. Hallgatta Hermann és Krause professzorok előadásait. A többi német városok közül Essen, Köln, Nürnberg, Darmstadt és München nevezetességeit tekintette meg. A következő évben ismét berlini kollégista lett.

Witthen Béla (1899, Budapest, ág. ev.), okl. gazda és közigazda, agrárstatisztikai, üzemtani és telepítéspolitikai tanulmányokat folytatott főleg Sering professzor intézetében (Forschungsinstitut für Agrar- und Siedlungswesen). Anyagot gyűjtött egy a dunai államok agrárkiviteli kérdéseit tárgyaló nagyobb munkához. Tanulmányairól a Collegiumban március 21-én tartott előadásában részletesen beszámolt. Előadása „Magyarország és a mezőgazdasági világválság“ címen nyomtatásban is megjelent a Mezőgazdasági Üzem és Számtartás III. évfolyamában. Tanulmányútjai Dánia és Finnország felé vezették. A Köztelekben hat szakcikket publikált. Hazatérése után az OMGE ideiglenes tisztviselője lett.

Törvényhatósági ösztöndíjasok:

Dobó Árpád (1907, Glogovác, Arad m., róm. kath.), okl. középiskolai tanár, Csanád-Arad-Torontál k. e. e. vármegyék ösztöndíjasa,

archeológiai tanulmányokat folytatott az Institut für Altertumskunde és az egyetem archaeológiai szemináriumában. Az egyetemen Norden és Wilken professzorok előadásait hallgatta. Anyagot gyűjtött „Pannoniai és dáciai vonatkozású külföldi föliratok“ címen készülő disszertációjához. Tanulmányutat tett Lipcsébe és Hamburgba.

Dr. Gyüre Dezső (1900, Tiszaders, ref.), orvosdoktor, pécsi gyermekklinika gyakornok, Pécs város ösztöndíjasa, a Hedwig-kórházban Lichtenberg professzor mellett gyermekurologiai vizsgálatokat folytatott. Itt és a bőrgyógyászati klinika gyermekosztályán pyuriás gyermekeken saját készítésű vakcinával próbálkozott kedvező eredménnyel. Májustól kezdve Friedberger professzor intézetében (Institut für Immunitätslehre) végzett hasonló irányú állatkísérleteket. Résztvett Czerny professzor vizitjein és meglátogatta a berlini gyermekkórházakat. Tanulmányúton volt Lipese, Hamburg, Lübeck, Rostock, Greifswald, Prága, Bécs városokban.

Horváth László (1902, Tiszaszederkény, Borsod m., ref.), okl. gépészmérnök, iparfelügyelő, Borsod vármegye ösztöndíjával folytatott az első félév folyamán (január-március) automobilmotorokra vonatkozó tanulmányokat.

Dr. Lengyel Lajos (1902, Szeged, róm. kath.), bölcsészdoktor, Szeged város ösztöndíjasa, textilkémiai tanulmányokat folytatott a berlini műegyetemen Freiburger professzor mellett. Két hónapig az I. G. Farbenindustrie höchsti telepén dolgozott. Hosszabb ideig tanulmányozta a zittai textilgépgyár üzemét és a szállított gépek helyszíni összeállítását. A Pollack Hermann Fiai R.-T. gyár tisztviselője lett.

Dr. Noszlopi László (1901, Budapest, róm. kath.), bölcsészdoktor, székesfővárosi polgári iskolai tanár, Budapest székesfőváros ösztöndíjasa, etikai tanulmányokat folytatott. Hallgatta Spranger, H. Maier, Dessoir, Lütgert, Groethuysen, N. Hartmann, Vierkandt és Hochstetter professzorok egyetemi előadásait, résztvett N. Hartmann, Guardini és Spranger szemináriumi gyakorlatain. Spranger szemináriumában referátumot tartott. Meglátogatta Bauch, Griesbach és Hildebrand professzorokat Jénában és Münchenben. Tanulmányútjain Hamburg, Meissen, Drezda, Weimar, Jéna, Frankfurt, München, Nürnberg, Párizs, Bern, Zürich, Luzern, Innsbruck nevezetességeit tekintette meg. Publikációi: „Az etikai értékelés alapkérdései.“ (Athenaeum, 1930.) — „Szent Ágoston etikája.“ (Athenaeum, 1931.) — „Ungarische Philosophen der Gegenwart.“ (Ung. Jahrb., 1931.) — Két kisebb cikk és recenziók az Athenaeumban, könyvismertetések a Deutsche Literaturzeitungban. A berlini magyar kolónia március 15-i matinéján ünnepi beszédet mondott.

Pálinkás András (1906, Nagysalló, ref.), okl. gépészmérnök, Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye ösztöndíjasa, az első félévben Drezdában dr. Meister és dr. Herzog laboratóriumában, a második félévben Chemnitzben a Schubert u. Salzer gépgyárban folytatott a textilgyártásra és a textilgépekre vonatkozó gyakorlati tanulmányokat. Chemnitzi tartózkodása alatt megtekintette a Hilscher, az E. Beckert, a limbachi E. Saupe, az oberlungwitzi Lieberknecht cégek gyártelepeit és a drez

dai csipke- és függönygyárat. A tanintézetek közül a chemnitzi Wirk-schule és a limbachi textiliskolát látogatta meg több ízben. A vallás- és közoktatásügyi minisztérium támogatásával 1930 szeptember havában résztvett a Verein Deutscher Ingenieure bécsi Hauptversammlungjában. „Textilszakemberek kiképzése s textiltudományos intézetek Ausztriában“ címmel a Magyar Textiltechnológusok Lapja 1931 februári, „Die Probleme der Kunstseide“ címen pedig a budapesti Textil című folyóirat május 9-i számában írt cikket. A Pesti Tőzsde is közölte egy cikkét a „Textilipar helyzete Németországban“ címmel.

Dr. Rudolf Loránt (1904, Esztergom, róm. kath.), kir. bírósági joggyakornok, Komárom és Esztergom k. e. e. vármegyék ösztöndíjasa, közigazdasági tanulmányokat folytatott, melyeknek eredményeit „Északamerikai kommunista falvak tanulságai“, „Adó-, vámpolitika, közüzemek stb., mint a kartell árpolitikája elleni védekezésnek eszközei“ és „A munkanélküliség problémája“ című tanulmányaiban foglalta össze, melyek közül utóbbi könyvalakban önállóan jelent meg.

Winkler Oszkár (1907, Sopron, ág. ev.), építészmérnök, Sopron város ösztöndíjasa, a második félévben (áprilistól) volt tagja a berlini kollégiumnak, amely idő alatt a német építőművészet eredményeit tanulmányozta és műegyetemi előadásokat hallgatott.

A tanév folyamán a kollégium fizető tagjai a következők voltak:
Bálint Péter, orvosszigorló. (Június 1-től július 31-ig.) Az egyetem patológiai intézetének kémiai osztályán dolgozott, Róna professzor vezetése mellett. — **Bauer István**, orvosszigorló. (Június 15-től július 31-ig.) A kórbonctani intézetben dolgozott, Roessle és Pick professzorok vezetése alatt. — **Ifj. Csopey Dénes**, jogszigorló. (Március 1-től április 30-ig.) Anyagot gyűjtött a „Sztrájkprobléma, figyelemmel a sztrájkstatisztikák újabb eredményeire“ című doktori disszertációjához. — **Demetrovits Dezső**, gépészmérnök. (Április 11—30-ig.) A középfokú textiltudománytanulmányozta. — **Krizsa Kálmán**, vegyész-mérnök. (November 10-től december 10-ig.) A Preussische Landesanstalt für Wasser-, Boden- und Lufthygieneben vízvizsgálati tanulmányokat folytatott. — **Nékám Lajos**, orvosszigorló. (Június 20-tól július 31-ig.) A Westend Krankenhausban sebészeti tanulmányokat folytatott. — **Österreicher Endre dr.**, műtőorvos. (Október 20-tól január 15-ig és április 1—30-ig.) A Hedwig-kórház urológiai osztályán Lichtenberg professzor mellett dolgozott, résztvett egy plasztikus sebészeti kurzuson. — **Tóth Zoltán dr.**, budapesti szemklinikai tanársegéd. (Október 15-től március 20-ig.) Krüekmann professzor szemklinikáján dolgozott, főként a szem kórszövettanával foglalkozott. — **Tuboly József dr.**, közigazda. (Április 7-től július 22-ig.) Az egyetemen jogi előadásokat hallgatott. — **Urbanetz László dr.**, fogorvos. (Március 1-től április 30-ig.) A fogorvosi klinikán fogszabályozási tanulmányokat végzett. — **Vida Imre dr.**, bőlesészdoktor. (Május 1-től június 30-ig.) Egy etikai tanulmányának befejezésén dolgozott. — Végül az egész tanév folyamán fizető tagként a kollégium-

ban lakott *Keresztury Dezső dr.*, középiskolai tanár, a berlini egyetem magyar lektora. Egész rövid ideig, május 8—21-ig fizető tagként a kollégiumban tartózkodott *Mihálka György*, közigazda.

Münsteri ösztöndíjasok:

László József (1909, Somlóvásárhely, róm. kath.) és

Weisz Ferenc (1910, Esztergom, róm. kath.), esztergomi egyházmegyei róm. kath. teológusok, a münsteri egyetemen Donders professzor, prépost és Schreiber prelátus irányításával folytatták tanulmányaikat. Az egyetemen Diekamp, Meinertz, Bierbaum, Tischleder, Rücker és Stapper professzorok hittudományi előadásait hallgatták és előadásaik tárgyából kitűnő eredménnyel tettek vizsgát. Ezenkívül egyháztörténeti kutatásokra való felkészülés céljából paleográfiai tanulmányokat is folytattak.

Az Alexander von Humboldt-Stiftung ösztöndíjasai:

Az Alexander von Humboldt-Stiftung évente négy ösztöndíjat bocsátott magyar kutatók rendelkezésére, oly módon, hogy október, illetve április 1-én kettő-kettő indulhatott el egy-egy évi németországi tanulmányútra. 1930-ban is négyen nyerték el az alapítvány ösztöndíját. Közülük azonban *Zsiros József* sárospataki főiskolai tanár, akinek ösztöndíja 1930 áprilisától 1931 márciusáig szólt, engedélyt nyert az alapítvány vezetőségétől az ösztöndíj igénybevételének elhalasztására. Így az 1930/31. tanév végéig csak három egészévi ösztöndíjas számolhatott be tanulmányairól.

Mintogy azonban Erdey Grúz Tibor az 1931 áprilisától kezdődőleg rendelkezésre álló helyet csak egy félévre: az 1930/31. tanév második felére nyerte el, munkásságáról szóló beszámolóját e tanév végéig benyújthatta, így alább mégis négy ösztöndíjas munkássága ismertethető.

Dr. Andauer Mária (1897, Milstatt, Karinthia, ref.) 1930 októberétől az egész tanéven át a müncheni egyetem fizika-kémiai intézetében E. Lange magántanár vezetésével kalorimetriás mérésekkel foglalkozott. A módszer teljes megismerése után egy újfajta kalóri méteren meghatározta a KMO_3 hígítási hőjét 25 és 15 °C-on. Lange magántanárral együtt két cikket közölt a Zeitschrift für physikalische Chemieben „Galvanipotentiale und Konzentrationsänderung potentialbestimmender Ionen“ (Bodenstein-Festband) és „Über Zusammenhänge von Galvanipotentiale und potentialbestimmender Ionenadsorption“ (Abt. A. Bd. 156, Heft 4.) címen. Ösztöndíja a következő tanévre meghosszabbítást nyert.

Dr. Erdey Grúz Tibor (1902, Budapest, róm. kath.), a budapesti egyetemi III. számú kémiai intézet tanársegéde, a tanév második felében a berlini műegyetem fizika-kémiai intézetében Volmer professzor mellett fejtette ki kutatómunkáját. Folytatta már régebben ugyanitt megkezdett vizsgálatait a higanyelektródokon végbemenő folyama-

tokra és az elektród polározási kapacitására vonatkozóan. Tanulmányozta továbbá a fémek elektrolitos leválásának a kérdését is. Ezenkívül foglalkozott a hidrogénnek a szerepével a vas oldásánál és a korpuszkuláris sugarak interferenciájával. Eredményeit a következő dolgozatokban tette közzé: „Korpuszkuláris sugarak interferenciájáról“ (Magyar Kémiai Folyóirat, 37., 5. f., 1931), — H. Cassel társszerzővel: „Bemerkung über die Rolle des Wasserstoffs bei der Auflösung des Eisens“ (Zeitschrift für Physikalische Chemie 156., 317., 1931), — M. Volmer társszerzővel: „Zur Frage der elektrolytischen Metallüberspannung“ (u. ott, 157., 165., 1931) és „Überschreitungserscheinungen bei der elektrolytischen Metallabschneidung“ (u. ott, 157., 182., 1931), — végül G. G. Kromrey társszerzővel: „Über die Polarisationskapazität von Quecksilberelektroden“ (u. ott, 157., 213., 1931). Kutatómunkáján kívül állandóan résztvett a műegyetem és a dahlemi kutatóintézet fizikai-kémiai tárgyú kollokviumain, valamint a tudományos társulatok szakmájába vágó ülésein is.

Dr. Szalóki Zoltán (1900, Kakaslomnic, Szepes m., ág. ev.), okl. gépészmérnök, műegyetemi adjunktus, 1930 tavaszától az 1931. év tavaszáig textilipari, különösen pedig pamutipari tanulmányok végzése céljából nyerte ösztöndíját, amellyel a tanév legnagyobb részét München-Gladbachban, a Koenigs & Co. Baumwollenspinnerei und Bleicherei cégnél gyakorlati tevékenységben töltötte el, hogy modern pamutfonóüzemek berendezéseivel, a feldolgozás folyamán felmerülő újabb problémákkal, az üzemek racionalizálását célzó törekvésekkel megismerkedhessék. A brémai Kühne & Nagel Baumwollspediteure cégnél a pamut osztályozását sajátította el és a pamut kereskedelmébe nyert betekintést. Ugyanott az Albrecht, Müller-Pearse cégnél is sokat tanult és egyúttal elvégezte a brémai pamuttőzsdén rendezett Baumwollklassierer-kurzust is. Ösztöndíját a m. kir. kereskedelemügyi minisztérium 500 pengővel egészítette ki, amellyel a franciaországi Tourcoingban az Etablissement Bernard & Pierre Dewavrin cég pamutfonódájában az igazgató mellé beosztva, különböző üzemvezetési és üzemmodernizálási kérdésekkel foglalkozott. Tapasztalatairól a Magyar Mérnök- és Építész-Egyletben, a Magyar Textiltechnológusok Egyesülete által rendezett ülések keretében „Újabb törekvések a pamut feldolgozásában“ címen tartott három előadásában számolt be a magyar szakközönségnek. Előadásai a Magyar Textiltechnológusok Lapjában jelennek meg.

Virágh Pál (1905, Budapest, róm. kath.), építészmérnök, 1930 októberétől számított egy évre kapott ösztöndíjat, amellyel a stuttgarti műegyetemen hallgatta Schmitthemmer, Wetzl, Bonatz és Berger professzorok előadásait. Általában behatóan igyekezett a német műegyetemi oktatással megismerkedni. Az egyetem hallgatóinak körében alakult Deutsch-Ausländischer Studenten-Club elnökévé választotta. Speciális témája a kislakásépítés problémájával kapcsolatos gazdasági kérdések vizsgálata volt. E célból Münchenbe, Oberammergauba, Freudenstadtba, Ulmba és Karlsruheba tett tanulmányutat. A német

műegyetemi oktatásról tanulmányt ír. Gyakorlati tapasztalatairól napilapokban számol be és azokat saját építési munkájában érvényesíti. Betegsége miatt csak öt hónapot tölthetett Németországban. A fennmaradó ösztöndíjösszeget később fogja igénybevenni.

IV. A RÓMAI COLLEGIUM HUNGARICUM.

Regia Accademia d'Ungheria, Roma, Via Giulia 1.

OLASZORSZÁGI ÖSZTÖNDÍJASOK.

A római kollégium vezetésében ebben az évben lényeges változás állott be, amennyiben *dr. Miskolczy Gyula*, a római egyetem tanára, akit a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr már az előző évben megbízott a budapesti egyetemen előadó *dr. Gerevich Tibor* egyetemi ny. r. professzornak, az intézet kurátorának helyettesítésével és az intézet adminisztratív vezetésével, az intézet igazgatójává kineveztetett.

Allami ösztöndíjasok:

Boros Ferenc (1893, Rábakecöl, Sopron m., róm. kath.), a debreceni reáliskola tanára, olasz nyelvészeti és irodalmi tanulmányokat végzett. Rendszeresen látogatta Rossi, Bertoni, Venturi és Gentile professzorok előadásait. Az akadémiai év alatt befejezte az olasz tudományos irodalomban hézagpótló tanulmányát az olasz szótárírodalom bibliográfiájáról. Munkába vette a modern (1870 utáni) olasz irodalom történetének a megírását, ápolta kitűnő összeköttetéseit az olasz írókörökkel, amelyeket még előbbi olaszországi tartózkodása alatt épített ki, ugyancsak már előbbi utazásaiból ismerte Olaszországnak úgyszólván minden nevezetesebb városát. Nyelvészeti feladatát sikeresen és pontosan megoldotta, mint irodalomtörténész is szép eredménnyel dolgozott.

Dr. Edvi Illés Gyula (1896, Budapest, róm. kath.), műtörténész, az Intézetnek másodízben tagja, a XIX. századi olasz újklasszicizmus egyházi monumentális művészetével foglalkozott, s azokkal a kapcsolatokkal, amelyek ezt az építészetet a magyarországi egyházi empire-építészethez fűzik. Nagy bibliográfiát gyűjtött össze. Az elmúlt akadémiai évben az Intézet könyvtárnoka volt. Tanulmányutat tett Viterbóba, Orvietóba, Arezzóba, Peruggiába, Assisibe, Capuába stb.

Farkas András (1902, Alkenyér, Hunyad m., ref.), szobrászművész, a harmadik évet töltötte az Intézetben. Megmintázott egy életnagyságú női aktszobrot, egy életnagyságúnál nagyobb férfiaktot, továbbá egy kétméteres férfi aktszobrot. Tanulmányutat tett Nápolyba és környékére, Pompejibe, Firenzébe, Páduába és Velencébe.

Farkas Ferenc (1905, Nagykanizsa, róm. kath.), zeneszerző és karmester, második évben ösztöndíjas tag, folytatta a Conservatorio di Santa Ceciliaán Ottorino Respighi mester magasabb képzési kurzusának hallgatását. Ösztöndíjas éve alatt elkészített egy öttételes suite-et

zenekarra, egy zenekari darabot, egy zongoradarab-ciklust, s egy művet énekhangra és kamarazenekarra. Látogatta az Augusteo zenekari próbáit és hangversenyeit. Tanulmányutat tett az év folyamán Milánóba. Az Intézet március 27-i hangversenyén bemutatott műveit a helyi kritika igen kedvezően ítélte meg.

Hinez Gyula (1904, Budapest, róm. kath.), festőművész, tanulmányokat készített, amelyekben főleg absztrakt szerkesztési problémákkal foglalkozott. Tanulmányutat tett Firenzébe, Sienába, Orvietóba, Assisibe és Perugiába, s minden helyen főleg a trecento és quattrocento művészetét tanulmányozta.

Dr. Kalas Imre (1899, Miskolc, ref.), építőmérnök, a római építészeti iskolán hallgatta Giovannoni építészettörténeti és Piacentini városrendezési előadásait. Könyvtári kutatásai során megállapította a Santa Maria delle Grazie-templom melletti dominikánus kolostor refektóriumában található magyar tárgyú freskók történeti és művészettörténeti hátterét. Ez a tanulmánya megjelenés előtt áll. Folytatta továbbá régebben megkezdett munkáját Andrea Palladio építészetéről s a terjedelmes bibliográfiát össze is állította. Élénk figyelemmel kísérte a most folyó római városrendezési munkálatokat. Tanulmányutat tett Róma környékére, Sienába, Firenzébe és Bolognába.

Kákay Szabó György (1903, Tenke, Bihar m., róm. kath.), másodízben élvezett ösztöndíjas évét Milánóban töltötte, ahol lovag Mauro Salliccioli restaurátor műhelyében dolgozott. Ebben a műhelyben módjában volt betekintést nyerni a különböző restaurálási munkálatokba, s ő maga is kijavított több művet. Szaktanulmányán kívül lemásolta Pier della Francesca egy képét, továbbá festett két női és két férfi-arcképet és egy kompozíciót.

Dr. Kinczli József (1906, Nagykároly, róm. kath.) elvégezte a vatikáni paleográfiai, diplomatikai és archivisztikai kurzust és oklevelet nyert. A római Aquinói Szent Tamás Akadémián a keresztény bölcsesletről doktorátust tett.

Dr. Lovas Károly Elemér (1889, Sümeg, róm. kath.), szentbenedekrendi áldozópap és gimnáziumi tanár, összegyűjtötte kiadandó epigráfikus szótárának adatait (a pénzek felirataira és sigláira is kiterjeszkedve). Körülbelül 15.000 emléket tanulmányozott át és 5000 darab pénzt. Tanulmányozta a pannóniai feliratok kronológiájához szükséges adatokat. A szimbolikus szobrászat emlékeit vette át Rómában. Cikkei: „A római régészeti kutatások eredményei Győrött és a vármegyében a világháború után“ (Győri Szemle, 1931, 1—3. szám). — „I risultati degli studi archeologici su Arrabona e dintorni“ (Studi Mediterranei, 1931).

Misner Béla (1902, Nyitra, ref.), bölcsészettanhallgató, Ussani, Bertoni, Rossi, Cardinali, Credaro és Gentile professzorok előadásainak hallgatása mellett elkészítette doktori tézisét: „I rapporti di Horazio con Properzio“ témaválasztással, továbbá Macchiavelli életéről és műveiről szóló olasz szakdolgozatát. Kitűnő eredménnyel vizsgázott és tett doktorátust a római egyetemen. Tanulmányútja során Firenze, Bologna, Pádua és Velence könyvtárait tekintette meg.

Molnár C. Pál (1894, Battonya, Csanád m., róm. kath.), festőművész, az Intézetnek harmadízben tagja, nagy szorgalommal dolgozott problémái és technikája fejlesztésén. Nagyszámú művei közül kiemelendő két arckép (olaj), két nagyobb méretű férfiakt, több bibliai tárgyú kép s egy nagyobb méretű genre-kép. A grafika terén folytatta a sikerrel űzött fametszést; grafikus-tehetségének elismerését jelenti, hogy megnyerte a Szinyei-díjat s a monzai kiállítás aranyérmét. Tanulmányutat tett Nápolyba és környékére, Perugiába, Assisibe, Sienába, Viterbóba, Pisába és Páduába. Művészettörténeti ismeretekben, technikai készségben és stílusbeli felkészültségben sokat gyarapodott.

Péterfalvi Molnár Mária (1898, Budapest, róm. kath.), iparművésznő, elsősorban a római ötvösművészeti anyagot tanulmányozta, s itt nyert ismereteit Orvietóban, Sienában, Páduában, Velencében és Ravennában szélesbítette ki. Akadémiai éve alatt elkészített két ezüst melltűt, egy ezüst és egy arany női gyűrűt, két ezüstnásfát, egy aranyozott ezüstkelyhet, nodusán figurális rekeszszománemunkával díszítve, egy pár ezüst kezelőgombot, egy ezüst virágvázát, továbbá részben elkészült egy kerek ezüsttál domborításával és cizellálásával. Készített ezen munkákon kívül több tervet is.

Patkó Károly (1895, Budapest, róm. kath.), festőművész, az Intézetnek harmadízben tagja, körülbelül huszonöt kisebb-nagyobb kompozíciót és tájképet, továbbá számos akvarellt, rajzot, rézkarcot fejezett be ösztöndíjas éve alatt. Június hó folyamán Dél-Olaszországban volt tanulmányúton, hol nagyszámú akvarellt és kisméretű rajzvázlatot festett, illetve rajzolt, ami számára 1—2 évre való ellátottságot jelent képtémával. Több kiállításon szerepelt, Magyarországon és Velencében, mindenütt szép sikerrel. Tanulmányutat tett Subiacóba, Nápolyba és környékére, Bolognába, Páduába, Velencébe. Az elmúlt évben főleg kompozicionális tehetsége mutatott fejlődést.

Polgár Júlia (1910, Szentendre, róm. kath.), bölcsészettanhallgató, hallgatta Rossi, Bertoni, Trompeo, Credaro, Gentile, Venturi professzorok előadásait; Rossi professzornál olasz irodalomtörténetből vizsgálatot is tett. Befejezte Grazia Deledda regionalizmusáról szóló olasz dolgozatát, s összeállította „L'Italie artistique chez les romanciers français“ című francia szakdolgozatának anyagát. Tanulmányutat tett Viterbóba, Nápolyba, Sziciliába, Orvietóba, Sienába, Firenzébe, Páduába és Velencébe.

Dr. Radó János Polikarp (1899, Sopron, róm. kath.), szentbenedekrendi teológiai főiskolai tanár, a biblikus intézet munkáiban vett részt és liturgikus-biblikus dolgozatokat készített: „Talmud és Misna jelentősége.“ (Kath. Szemle, 1931.) — „Das älteste Schriftlesungssystem der altgallikanischen Messliturgie.“ (Ephemerides Liturgicae, 1931, 1—2. sz., Róma.) — „Die Heimat des Perikopensystems des Thomasevangeliars.“ (U. ott, 3. sz.)

Dr. Ribiczey Gyula (1885, Apatin, róm. kath.), rendőrkapitány, e második ösztöndíjas évében folytatta megkezdett levéltári munkáját a vatikáni gyűjteményben, s befejezte a magyar királyi főkegyúri jog

történetére vonatkozó anyaggyűjtését. Értékes anyagát III. Béla koráig fel is dolgozta egy kb. tizenkét ív terjedelmű tanulmányban, s hatalmas diplomatáriumot állított össze ugyanezen kérdésre kiadatlan oklevelekből. Megírt továbbá egy kisebb tanulmányt „Az 1498. évi III. decretum és a Hármaskönyv egyes jogszabályai pápai megerősítésének kísérlete“ címen. Firenzei és velencei tanulmányútján kutatásokat végzett ezen városok könyvtáraiban is.

Sárkány Lóránt (1904, Dés, ág. ev.), festőművész, tanulmányi évének jelentékeny részét egy hatalmas méretű bibliai tárgyú kompozíció (Jézus beteget gyógyít) megfestése foglalta el. Majd Szt. Ferenc életéből vett témákat dolgozott fel, s több vázlata vár kivitelre. Látogatta az angol akadémia esti aktrajzoló tanfolyamát.

Vitéz Szabados Béla (1894, Budapest, ref.), szobrászművész, egy félévet töltött az Intézetben. Ezen idő alatt mintázott egy női akt-figurát, továbbá drapérian tanulmányokat végzett. Pályázatra elkészítette Szenci Molnár Albert és Komáromi Csipkés György negyedéletnagyságú szobrát, s ezek talapzatait 1—2 relíffel. Az akadémiai év végén tanulmányutat tett Firenzébe, Bolognába, Velencébe, Ravennába, Ferrarába és Páduába.

Gáborjáni Szabó Kálmán (1897, Debrecen, ref.), festőművész, tanulmányúttal kezdte ösztöndíjas évét, amely Nápolyba, Paestumba és Szicíliába vezetett. A Salernói-félszigeten, Amalfi környékén tempera-vázlatokat és rajzokat készített, amelyeket műtermében képi megfestésénél és fametszetek készítésénél használt fel. Főleg temperával festett vászonra és fára. Számos képe között van néhány tájkép, nagyobb kompozíció s több nagy akttanulmány. Elkészített körülbelül húsz fametszetet, főként olasz táj- és városkompozíciókat. Tanulmányutat tett még az akadémiai év végén Sienába, S.-Gimignianóba, Pisába és Luccába. Különösen a grafika terén ért el eredményeket.

Szerencsi Zoltán (1897, Kassa, róm. kath.), festőművész, megfestett egy nagy vallásos tárgyú kompozíciót (Gyónás) és elkészült részben egy másik nagy kompozícióval (Áldozás). Tanulmányutat tett Firenzébe, Pisába, Sienába, Orvietóba, Nápolyba, Salernóba, Velencébe, Perugiába, Assisibe, Páduába. Akadémiai évét inkább a műemlékek alapos tanulmányozására szentelte.

Szita Oszkár (1905, Nyitra, róm. kath.), karmester, elkészített egy teljes, hat részből álló, nagy zenekarra írott misét. Állandóan látogatta a római operaház és az Augusteo próbáit és előadásait, majd két hónapot töltött Milánóban, ahol a Scala próbáin és előadásain vett részt, s betanított és vezényelt egy nagy magyar rádióhangversenyt. Elkészített egy Puccini-monográfiát, s írt több kisebbméretű zeneművészeti tanulmányt. Az Intézet hangversenyén bemutatott vonósnégyes darabja a szakkritika ítélete szerint igen finom, tökéletesen megszerkesztett mű.

Borzai Szuchy Ferenc (1905, Békés, róm. kath.), kerámikus, e második ösztöndíjas évében folytatta előző évben megkezdett etruszk és római kerámiai tanulmányait. Kivitelezte majolikában „Kálvária“ témájú háromfigurás relífkompozícióját, majd résztvett Faenzában

egy kerámiai kurzuson. Kiválóbb munkái: egy majolika szoba-szökőkút, egy ugyancsak majolikában kivitelezett női fej, s kilenc darab különböző nagyságú, olasz majolikaeljárással készített egyházi vonatkozású és dekoratív váza. Tanulmányutat tett Firenzébe, Perugiába és Assisibe.

Dr. Vanyó Tihamér (1905, Szomolnok, Szepes m., róm. kath.), pannonhalmi szentbenedekrendi főisk. tanár, összegyűjtötte a bécsi nunciások jelentéseit s a Pápai Államtitkárság válaszait az 1666—83-as évekre, Fraknóinak ebbeli anyagát kiegészítve. (A Vatikáni Levéltárból.) A Congregatio Concilii levéltárából az integer Magyarország összes püspökségeinek „ad limina“ relációit lemásolta, illetőleg kivonatolta 1600—1850-ig, a Congregatio válaszirataival együtt. Utóbbi anyag oly nagyterjedelmű, hogy jórészen csak kivonatban közölve is 4—500 oldalas publikáció lenne. Ez az anyaggyűjtés a magyar egyházmegyék élete 250 évének tömör foglalata. A magyar katolikus egyház anyagi viszonyaira, a világi és szerzetes papság működésére, az egyházi karitatív tevékenységre, katolikusok és másvallásúak viszonyára, a korszellem és egyházi élet vonatkozásaira, a trienti zsinat eszméinek hazánkban való érvényesülésére, a Szentszék és a magyar püspökök érintkezésére eddig csaknem teljesen figyelmen kívül hagyott anyagot tárt fel. Az összegyűjtött anyagnak egy kis részét „A győri püspökség 1629-ben“ címen a Pannonhalmi Szemle 1931. évfolyamában mutatta be.

Végh Ilona (1907, Bozsok, Vas m., róm. kath.), szobrászművész, az Intézetnek második évben tagja, elkészített egy arképtanulmányt márványban kivitelezve, két kisplasztikai darabot, porcellának, illetve bronznak szánva, egy terrakotta kisplasztikát, egy életnagyságúnál nagyobb mellszobrot, egy életnagyságon felüli férfi akttanulmányt s több állattanulmányt. Tanulmányutat tett Milánóba, Carrarába, Firenzébe, Pisába, Bolognába, Sienába stb. Ösztöndíjas éve alatt főleg a kőfaragás, a porcellán és a bronz technikájában mutatott fel jelentékeny haladást.

Vilt Tibor (1905, Budapest, róm. kath.), szobrászművész, ezen második ösztöndíjas éve alatt befejezett két női fejet, három kis bronzfigurát és két darab életnagyságú figurát és számos tanulmányt. Tanulmányutat tett Velencébe, Páduába, Firenzébe, Assisibe, Sienába és Orvietóba.

Dr. Visky Károly (1908, Temesvár, ref.), törvényszéki jegyző, elvégezte igen szép sikerrel a római jogi „Scuola di perfezionamento“ első évfolyamát, s befejezte „A kereszténység hatása a justiniáni házassági jogra“ című értekezését. Tanulmányutat tett Nápolyba és Szi-cíliába.

Wallisch Oszkár (1887, Gyulafehérvár, róm. kath.), tanár, a debreceni egyetem lektora, főleg az újabb olasz drámai irodalommal foglalkozott. Hallgatta Rossi, Bertoni, Venturi, Toesca és Gentile professzorok előadásait; kitűnő eredménnyel vizsgázott és tett doktorátust a római egyetemen. Tanulmányútja során megtekintette Velenecét, Veronát, Milánót, Genovát, Firenzét és Nápolyt.

Dr. Werner Alajos (1905, Újkécske, Pest m., róm. kath.), szombathelyi egyházmegyei áldozópap, elvégezte a Pontificio Istituto di Musica Sacra III. évfolyamát s megkapta a gregorián tanszak magistratusi diplomáját. Cikkei: „Az első egyházzenei nemzetközi kongresszus Frankfurtban.“ (Magyar Kultúra, 1930 dec.) — „Una rarità musicale della Biblioteca Vescovile di Szombathely.“ (Note d'archivio, 1931 április.)

Zemplén Ilona (1907, Póla, róm. kath.), bölcsészethallgató, olasz irodalmi, nyelvészeti és művészettörténeti (Rossi, Bertoni, Venturi, Toesca stb.) előadásokat hallgatott az egyetemen, hol kitűnő eredménnyel vizsgálatot is tett. Akadémiai éve alatt elkészítette Guido Gozzaniról szóló értekezését. Tanulmányutat tett Nápolyba, Szicíliába, Firenzébe, Sienába, Pisába és Bolognába. Tanulmányai végzésében nagy segítségére volt kitűnő nyelvtudása.

Törvényhatósági ösztöndíjasok.

Bartus Ödön (1888, Miskolc, ág. ev.), festőművész, Miskolc város ösztöndíjasa, mint veduta-festő számos képen a régi római emlékek után a keresztény Rómát jellemző stílusokban készült műemlékeket festette meg. Anyaga főleg akvarell volt. Foglalkozott felhő- és megvilágítási tanulmányokkal, melyeket később művein fog felhasználni. Több kisebb tanulmányutat tett az albanói hegyekre.

Dr. Heigl László (1896, Szombathely, róm. kath.), tanár, Budapest székesfőváros ösztöndíjasa, olasz irodalomtörténeti és nyelvészeti előadásokat hallgatott az egyetemen (Rossi, Bertoni) és összeállította Giovanni Pascoli melankóliájáról szóló értekezését. Olasz középiskolákban hospitált a nyelvtanítás tanulmányozása végett s egy nyilvános propaganda-előadást tartott Budapest fürdőiről.

A „Magyar-Olasz Bank“, illetőleg „egy előkelő külföldi hölgy“ adományából részesültek ösztöndíjban:

Göbel Árpád (1886, Orsova, róm. kath.), rajztanár, 1931 május 23-án elhunyt.

Magyar László (1891, Nagymihály, gör. kath.), a nyíregyházi gimnázium tanára, klasszika-filológiai és nyelvészeti előadásokat hallgatott az egyetemen (Festa, Ussani, Cardinali, Bertoni, Giglioli stb.), továbbá olasz középiskolákat látogatott a latin és görög nyelv oktatásának tanulmányozása céljából. Elkészült a homéroszi sztratégiáról és taktikáról szóló értekezésével, s anyagot gyűjtött egy Trombetti-tanulmányhoz.

Papp Imre (1907, Miskolc, róm. kath.), építészmérnök, a Foro Romanóra, a Palatinusra és az etruszk építészetre vonatkozó szakirodalom megismerésére törekedett. Tanulmányozta az antik építészet formaképzését s kisebb felméréseket is eszközölt. Érdeklődése körébe vonta ezenkívül a rinascimento s a barokk egy-egy kiválóbb emlékét

is formaképzés, dekoráció, de különösen az ablakok és ajtók profilozása és díszítése szempontjából. Résztvett a debreceni hősi emlékpályázaton. Tanulmányutat tett Pompejibe és Szicíliába, továbbá Firenzébe és Sienába. Érdeklődése főleg az ásatások technikájának tanulmányozása felé vonzotta.

Dr. Takács György (1895, Banjaluka, Bosznia, ref.), pénzügyi fogalmazó, a fascista pénzügyi szervezet és az adójog tanulmányozásával foglalkozott behatóan. Több szaktanulmányt készített elő az olasz állam pénzügyeiről, adóreformjáról, illetékrendezéséről stb. „A magyar egyházi adójog alapelvei“ és „Az olasz állampénzügyek vázlatja a fascizmus nyolcadik évében“ című értekezései a Magyar Jogászegyleti Értekezések sorozatában (új folyam, 122. füzet), illetve „Az Adó“ 1931. évi 4—6. számában jelentek meg.

Dr. Tóth Dénes (1908, Budapest, róm. kath.), zeneszerző, Respighi mester magasabb zeneszerzési tanfolyamát látogatta. Akadémiai éve alatt szerzett egy négytételű hegedű-brácsa duót, egy nagyzenekarra írt „ricercare“-t, egy négytételű zongoraszonátát és egy nagyobb női kórusra írott művet, továbbá több kisebb kompozíciót, s részben elkészített egy vonósnégyes darabot. „Paraszi nóta“ című esellóra írott műve nemcsak az Intézet hangversenyén ért el szép hatást, hanem azt Luigi Sylva mester a római rádióban is előadta. Látogatta az egyházzenei főiskolán a nyilvános egyházzenei előadásokat, továbbá az Augusteo hangversenyeit. Tanulmányutat tett Grottaferrátába és Modenába.

Dr. Urbánszky Andor (1906, Ivanovo-Selo, Belovár-Körös m., ág. ev.), törvénytudományi joggyakornok, azzal a céllal küldetett az Intézetbe, hogy tanulmányozza az 1929. évi lateráni szerződésnek az olasz házassági jogra gyakorolt hatását, figyelemmel a konkordátumnak szociálpolitikai vonatkozásaira is. Ezen feladatát egy alapos tanulmány keretében megoldotta. Szakelőadásokat hallgatott a római egyetemen (Scaduto, de Ruggiero, Manfroni, Perassi, Balalla professzorok előadásait), s tanulmányutat tett Veronába, Bolognába, Firenzébe, Perugiába, Assisibe, Milánóba, Nápolyba és Szicíliába.

Tanulmányi segílyt élvezett:

Leszkovszky György (1891, Budapest, róm. kath.), iparművészeti iskolai tanár, aki római kollégiumi ingyenes lakásban és 200 P tanulmányi segílyben részesült. Tanulmányi idejét az olasz freskófestészet technikájának tanulmányozására fordította. E célból — külön engedéllyel — behatóan tanulmányozta Michelangelo freskóképeit a Cappella Sistinában és tanulmányutat tett Róma emlékeinek tüzetes megtekintése után Firenzébe és Sienába, valamint Nápolyba és Szicíliába. Tanulmányi éve végén nagybbréretű kartonok elkészítését kezdte meg.

Az intézet keretében folytatták munkájukat a felsoroltakon kívül: *gróf Keglevich István*, mint *fizető tag*, aki az egyetemen jogi előadásokat hallgatott — és *eperjesi Kuzmik Livia*, az Intézetnek az előző

két éven át volt ösztöndíjas tagja, aki ingyenes műteremhasználatban részesült. Elkészítette Bonomelli cremonai püspök síremlékét a rigolini (Brescia) templom számára botticinói kőben, 1·20 × 3·10 m méretben. (Leleplezték 1931 szeptember 21-én.) Ezenkívül elkészítette még a következő kompozíciókat: „Nyugvó Diana“ (szobor trevertinói kőben, 1·80 × 1·50 m méretben), — „A lándzsavetőő“ (sportfigura, másfél-szeres életnagyságban, terrakottában kivitelezve). — Ezenkívül tagjai voltak a római Collegium Hungaricumnak az olasz állam ösztöndíjasai közül: *Ambrus Ilma Ilona*, *Gelencsér Károly*, *dr. Strobach Jenő* és *Tóth László*.

Az olasz állam ösztöndíjasai:

Ambrus Ilma Ilona (1907, Kecskemét, ref.) pedagógiai, bölcséleti és kísérleti lélektani előadásokat (Credaro, Benissoni, Gentile, Carabellese) hallgatott az egyetemen s megkezdette Apáczai Cseri János műveinek méltatásáról szóló műve elkészítését Credaro professzor felhívására. Kitűnő eredménnyel vizsgázott a fenti tárgyakból. Több pedagógiai intézményt látogatott s iskolákban hospitált.

Gelencsér Károly (1907, Felsőíreg, Tolna m., róm. kath.), bölcsészettanhallgató, olasz irodalomtörténeti, nyelvészeti, művészettörténeti és filozófiai előadásokat hallgatott a római egyetemen (Rossi, Bertoni, Toesca, Gentile, Credaro professzoroknál). Az év végén szép eredménnyel tett vizsgálatot, Credaro professzor utasításai nyomán tanulmányozta az olasz iskolák szervezetét. Tanulmányutat tett Firenzébe és Velencébe.

Ifj. Horváth István (1907, Sopron, ág. ev.), közgazdasági kari egyetemi gyakornok (prof.: báró Kaas), *Pálmai Istvánnal*, mint útitársával, együtt összesen 500 P útitisélyt kapott a vallás- és közoktatásügyi miniszter úrtól abból a célból, hogy felkeresse Itália nagyobb városait, nevezetesen Velencét, Rómát és Nápolyt és ott magyar problémákról előadást tartson. Különösen római előadása aratott sikert, amelynek témája volt: „Magyarország világpolitikai s világgazdasági helyzete a történelem folyamán.“ Működése oly elismerést váltott ki, hogy már olasz támogatással rövidebb tanulmányutat tehetett Tripoliszba, majd az olasz állam ösztöndíját nyerte el, amellyel a római egyetem államtudományi karán végzett államtani és politikai földrajzi tanulmányokat.

Kiss János (1905, Pánd, Pest m., ref.), szobrászművész, ezéyben harmadszor élvezte az olasz állam ösztöndíját, amellyel a római plakettművészeti iskolán (R. Scuola dell'arte della medaglia) folytatta tanulmányait, ahol már az előző év végén elnyerte a „Diploma di lizenza“ oklevelet. Allandóan dolgozott Angelo Zanelli és Aurelio Mistruzzi mesterek műtermében. Május havában résztvett egy grafikai kiállításon, amelyen megnyerte a 200 lírás első díjat. Erről a sikeréről a napilapok is megemlékeztek. Számos kiállításon vett részt (a római Gyarmati, a Palazzo Doriobeli Cultori d'Arte, a római Sindicati, a római magyarok által rendezett stb. kiállításokon).

Dr. Molnár Zoltán (1907, Kisvárd, Szabolcs m., róm. kath.), mint az olasz állam ösztöndíjasa folytatta irodalmi tanulmányait a páviai egyetemen, ahol a tanév végén „Zrinyi és Machiavelli“ című olasznyelvű disszertációja alapján jeles eredménnyel nyerte el a doktori fokozatot. Ugyanakkor folytatta kutatásait az olaszországi magyar emigráció történetére vonatkozólag is. A következő tanévet saját erejéből ismét Olaszországban, részben Milánóban, részben pedig Nápolyban tölti, ahol az Istituto Orientale-től felhívást kapott a magyar nyelv és irodalomtörténet tanítására.

L. Persián Katalin (1896, Budapest, róm. kath.), mint az Accademia di Belle Arti festészeti szakosztályának rendes hallgatója, általában jó eredménnyel elvégezte a III. évfolyamot. Rendszeresen látogatta továbbá a római köz- és magángyűjteményeket és általában a műemlékeket. Szent Margitot ábrázoló képével résztvett a budapesti Nemzeti Szalon „Árpád-házi Szentek“ kiállításán 1930-ban. Az újdíósgyőri templom számára elkészített két festett üvegablakot, amelyek Szent Istvánt és Szent Lászlót ábrázolják, a kocséri plébánia számára pedig egy Szent Erzsébetet ábrázoló, szintén festett üvegablakot. Ezenkívül, részben a fenti munkák elkészítése céljából, számos vázlatot, tanulmányt és akvarellt készített.

Dr. Strobach Jenő (1906, Debrecen, róm. kath.), ügyvédjelölt, jogbölcseleti és nemzetközi jogi előadásokat (del Vecchio, Perasti) hallgatott az egyetemen. Tanulmányutat tett Firenzébe és Velencébe.

Tokay Ilona (1907, Balassagyarmat, ág. ev.), festőművésznő, a római Accademia di Belle Arti negyedéves rendes hallgatója volt, ahol rendszeresen hallgatta a tanrend szerint előírt előadásokat. Az ott készített anyagból itthon kiállítást rendezett, amelyről a hazai sajtó elismeréssel emlékezett meg. A tanév utolsó hónapjaiban meghívás alapján Párizsban folytatta tanulmányait.

Tóth László (1910, Győr, róm. kath.), tanárjelölt, olasz és latin irodalmi, továbbá művelődéstörténeti, filozófiai és pedagógiai előadásokat hallgatott az egyetemen (Rossi, Toesca, Berton, Ussani, Gentile, Credaro professzoroknál), s nyelvészetből dícséretes eredménnyel vizsgálatot is tett. Kutatásai során a római könyvtárakban összegyűjtötte a magyarországi Szent Erzsébetre vonatkozó legendákat és életrajzokat.

Dr. Weisz Janka (1904, Szigetvár, izr.) a római egyetemen Venturi professzor vezetése alatt folytatott olasz irodalmi tanulmányokat, amelyeknek alapján 110/110 eredménnyel megszerezte a római egyetem filozófiai fakultálásán a doktori diplomát.

A páviai Collegio Borromeo esereöztöndíjasa.

Prém József (1910, Veszprém, róm. kath.), negyedéves bölcsészettanhallgató, mint a Collegio Borromeo tagja, folytatta olasz irodalmi tanulmányait, amelyek során — teljesen olasz környezetben élve — igen szép haladást tett az olasz nyelv gyakorlati ismeretében. Tudományos kutató munkája az olaszországi Margit-legendák tanulmányozása volt. Ezzel kapcsolatban másolta le a bolognai egyetemi könyvtár

1999. jelzésű, XV. századi Kódexének eddig még kiadatlan Margit-legendáját, összevetve az eddig ismertekkel. Ugyancsak lemásolta boldog Mór és boldog Ilonának eddig kevésbé ismert legendáit is. Tanulmányait, melyekben pécsi szaktanára, Kastner professzor irányítja, a következő tanévben folytatja.

V. FRANCIAORSZÁGI ÖSZTÖNDÍJASOK.

Felügyeletükkel megbízott a Magyar-Francia Egyetemi Tájékoztató iroda:
Bureau Franco-Hongrois de Renseignements Universitaires, 8, Rue Geoffroy-St.
Hilaire, Paris 5e.

Állami ösztöndíjasok.

Dr. Adorján György (1902, Düsseldorf, róm. kath.), ügyvéd, nemzetközi jogász, a pécsi egyetem volt hallgatója. Az előző tanév második felében is élvezte az ösztöndíjat. Jelen tanévben e kutatásait folytatta „A nemzetközi szerződések hatályosságának tartama, különös tekintettel a trianoni békeszerződés revíziójának jogi lehetőségeire“ címen. Hallgatta a tárgykörébe vágó Sorbonnei és Fondation Carnegie-beli előadásokat és a végzett könyvtári kutatások alapján áttekintette a szerződést hatálytalanító okok francia irodalmát. Tanulmányának befejező részéhez, a békeszerződések revíziójának lehetőségei tárgyában, a kisebb francia és francia-svájci szakirodalmon kívül, hazatérőben, több német egyetem nemzetközi jogi intézetének könyvtárában is kutatott.

Dr. Baráth Tibor (1906, Rédics, Zala m., róm. kath.), okl. középiskolai tanár, bölcsészettudományok kandidátusa, Budapestről, történetkutató, az előző tanévben a Bécsi Történelmi Intézetben kezdett és az abszolutizmus elméleti alapvetésének történetére vonatkozó kutatásait egészítette ki a francia szakirodalom alapján. Behatóan foglalkozott a XVI. és XVII. század gazdaság- és közigazgatástörténetével és a kor nagy francia reformmozgalmainak francia forrásaival. Hallgatta a Sorbonne több gazdaságtörténelmi és irodalomtörténelmi előadását is. Mint a Párizsi Magyar Diákegyesület elnöke, áldozatkész munkával mozdította elő az idegenben élő magyar ifjúság összetartozásának ápolását és anyagi helyzetének javítását.

Dr. Berkovits Iona (1904, Budapest, izraelita), műtörténész, a budapesti bölcsészeti kar volt hallgatója, a Sorbonne és az Ecole du Louvre általános művészettörténelmi előadásainak tanulmányozására és könyvtári kutatásokra az I. féléven keresztül élvezte az ösztöndíjat. A Bibliothèque Nationaleban és a Bibliothèque d'Arsenalban a francia miniatürafestészetet és ennek a korai magyar miniatürafestészettel való kapcsolatát tekintette át. Otthon kezdett tanulmányai kiegészítéseképpen foglalkozott a Magyarországon lévő, eddig feldolgozatlan XIII. és XIV. századbéli franciaországi származású kódexeknek a francia miniatürafestészet történetébe való beillesztésével. Érdekes

eredményekhez jutott a Párizsban található Corvinák, nápolyi I. Ferdinánd udvarának miniatürfestészeti emlékei és a konstantinápolyi serailból a Bibliothèque Nationaleba került magyarországi eredetű kódex tanulmányozása révén is. Eredményeiről készülő tanulmányai-ban fog beszámolni.

Biai-Főglein István (1905, Besztercebánya, róm. kath.), festő-művész, az előző tanévben is párizsi ösztöndíjas volt. E tanévben az ösztöndíjasok számára bérelt műteremben dolgozott. A francia festészet klasszikussá jegecesedett forradalmárai mellett az olasz novecento korszerű megnyilvánulásai után érdeklődött. Kísérletezett különböző anyagokkal és különböző alapozású vásznak és különböző festőszerek alkalmazását kipróbálta. A közgyűjteményeken kívül alapos elmélyedéssel tanulmányozta a kiállításokat (Gauguin, Toulouse-Lautrec, Kokoschka, Matisse stb.). A tanév elején az Ernst-Múzeumban, a tanév végén Párizsban a magyar művészek kollektív kiállításán állított ki.

Cserepes István (1901, Budapest, ref.), festőművész; műtermi és természeti munkái mellett a múzeumok és kiállítások nyújtottak számára különösebb élményt. Hatásuk alatt öntudatosabbá vált színkezelése és bizonyos óvatosság is kifejlődött benne a tartalmi és technikai ötletekkel szemben. A multba kapcsolódó és az azzal szakítani próbáló festői irányok között megerősítette önálló egyéni felfogását és eklekticizmusát. Kritikusai szerint is sokat fejlődött, akik (franciák és magyarok) szép elismeréssel írtak párizsi téli kiállításáról.

Fejér Rózsa (1908, Pécs, ref.), a pécsi egyetem francia-német szakos hallgatója, alapvizsgás tanárjelölt, kiegészítő szaktanulmányai mellett (Sorbonne, Collège de France) főképen doktori értekezésén; „Rákóczi a kor francia memoirejaiban“ dolgozott és munkája során több érdekes adatra akadt.

Dr. Fuhrmann Kamilla (1902, Budapest, róm. kath.), francia-német szakos tanár, a budapesti egyetem volt hallgatója. Gróf Teleki József franciaországi utazásairól írott doktori értekezésének kiegészítésén dolgozott (Bibliothèque Nationale, Mazarine, d’Arsenal stb.). Ráakadt Lacondamine és a Bernoulli testvérek kiadatlan levelezésére, mely több új szempontból megvilágította Telekinek francia kapcsolatait. A XVIII. század irodalmában való elmélyedő kutatásai során rábukkant Duvoisin-Cal regényíró magyar tárgyú munkájára, melyben érdekes adatokat talált a Napoleon korabeli francia-magyar kapcsolatokhoz. Eredményei részben a Revue de la Littérature comparée-ban, részben a Bulletin de l’Histoire du Protestantisme-ban jelennek meg.

Gamauf József (1905 Kőszeg, ág. ev.), szakvizsgás tanárjelölt, Budapestről, kiegészítő szaktanulmányai mellett (Sorbonne, Collège de France) a Tharaud-testvérek irodalmi munkásságáról szóló doktori értekezéséhez gyűjtött anyagot. Összeállította a teljes bibliográfiát és

elolvasta a róluk szóló és általuk írott egész irodalmát. Adatait és reflexióit az írók személyes megkérdezése útján is kiegészítette. Pihenőidejének egy részét arra használta fel, hogy egy Párizs melletti magyar iskolát (Drancy) vezetett az új tanító kikerzéséig.

Győry János szakvizsgás tanárjelölt (1908, Budapest, róm. kath.), Budapestről, főcéljának megfelelően, doktori értekezésén dolgozott „Magyarország képe a XVI. századi francia irodalomban“ címen. Párizs főbb könyvtáraiban egész sereg magyar vonatkozású röpiratra, több hadászati és politikai munkára és néhány regényre és versre is akadt. Ezekből sikerült összeállítani a Franciaországban a török ellen küzdő magyarságról e korban kialakult képet. Könyvtári munkájával párhuzamosan román, főleg ófrancia és óprovençal nyelvészeti tanulmányokat végzett (Prof. Thomas, Jeanroy, Mario Roques, Clovis Brunet). Jeanroy professzor óráin kétízben szerepelt is: Villon „Testamentumának“, majd Adam de la Halle „Jeu de la Feuillée“ című komédiájának egy-egy részletét explicálva; M. Roques professzornál Ste. Eulalie, Brunet professzornál pedig egy ógascognei nyelvemlék egy-egy részletének magyarozatát vállalta. Utóbbinál két szemináriumi előadást is tartott „Disciplina Clericalis“ és „Az ógascognei nyelvjárás imperfectuma“ címen. Nyelvészeti kutatásainak egyik részlete a „Kocsi szónak francia megfelelője“ címmel a Magyar Nyelv 1930 decemberi számában jelent meg.

Dr. Hornyánszky Károly (1900, Budapest, ág. ev.), bőrgyógyász, szegedi klinikai tanársegéd. Mindkét félévben, fizetéssel szabadsággal, állami ösztöndíjas volt. A dermatológiában és syphilidológiában folytatott elméleti és gyakorlati tanulmányait a Hôpital Saint-Louisban végezte. Rendszeresen résztvett ennek nagy és osztályos betegrendelési vizsgálatán, dermatológiai kongresszusain és előadásain, dolgozott Gougerot, Sézary, Lortat-Jacob, Ravaut, Louste professzorok és főorvosok mellett. Miliou mellett laboratóriumi munkásságot folytatott a Nicolas-Favre betegségekre vonatkozó kísérletek kapcsán. A második félévben a nemi betegségek ellen való küzdelmet is tanulmányozta a Ministère de l'Hygièneben, a Ligue Nationale Françaiseben és az utóbbinak ú. n. minta-dispensairejében, St. Ouenben. Tanulmányainak irodalmi feldolgozása folyamatban van.

Kiszely Magda (1906, Gölnicbánya, róm. kath.), debreceni bölcsészettanhallgató, alapvizsgás magyar-francia szakos tanárjelölt, szaktanulmányainak rendszeres kiegészítése mellett (Sorbonne, Collège de France) „Jules Verne és Magyarország“ című doktori értekezésén dolgozott. Igyekezett megállapítani a magyar vonatkozású regények forrásait és a magyar alakok egyéniségeiben elkülöníteni a helyi és általános típusról vett vonásokat. Érintkezésbe lépett a Verne-család élő tagjaival is és így kutatásait Amiensben, Rouenben és Toulonban is kiegészítette.

Dr. Kövess Ferenc (1905, Budapest, róm. kath.), okl. mezőgazda, jogi doktor, az előző tanévben Párizsban állami ösztöndíjjal kezdett

kutatásait egészítette ki az első félévben. Franciaország agrár- és állattenyésztési politikáját egészen napjainkig áttekintette. Különös figyelmet fordított a szarvasmarha- és juhtenyésztésre, a falu elnéptelenedésének problémájára és ennek a mezőgazdasági termelésre és a nemzetpolitikára való hatására. E tanulmányainak eredményeképpen a párizsi magyar követség és az ottani Magyar Egyesület felkérésére ezeknek munkáselhelyezési akciójába is belekapcsolódott. A mezőgazdasági munkapiaetra vonatkozó kutatásait a kontinentális Franciaország határain túlra is kiterjesztette és a gyarmatokon való magyar telepítés lehetőségeit is megvizsgálta. Érintkezést keresett a Magyar-Francia Kereskedelmi Kamara itteni szervezeteivel és tanulmányozta mezőgazdasági és állatkovitelti lehetőségeinket. Rendszeresen látogatta a mezőgazdasági, kertészeti, baromfi- és szőrmekiállításokat és a Chateau-Thierry, Breny környékén tett látogatásai során az ottani gazdaságokban a gabona- és cukorrépatermesztést, szarvasmarha- és juhtenyésztést és hizlalást is tanulmányozhatta. A Sorbonne hallgatóságának körében alakult Tribune Internationale diplomáciai és jogi bizottságába jegyzőnek választotta be és a békeszerződések revízióját tárgyaló ülésük előadójává. Ebben a minőségben nagy külföldi közönség előtt szép sikerrel szerepelt. — A „Tenyészállatok azonosságának megállapítása az orrlenyomat segítségével“ című dolgozatát az Állattenyésztők Lapja (1931 jan.) közölte, kisebb cikkeit a Pesti Hirlap.

Ifj. Nagy József (1909, Kishúnhalas, ref.), joghallgató, az előzetesen magyar állami ösztöndíjjal Bécsben töltött két év alatt kezdett tanulmányait folytatta és a párizsi egyetem jogi karán a nemzetközi jogi előadásokat (Lapradelle, Le Fur, Basdevant) hallgatta és eljárt a Dotation Carnegie kurzusaira. Könyvtári kutatásait a „Nemzetközi döntőbíráskodás“ tárgykörből folytatta. Francia nyelvtudását az Alliance Française tanfolyamain is tökéletesítette. Elkészítete doktori értekezését a „Nemzetközi bíráskodás alapeszméi“ címmel.

Dr. Novák László (1908, Budapest, róm. kath.), okl. francia-magyar szakos tanár, a budapesti egyetem volt hallgatója, szaktanulmányainak kiegészítése mellett (Sorbonne, Collège de France) főként az explication des textes módszertanával foglalkozott (Ascoli, Gaiffe, Michaut) elméletileg és gyakorlatilag is. Megérlelődött benne e módszer irodalmunk oktatásában való felhasználásának gondolata is. Erre vonatkozóan is jegyzeteket készített azokról a tapasztalatairól, melyeket francia középiskolákban szerzett a módszer gyakorlati alkalmazása kapcsán. Paedagógiai ismereteit főképpen Wallon professzor szemináriumában gyarapította és rendszeresen látogatta a Nouvelle Éducation és az Institut de Psychiatrie előadássorozatait. E munkájának eredményét hazatérve több előadásban ismerteti. — Irodalomtörténeti kutatásai során érdekes anyagot talált Eötvös egy ismeretlen munkájáról, továbbá Byron, Musset és Petőfi inspirációjának rokonságáról.

Dr. Oravetz Vera (1905, Csáktornya, róm. kath.), francia-német szakos okl. középiskolai tanár, Szegedről, az előző évben bécsi ösztöndíjasként kezdett tanulmányait folytatva, elsősorban szaktanulmá-

nyait egészítette ki. A francia nyelv tökéletesebb elsajátítása céljából hallgatta az „École de préparation des professeurs du français à l'étranger“ sorbonnei kurzusát, a nyelvészeti és irodalomtörténeti előadásokat és Baldensperger és Hazard professzorok vezetése alatt összehasonlító irodalomtörténeti kutatásokat folytatott. Könyvtári kutatásai alatt doktori értekezését kiegészítő munkájához gyűjtött anyagot „Les écrivains français à Vienne“ címen (Prince de Linge, Graf Lamberg, Traunpaur, Comte de Quency, Le Roy de Lozembrunne stb.). A bécsi francia íróknak párizsi visszhangját is tanulmányozta. Végül kiegészítette „A bécsi francia nyomtatványok“ című értekezésének bibliográfiáját. E munkáját egy „Supplément“ formájában kívánja közzélni.

Dr. Papp Ferenc (1901, Budapest, róm. kath.), okl. középiskolai tanár, műegyetemi adjunktus (Vendl Aladár professzor mellett) félévi párizsi tartózkodása alatt a Muséum d'Histoire Naturelle ásványtani laboratóriumában, J. Orceel vezetése alatt, az ércek fotoelektrikus mikroszkópi vizsgálatával foglalkozott. Megfigyeléseinek eredményeiről a Société Minéralogique Française júniusi szakülésén adott számot s azok a „Bulletin“ ezévi kötetében is megjelennek. Közettani, geológiai ismereteit tökéletesítették A. Lacroix közettani előadásainak látogatása, a Muséum gazdag gyűjteményei, továbbá a Feamanbille- és Párizskörnyéki geológiai kirándulások, valamint az Exposition Coloniale bányászati vonatkozású részei.

Dr. Tóth Károly (1901, Újpest, róm. kath.), katonai iskolai magyar királyi altanár, alapvizsgás tanárjelölt, Budapestről, szaktárgyai (német-francia) köréből rendszeresen látogatta a Sorbonne irodalmi és nyelvészeti előadásait. Ezen kívül szakdolgozatának és doktori értekezésének elkészítésén dolgozott „Napoleon stílusa“ címen a különböző könyvtárakban és a francia hadügyminisztérium levéltárában. Kutatásai Napoleon egész életére kiterjedtek, ifjúkori munkáira épp úgy, mint a szentilonai emlékiratokra, eredményeit Gaiffe professzor támogatása mellett előreláthatólag francia nyelven is meg tudja jelentetni. A francia középiskolákban a modern nyelvek tanításának módszerét tanulmányozta.

Ifj. Wildner Ödön (1905, Budapest, róm. kath.), okl. gépészmérnök, a Párizs mellett fekvő Malakoff École supérieure d'Électricité rendes hallgatójaként az iskola összes elméleti és gyakorlati munkáiban részt vett. Délelőttjeit az előadások, délutánjait a gyakorlatok és a program szerint való technikai cégek meglátogatása töltötte ki. Decemberben egy gyakorlati vizsgát (spécification d'une dynamo), januárban két szóbeli vizsgálatot (electrotechnique générale, mesure électrique) tett le igen jó sikerrel. Az első félévi egyenáramú rész után a második félévben a váltóárammal kapcsolatos tanulmányokkal foglalkozott úgy elméleti, mint gyakorlati téren. Főbb részlettanulmányai: mérőtechnikájának tökéletesítése, a vas mágneses vizsgálata, váltóárami műszerek, tipikus váltóárami gépvizsgálatok. E munkái során 17 compte-

rendut és 2 mérési jegyzőkönyvet nyújtott be jó eredménnyel. Az év végén letett vizsgák alapján a főiskola bizonyítványát is megszerezte.

Dr. Zehery Lajos (1893, Szeged, ref.), igazságügyminiszteri oszt. tanácsos, egyetemi magántanár, a kolozsvári tudományegyetem sub auspiciis Regis doktora, a Faculté de Droit, a Bibliothèque Nationale, a Bibliothèque du Ministère de la Justice és a Bibliothèque St.-Geneviève könyvtárakban a francia büntetőperjog fejlődését tanulmányozta abból a szempontból, hogy közvetlen forrástanulmányok alapján mutasson rá azokra a hatásokra, amelyek a francia büntetőjog fejlődését követő büntetőperjogrendszerünkben érvényesültek és amelyek a francia jogfejlődés és a francia élet- és jogviszonyok több tekintetben téves megítélése folytán főként büntetőperjogunk perorvoslati szakának meg nem felelő szabályozására vezettek. Tanulmányai eredményét „A részleges jogerő és a reformatio in peius tilalma“ című tanulmányában foglalja össze. A francia police judiciaire fejlődésének, szervezetének és működésének közvetlen tanulmányozása alapján javaslatot készített a büntetőper előkészítő részének új szabályozása iránt. A francia ügyvédség kifejlődése, szervezete, működése tudományos, gyakorlati és közvetlen tanulmányozásának eredményeit külön tanulmányban foglalta össze, melyben a magyar nemzeti jogfejlődés talaján főként az ügyvédi működés megosztásának kérdésével foglalkozott. Külön megbízás alapján az egyetemi jogi oktatás egészére kiterjesztett tanulmányozások eredményeképpen három tanulmányt készített a jogi, közelebbről az igazságügyi oktatásügy köréből.

A francia állam ösztöndíjasai.

Bach Endre (1905, Szeged, izr.), francia-német szakos alapvizsgás tanárjelölt, Szegedről, szaktanulmányainak kiegészítése céljából a Sorbonneon, a Collège de Franceon és az École de Préparationon hallgatott irodalomtörténeti és nyelvészeti előadásokat. Ezen kívül Sám-boky Jánosról és annak a francia humanistákkal való kapcsolatáról szóló doktori értekezését készítette el. Kiegészítette Sám-bokynak eddig ismert bibliográfiáját, új dokumentációs forrásokra bukkant (De Thou, Petrus Victorius, Justus Lipsius), gyarapította francia barátainak névsorát, ezeknek levelezésében új adatokat talált a magyar humanistára vonatkozóan és elolvasta Sám-bokynak a párizsi könyvtárakban található munkáit, közöttük kéziratot, itt őrzött jegyzeteit is és emlékeitnek francia fordításait. Eredményeit értekezésében és két tanulmányban foglalja össze.

Bäck Lilla (1907, Borsfa, Zala m., izr.), szakvizsgás, német-francia szakos tanárjelölt, Budapestről, Paul Fortról írt doktori értekezést, meghatározva az író egyéniségét, azokat a személyi és irodalmi hatásokat, melyek azt kialakították, összeállította az író személyes útbaigazítása mellett annak életrajzát és műveinek teljes jegyzékét. Szaktanulmányainak kiegészítése céljából a Sorbonneon középkori és modern francia irodalomtörténeti szövegmagyarázati és nyelvészeti előadásokat hallgatott (Brunot, Chamard, Michaut, Gaiffe, Mornet, Rey-

nier, Baldensperger, Hazard stb.). Paedagógiai gyakorlatokat két párizsi leányközépiskolában végzett.

Dániel Anna (1908, Budapest, unit.), szakvizsgás német-francia szakos tanárjelölt, Budapestről, a második félévben élvezte az ösztöndíjat. Doktori értekezésén dolgozott (*L'invasion belge dans la poésie française* címmel). Kutatott a Bibliothèque Nationaleban és a brüssellei királyi könyvtárban és érintkezést keresett a kérdés francia és belga szakkutatóival. Szaktanulmányainak kiegészítése céljából a Sorbonneon és a Collège de Franceon hallgatott előadásokat (Baldensperger, Gaiffe, Mornet), az Institut Catholiqueon A. de Vigny költészetével ismerkedett meg szemináriumi előadások kapcsán. Paedagógiai gyakorlatokat is végzett párizsi leányiskolában.

Dénes Magdolna (1908, Budapest, izr.), alapvizsgás, francia-német szakos tanárjelölt, Budapestről, szakdolgozatát készítette el „Duhamel pszichológiája” címmel, a tanév első felében élvezett ösztöndíjának tartama alatt. Szaktanulmányait a Sorbonneon és a Collège de Franceon egészítette ki, paedagógiai gyakorlatokat a Lycée Molièreben folytatott. Az első félév végén hazatért.

Dr. Fedák Ágota (1907, Halábor, Bereg m., róm. kath.), francia-angol szakos, okl. középiskolai tanár, a budapesti egyetem volt hallgatója, a tanév második felében élvezte az ösztöndíjat. Kiegészítő szaktanulmányain (Hazard, Baldensperger, Mornet, Gaiffe, Cazamian, Legonis és Cestre professzoroknál) és a paedagógiai gyakorlaton kívül több párizsi könyvtárban kutatott Sir Philip Sidney 1572. évi magyarországi útjával kapcsolatban. Érdekes adatokat talált ennek több humanistával való összeköttetéseiről és Magyarország iránti érdeklődéséről. Résztvett a modern nyelvek tanárainak párizsi nemzetközi kongresszusán és tanulmányozta az ennek során felmerült problémákat.

Finciczky István (1906, Ungvár, róm. kath.), okl. középiskolai tanár, nyelvész, a budapesti egyetem volt hallgatója, az Eötvös-Collégium és az École Normale Supérieure között fennálló megegyezés szerint ennek tagjai sorába vétetett fel, mint bentlakó növendék. Főként Meillet és Vandryès professzorok előadásait hallgatta nagy haszonnal, elolvasta az általuk ajánlott műveket és nagy érdeklődéssel fordult a pszichológiai nyelvészet felé. M. Roques vezetése alatt pedig a romanisztika fonetikai és morfológiai problémáival és a román nyelv tanulmányozásával foglalkozott. Nem hanyagolta el az irodalomtörténeti előadások látogatását sem (Baldensperger, Hazard stb.). A tanév folyamán befejezte a Sauvageot professzorral együtt kezdett leíró magyar nyelvtanának szerkesztését is.

Neuberger Veronika (1909, Budapest, ref.), alapvizsgás tanárjelölt, Budapestről, a Sorbonneon és a Collège de Franceon szaktárgyainak megfelelően francia, német és olasz irodalmi előadásokat hallgatott és résztvett a filológiai gyakorlatokon. A Lycée Molièreben paedagógiai gyakorlatokat folytatott. A Bibliothèque Nationaleban szakdolgozatát

készítette el „Les groupes sociaux dans l'oeuvre de Jules Romain“ címen, a szerző útbaigazításait is felhasználva. A félév végén hazatért.

Dr. Rónai Pál (1907, Budapest, izr.), szakvizsgás tanárjelölt, Budapestről, második éve élvezte a francia állam ösztöndíját. A doktori értekezésében feldolgozott tárgykörből tovább folytatta kutatásait Balzac ifjúkori regényeinek és a Comédie Humainenek képeslataira vonatkozólag. Főbb eredményei a Revue de la Littérature Comparée-ban jelentek meg (1931. évf.). E tanulmányaival párhuzamosan az idén is folytatta olasz filológiai tanulmányait és ezekből bizonyítványt (Certificat) is szerzett. Tovább folytatta latin irodalmi tanulmányait is és a latin dekadens költők közül többnek verseit lefordította. (Megjelentek az Új Időkben és a Széphalomban, 1931-ben.) Fordítói tevékenységével hozzájárult több magyar írónak a francia közönséggel való megismertetéséhez. A tanév folyamán a következő fordításai jelentek meg: Mikszáth: „Ce payen de Fîlesik“ (La Revue Mondiale, 1931). — „Kőmives Kelemen, ballade de Transylvanie“ (Monde Nouveau, 1931). — Mikszáth: „La Dette d'Anna Bede“ (Université Littéraire, 1931). — Herczeg: „Perlette“ (Revue Mondiale, 1931). — Herczeg: „A Cinq Heures“ (Latinité, 1931). — Móricz: „La Cène“ (Latinité, 1931). — Fordított a megjelenő magyar antológia számára is. Összehasonlító irodalomtörténeti kisebb tanulmánya: „Une pièce française du XVIII. siècle sur Jean Hunyadi“ a Revue des Études Hongroisban (1930), a magyar közoktatás állapotát ismertető tanulmánya az Université Littéraireben jelent meg (1931) „L'enseignement du français en Hongrie“ címen. Kezelte a francia-magyar egyetemi tájékoztató iroda három és félezer kötetes könyvtárát és jelentékeny részt vett annak átrendezésében és új anyaggal való kiegészítésében.

Törvényhatósági ösztöndíjas.

Muntyán Anna (1909, Fehértemplom, róm. kath.), szakvizsgás tanárjelölt, Szeged város ösztöndíját élvezte mindkét féléven keresztül. Szaktanulmányai kiegészítése céljából a Sorbonneon és az École de Préparation des Professeurs du français à l'Étranger főiskolai tanfolyamon hallgatott előadásokat és az utóbbiban tartott szemináriumi gyakorlatokon is résztvett. A párizsi és grenoblei könyvtárakban a „Janzenista szellem kialakulása“-ról készülő doktori értekezésén dolgozott és eddigi kutatásait kiegészítve, különösen Pascal, Rousseau, Chateaubriand, Mme de Staël, Georges Sand és de Maistre munkáiban mélyedt el. Allandó modern irodalmi olvasmányai révén a legújabb irodalomban is igyekezett nyomon követni a janzenista szellem alakulását.

A franciaországi ösztöndíjasok felügyeletével megbízott párizsi Magyar-Francia Egyetemi Tájékoztató Iroda gondozását élvezte továbbá 20 egyéb ösztöndíjas (francia főiskolák ösztöndíjasai, továbbá a magyar római katolikus egyház, a Képzőművészeti Főiskola és a Comité Houillère de France 1—1 ösztöndíjasa) és 8 egyetemi hallgató, aki kisebb összegű tanulmányi segélyben részesült.

VI. GENFI ÖSZTÖNDÍJASOK.

Felügyelő hatóságuk: Dr. Baranyai Zoltán, m. kir. követségi tanácsos, 33,
Quai Wilson, Genève.

Állami ösztöndíjasok:

Dr. Blaskovich Edith (1895, Budapest, ág. ev.), középiskolai tanár, nevelépszichológiai tanulmányokkal foglalkozott. Hallgatta Claparède, Bovet, Malche és Piaget professzorok egyetemi előadásait. Utóbbi két professzor szemináriumában egy-egy előadással is szerepelt. Malche professzor modern nyelvtanítási szemináriumában „Egy magyar aktív-iskola gyakorlatából“ címen ismertette a fejlődéstani alapra helyezett budapesti Új iskola pedagógiai gyakorlatát. Piaget professzor szemináriumában pedig „Szimbolikus játékok az ifjúkorban“ címen tisztán pszichológiai szempontból igyekezett bemutatni a pubertás kezdőkorának egyik igen érdekes fejlődési zónáját. Mint a J. J. Rousseau-intézet rendkívüli növendéke, résztvett az experimentális pszichológiai és a tesztrendszerrel diagnosztizáló laboratóriumi módszerek gyakorlataiban is.

Ifj. gyergyóalfalvi Gál László (1907, Kolozsvár, róm. kath.), kir. bírósági joggyakornok, az Institut Universitaire des Hautes Etudes Internationales nemzetközi jogi előadásait hallgatta. Ezenkívül Guggenheim, Wehberg és Scelle professzorok szemináriumában dolgozott. Az év folyamán különösen a nemzetközi igazságszolgáltatás és az államok közötti utódlás kérdésével foglalkozott. Március 16-án Guggenheim professzor szemináriumában a Cour Permanente de Justice Internationale 4. számú avis consultatifjáról tartott előadást, majd Scelle és Guggenheim professzorok irányítása mellett egy, a „Domaine public“-ról szóló tanulmány megírásához fogott hozzá, amelynek elkészült részét „Le développement historique du domaine public au point de vue international“ címen ugyancsak Guggenheim professzor szemináriumában olvasta fel. Június 16-án Bourquin professzor szemináriumában mutatta be „Les origines de la Doctrine de Monroe“ című dolgozatát. Ezenkívül két tanulmányt készített a Magyar Jogi Szemle számára „A nemzetközi szolgálat kérdése“ és „A magánjog hatása a nemzetközi jogra“ címen.

Dr. Harsányi István (1908, Sárospatak, ref.) gyermekpszichológiai tanulmányainak elmélyítésére törekedett. Az Institut J. J. Rousseau néhány előadásának hallgatásán kívül beiratkozott az egyetemre, ahol szakjában megfelelő előadásokon és a szemináriumszerű konferenciákon egyaránt résztvett. Claparède professzornál kísérleti lélektant hallgatott. Bovet professzor „L'hygiène et la thérapeutique morale à l'école“ című előadásai kitűzött kutatási problémáit: a gyermekhazugságok és a koedukáció kérdését közelről érintették és sok új szempont ismertettek meg vele. Első félévi könyvtári kutatásait is e két kérdéssel összefüggő problémakör szakirodalmi tanulmányozásának szentelte. Malche professzor szemináriumában „Quelques problèmes concernant l'enseignement des langues modernes à l'école“ címen felolvasást is tartott. Különösen nagy hatással volt rá Piaget professzor, aki-

nek „Psychologie de l'enfant“ és „Le jeu de l'enfant“ című előadásai tartalmazták a legtöbb eredetiséget és újdonságot és tőle ismerte meg az úgynevezett „klinikai“ módszert is. Ezenkívül több tárgyat érintő szakból is választott előadásokat, különösen a szociológia köréből. A második félévben programjának főrésze a genfi iskolák látogatása volt, amelyek közül az École du Mail, a College és az École secondaire et supérieure des jeunes filles tanulmányozására kapott engedélyt.

Dr. Hencze Béla (1900, Lécfalva, ref.), okl. középiskolai tanár, az egyetemen Thibaudet francia, Bohnenblust német irodalomtörténeti, Werner filozófiai és Rossier professzor történelmi előadásait hallgatta. Thibaudet professzor francia irodalomtörténeti szemináriumában G. Flaubert „Tentation de Saint-Antoine“-járól olvasott fel tanulmányt. Tudományos kutatásait összehasonlító irodalomtörténeti problémáknak szentelte, melynek során előkészített egy tanulmányt a magyar és francia romanisztika kapcsolatairól. Az Union Internationale des Étudiants kebelében február 5-én tartott „Magyar nemzeti est“-en Ady Endre költszetét ismertette nemzetközi közönség előtt. Az új magyar líra kiválóbb képviselőiről francianyelvű tanulmányt írt a Revue des Études hongroises számára.

Törvényhatósági ösztöndíjas:

Dr. Dsida Elemér (1906, Győr, róm. kath.), kir. bírósági jegyző, Győr sz. kir. város ösztöndíjával második éve folytatta nemzetközi jogi tanulmányait az egyetemen, nemzetközi jogi intézményekben és könyvtárakban, miközben szakemberekkel való tárgyalás alapján is igyekezett eligazodni e tudomány szak több fontos kérdésében. Néhány napig tanulmányúton volt Rómában, ahol az Istituto Internazionale per l'Unificazione del diritto privato működésével igyekezett megismerkedni. Meghallgatta a Népszövetség tanácsa tavaszi ülészakának és az európai bizottságnak tárgyalásait is, ahol a legaktuálisabb problémákról volt szó. Elméleti tanulmányaiban a legfontosabb nemzetközi jogi problémáknak: kisebbségi kérdés, háború és béke joga, nemzetközi jogközösség kérdése, a nemzetközi jog alapjai, nemzetközi szerződések és szokásjog stb. filozófiai alapjait kutatta.

VII. ANGOLORSZÁGI ÖSZTÖNDÍJASOK.

Dr. Deseő Antal (1900, Kondoros, ref.), m. kir. pénzügyi fogalmazó, pénzügytani munkássága Nagy-Britannia adórendszerének megismerésére irányult. E célból az angol jövedelmi adó tételes joganyagát és annak szakirodalmából az alapvető munkákat tanulmányozta. Az 1931/32. évi angol költségvetés tárgyalásait állandó figyelemmel kísérte, erről írt tanulmányában különösen az államadóságok, valamint a szociális terhek kiemelkedő fontosságára mutat rá és összefüggő áttekintést óhajtatni az angol adókról és vámokról.

E munkásságán kívül a The London School of Economics and Political Sciences kollégiumai közül Gregory professzor valutapolitikai előadásait hallgatta és általában minden eszközt megragadott, amivel teljesebbé tehetette azt az áttekintést, amelyet az angol államháztartásról és pénzügyi irodalomról szerzett.

Dr. Donhoffer Szilárd (1902, Budapest, róm. kath.), egyetemi tanársegéd, 1931. év januárjától kezdve folytatta kutatásait az aberdeeni egyetem élettani intézetében J. J. R. Macleod professzor vezetésével. Kísérleteiben az idegrendszernek a szénhidrátanyagcsereére gyakorolt szabályozó hatását vizsgálta. E célból 200 nyúlton tanulmányozta az agyvelő bizonyos helyeinek megsértése után jelentkező anyagcserezavarokat és perifériásan ható idegmérgeknek, valamint belső elválasztású mirigyeknek e zavarokban való szerepét. Professzorával együtt végzett kutatásainak eredményeiről a Physiological Society ülésén, illetve három dolgozatában számol be, mely utóbbiak a Proceedings of the Royal Society of Great-Britain-ben fognak megjelenni. A következő tanév első felére ösztöndíjat nyerve, kutatásait megszakítás nélkül folytatta 1931 november haváig.

Dr. Farkas Pál (1906, Gyulafirátót, Veszprém m., ref.), ref. lelkész, mint az aberdeeni egyetem rendes hallgatója, második éve folytatta a keleti vallástörténeti vonatkozású disszertációjához szükséges kutatásokat. Tanulmányainak központja a páli buddhizmus volt, amelynek „meditáció-tanába“ mélyedt el az ősi kánonikus szövegek alapján, a biblikus szövegek, a régi és a legmodernebb irodalom át-nézésével, majd munkája III. részének megírása kapasan a buddhista kánonoknak a bölcseségről és a megváltásról szóló része következett. Májusban beadott „The Fourth Noble Truth. A Study in Buddhist Ethics“ című 250 gépírt oldalas disszertációját az aberdeeni egyetem, vezető professzora (Thomson) bírálata alapján, „first class honours“ (annyi, mint „summa cum laude“) kitüntetéssel fogadta el. Július hó 7-én a szóbeli vizsga elengedésével a hittudományi karon filozófiai doktorra avatták. Emellett kitüntetéssel tette le az évközi kollokviumokat is, évközi nagy dolgozata pedig 14 skót diák között az első lett. Értekezésének beadása után, az utolsó hónapokban más hasonló témakörbe kezdett bele: nevezetesen a Mahayana-buddhizmusra, különösen a tibeti lámaizmusra vonatkozó irodalmat kutatta. Értekezésének megírását különösen az egyetem gazdag könyvtára tette lehetővé, amely készségesen bocsátotta rendelkezésére a szükséges szakmunkákat.

Ifj. Gévaý Wolff Nándor (1907, Budapest, róm. kath.) az Angol-Magyar Bank R.-T. részéről az ösztöndíjakkal rendelkezőre bocsátott összegből folytatta tanulmányait a London School of Economics and Political Science research-studentjeként Lauterpacht professzor irányítása mellett. Hallgatta H. A. Smith, H. Lauterpacht és L. P. Mair professzorok nemzetközi jogi előadásait. Smith professzor szemináriumában előadást is tartott „Cultural Autonomy of Minorities under International Law“ címen. Idejének nagyobbik részét azonban szakkönyvtári kutatásokkal töltötte el a „Fry Library of International Law“ és a „Schuster Library of Comparative Legislation“, vala-

mint a British Museum könyvtáraiban. Az első hónapokban főleg „Nemzetközi küzdelem a megrögzött büntetettek ellen“ című hosszabb tanulmányát egészítette ki az angol szakirodalmi anyag figyelembevételével. Ez a munkája négy ívnyi terjedelemben a budapesti jogikari Angyal-szeminárium kiadványai között jelent meg. Majd ösztöndíjas évének főmunkáját dolgozta ki „Kisebbségi önkormányzat, különös tekintettel a kisebbségi szerződésekre és más nemzetközi egyezményekre“ címen, amelynek alapján a budapesti egyetemen sub auspiciis Gubernatoris nyerte el az államtudományi doktorátust. Tudományos munkássága mellett bírósági, parlamenti tárgyalások és politikai mítingek hallgatásával gyakorlatilag is igyekezett megismerni az angol jogi és politikai életet.

Dr. Hegedűs Lajos (1908, Újpest, róm. kath.) a második félévben márciustól szeptemberig folytatta fonetikai tanulmányait dr. E. W. Scripture professzor irányítása mellett, a West-End Hospitalnak professzora vezetése alatt álló fonetikai laboratóriumában. Fizikai és nyelvészeti fonetikából vett órákat, amelyek keretében a hang, beszéd pelaromikus felvételének eszközeivel ismerkedett meg. Elsajátította a Siemen-, Sprenger-, Gehrcke-féle oscillográfok, különösen a M. v. Ardenne-féle katódoscillográf és a Thirring-rendszerű hangosfilm-felvevőgép használatának módját. Mindezekkel számos kísérletet végzett az egyes vokálisok közös fizikai tulajdonságainak megismerése céljából. Vizsgálódásainak eredményeit az „Archives Néerlandaises de Phonétique Experimentale“ VII. kötete közli. Scripture professzor intézetében végzett kísérleteit a „School of oriental studies“-on egészítette ki, ahol heti négy órában nyert instrukciókat az általános nyelvészeti fonetikára és különösen összehasonlító fonetikai, mondatmelódiai kérdésekre vonatkozólag.

Dr. Illés-Ilyasevics Miklós (1906, Budapest, görög kath.) angolországi tanulmányokra szóló félévösztöndíjban részesülve, nemzetközi büntetőjogi tanulmányok során dr. Angyal Pál professzor útmutatásai szerint különösen a büntetőjog egységesítésének problémájával foglalkozott, különös tekintettel az angol jogviszonyokra. Első munkája e tárgykörből „Gondolatok a büntetőjog egységesítésének problémájához, a nemzetközi büntetőjog megteremtése“ címen az Angyal-Szeminárium kiadványai között meg is jelent. A szakirodalmon kívül itt felhasználta a rendelkezésére álló joggyakorlatot, összehasonlítva a koloniális jogot az angol joggal, keresve a lehetőségét a közös nevezőre való hozásnak. „A nők szerepe a büntető igazságszolgáltatásban, különös tekintettel a nemzetközi büntetőjogra“ címen cikket írt a Magyar Jogi Szemle számára.

Kovács József (1908, Nyíri, ref.), okl. ref. lelkész, munkásságát elsősorban „The eschatologic of Calvin“ című disszertációjának elkészítése képezte, amelynek vázlatát az aberdeeni teológiai fakultás és egyetemi tanács már a tanév elején elfogadta. Ezenkívül előadásokat hallgatott mind az egyetem hittudományi karán, mind pedig a volt szabad egyház (former U. F. Church) Theológiai Akadémiáján. Kollokviumaival jó bizonyítványokat és jelentékeny jutalmakat nyert.

„Resurrection, judgement and intermediate state in the teaching of Jesus and in Jewish Apocalyptic“ címen felolvasott Principal D. S. Cairns dogmatikai szemináriumában, „Hungary and her neighbours“ címen előadást tartott a „League of Nations Society“ társaságában, az egyik nagyobb aberdeeni templomban pedig „The Presbyterian Church in Hungary“ címen prédikált. Három kisebb és egy nagyobb („A lelkigondozói elem az igehirdetésben“) magyarnyelvű tanulmányt is írt, amelyet a legnagyobb dícsérettel fogadtak el itthon lelkészi vizsgájának alapjául.

Dr. Neubauer Gyula (1891, Budapest, róm. kath.), m. kir. pénzügyi tanácsos, a közgazdaságtan magántanára a pécsi egyetemen. Kutatómunkáját legnagyobb részt a British Museum könyvtárában végezte. Ezenkívül beiratkozott a School of Economics mindhárom termjére, hogy a Royal Economic Society-nek ott elhelyezett könyvtárát használhassa. Hallgatta a School legismertebb előadóit is, különösen abból a célból, hogy a legmodernebb aktuális témákról vallott felfogásukkal megismerkedhessenek. Résztvett az 1931 jan. 2-től 6-ig Glasgowban tartott „British Universities First International Congress“-en, ahol az angolszász világ legkiválóbb közgazdasági professzorait volt alkalma hallgatni. Bejárta a gyakorlati közgazdasági élet centrumait, a nevezetesebb tőzsdéket és kikötőket, tanulmányútjai során megtekintette Glasgow, Edinburgh, Liverpool, Manchester, Birmingham, Oxford, Olymonth, Southampton nevezetességeit. Ez alatt az év alatt öt oly cikke jelent meg, amelyet az előző berlini ösztöndíjas év alatt írt meg. Angolországi működésének eredményeképpen pedig több dolgozata készült el: „Statisztika és közgazdaságtan“ (Közgazdasági Szemle, 1931 ápr.), — „Mathematische Volkswirtschaftslehre“ (Zeitschrift für die gesamte Staatswissenschaft, 1931 júl.), — „Háború és béke“ (Társadalomtudomány), — „Credit without money“ (Journal of Political Economy), — „Eine pseudoexakte Geldtheorie“ (Jahrbücher für Nationalökonomie und Statistik).

vitéz dr. Pintér-Kováts Zsigmond (1899, Szentkirályszabadja, ref.), budapesti egyetemi II. sz. belklinikai tanársegéd, a második félévre nyert ösztöndíjjal belgyógyászati tanulmányokat folytatott és az angol vegyészeti ipart törekedett megismerni orvostudományi vonatkozásaiban. Londonban nagy érdeklődéssel tanulmányozta Wellcome orvosi gyógyszergyáros orvosi múzeumát, amely egyike a legszebbeknek ezen a téren. Bailey-Knight a „Salter-Company“ „vegyész cég“ volt céh mestere, a magyarságnak lelkes barátja segítségével sikerült a vegyészeti ipar főbb telepeit tanulmányoznia. A népegészségügyi minisztérium orvosvezetője, Mc. Cleary szívessége folytán sikerült az angol társadalombiztosító orvosi szervezetét alaposan megismernie. Erről a Munkaügyi Szemlében számol be. Cambridgeben Drury professzor, a kórtani intézet igazgatója és ifj. Haldane, a biológiai intézet igazgatója látták szívesen. Itt nyilott alkalma belgyógyászati munkásságra. Főleg a partiális szívblokkok és a coronaria-elzáródások érdekelték. Augusztusban elkészítette „Gázháború orvosi vonatkozásai“ című beszámolóját, amelyhez hazafelé utazva, Hamburgban és

Berlinben is gyűjtött adatokat. Munkájában erősen nélkülözte a Collegium Hungaricum hiányát, mivel ily módon saját erejéből volt kénytelen kiépíteni a munkájának előfeltételét képező tudományos összeköttetéseket, amelyeket a Collegium Hungaricumok hagyományos tekintélye azonnal biztosít az odaérkező kutatóknak.

Polcsik Lénárd (1900, Námestó, róm. kath.), kegyesrendi tanár, angol nyelvi és irodalomtörténeti tanulmányokat folytatott, mint a londoni egyetem King's Collegének hallgatója, a Diploma in Literature című kurzus második évfolyamán, hogy hazatérve, mint angol szakos tanár érvényesíthesse ott szerzett tudását. A nyári vakációt is kint töltötte és szakdolgozatát készítette el.

Dr. Somogyi József (1899, Budapest, ág. ev.), a Hopp Ferenc-múzeum önkéntes gyakornoka, tudományos kutatásainak főcéljául az iszlámtörténet eddigelé ki nem adott forrásainak feltárását tűzte ki. Munkásságát javarészen a British Museum „Department of Oriental Manuscripts & Printed Books“ osztályában végezte, amelynek igazgatója készséggel hozatta meg számára — még Németországból is — az angol külügyminisztérium diplomáciai futárjával a munkájához szükséges arab kéziratokat. Dolgozott ezenkívül a britindiai kormányzat londoni minisztériumának, az India-Officenak könyv- és kézirat-tárában, valamint az oxfordi Bodleyan Libraryben is. Egyrészt folytatta ad-Damíri híres arab encyklopédista „Hayát al-hayawán“ című művének feldolgozását. Ezévi munkássága azonban elsősorban a Kr. u. XII. század legjelesebb arab polihisztorja, a bagdádi Ibn al-Dzsauzi „Kitáb al-muntazam wa mulťaqat al-multazam fi ta' rikh al-umam“ című világtörténeti művének tudományos feldolgozásában és méltatásában állott. Munkásságáról a Journal of Royal Asiatic Society számára írt tanulmányt „The Kitáb al-muntazam of Ibn al-Jauzi“ címen; „Researches on the General History (Kitáb al-muntazam wa mulťaqat al-multazam fi ta' rikh al-umam) of Ibn al-Jauzi (1116—1200)“ címen pedig angolnyelvű előadást jelentett be az 1931 szeptember havában Leydenben (Hollandia) tartandó XVIII. Nemzetközi Orientalista Kongresszus titkárságának, amely azt fel is vette az ülések napirendjébe. Ezenkívül nem kerülték el figyelmét a közélet aktuális kérdései sem és hosszabb magyarnyelvű cikket írt az európai szellemnek a mohamedán Keleten való térfoglalásából származó problémák köréből. Az 1931. év elején Londonban tartott Perzsa Művészeti Kiállításról a Magyar Szemle u. e. évi áprilisi számában számolt be.

Szabó Gyula (1905, Csieser, Ung m., ref.), ref. segédlelkész, angol-latin szakos tanárjelölt, az első félévben folytatott tanulmányokat az aberdeeni egyetemen, ahol fölvette és hallgatta a következő tárgyakat: angol, latin, görög nyelvek, nevelés- és oktatástan. Félévvégi vizsgálatot tett angol és latin nyelvből, nevelés- és oktatástansból. Anyaggyűjtő munkát végzett „Carlyle and Religion“ és „Seneca erkölcsi nézetei“ címen írandó szakdolgozataihoz. A londoni m. kir. követség sajtóügyi osztályának főkérésére átnézte az aberdeeni középiskolákban használatos történelem- és földrajz-könyveket, illetve azoknak

magyar vonatkozású részeit és arról az illetékes helyen jelentést tett. Előadást tartott az „Aberdeen International Club“-ban a „Trianoni béke és revíziója“ címen. (Professor Fay: „The History of the Great War“ című munkája Magyarországot tárgyaló részeinek ismertetésével.) A „Student Christian Movement“ által „How to make piece?“ címen rendezett előadássorozaton hosszabb felszólalásban ismertette Csonka-Magyarország és az elszakított területek helyzetét. Az angol nyelv és irodalom módszeres tanítása tanulmányozásának céljából látogatásokat tett a „Causeway End Primary School“ és az „Aberdeen Grammer School“ tanítási óráin. — Hazatérése után felügyelői állást kapott a Sárospatakon felállított angol kollégiumban.

Dr. Telegdy Kováts László (1902, Galgóc, ref.), okl. vegyész-mérnök, szaknapidíjas az Országos Chemiai Intézetben, talajbakteriológiai kutatásainak elmélyítésére kapott angolországi ösztöndíjat, amellyel a rothamstedi Experiment Station laboratóriumaiban folytatta tanulmányait, Sir John Russel igazgatónak és D. Ward Cutlernek, az intézet általános mikrobiológiai osztálya vezetőjének irányítása mellett. Vizsgálataiban a talajbaktériumok és a talajprotozoák arányszámának a talajra gyakorolt hatását kutatta és ennek az arányszámnak különféle trágyák alkalmazása melletti alakulását igyekezett összehasonlítás alapján megismerni, ami a mezőgazdasági termelés szempontjából igen fontos gyakorlati jelentőséggel bír. Az erre vonatkozó kísérleti technika elsajátítása után, amely főleg főnökének, Cutlernek módszerén alapult, a protozoák identifikálása, azonosítása volt feladata, amire az angol egészségügyi kormánynak egy rendelete a cukorgyári és egyéb szennyvizek tisztításának tanulmányozására bő alkalmat szolgáltatott. Ezek a szennyvizek u. i. a baktériumok elszaporodására és így a halállomány pusztulására adnak alkalmat. Tisztításuk biológiai szűrők segítségével történik, amelyekben bizonyos jellemző és kutatásra igen alkalmas mikrofauna és flóra fejlődik ki. A talajprotozoák vizsgálatából leszűrt eredményeit „The Growth and Respiration of Bacteria in Sand Cultures in the Presence and Absence of Protozoa“ című tanulmányában foglalta össze az *Annals of Applied Biology* számára. Rothamstedi kutatásain kívül számos más angolországi egyetemi és kísérletiügyi intézményt látogatott meg és sok oly kitűnő szakemberrel szerzett összeköttetést, akiknek segítségével jövő munkásságára nézve alapvető jelentőségű. Főnöke az angol földművelésügyi miniszternek és F. Hopkinsnak, az angol Royal Society Nobel-díjas tudós elnökének is bemutatta.

Varga Nándor Lajos (1895, Losonc, róm. kath.), festő- és grafikusművész, az első évben megkezdett angolországi grafikai tanulmányait folytatta. Különösen a British Museum gazdag anyaga adott állandó alkalmat a legkitűnőbb rajzok megismerésére, miközben grafikai vonatkozásban kutatta a műalkotások technikai, művészi és történeti összefüggéseit. Hazatérése után a Képzőművészeti Főiskola grafikai tanszékére rendes tanári kinevezést nyert.

Dr. Váli Ferenc (1905, Budapest, róm. kath.), ügyvédjelölt, mint a londoni egyetemi London School of Economics and Political Science

postgraduate hallgatója, már második éve folytatta tanulmányait az angol jogi doktorátus megszerzése céljából. Tanulmányainak ellenőrzője (advisor) ebben az évben is H. A. Smith, a nemzetközi jog professzora maradt. E célból az év végéig befejezte a „nemzetközi szolgalmakról“ írt nagyobb terjedelmű thesisét, amelyet be is nyújtott az előírt időben, 400 gépirt oldal terjedelemben. A bírálati díj részben való megtérítésére 10 font külön tanulmányi segélyben részesült a m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztérium részéről. A postgraduate-hallgatók részére fenntartott szemináriumban két előadást tartott a Saar-terület nemzetközi jogi helyzetéről, illetve tézisének egy részletéből. Több szakelőadást is hallgatott és segédkezett professzora „The Economic Uses of International Waterways“ című munkájának megírásában, amiről professzora a könyv előszavában meg is emlékezik. Magyar jogi kérdésekben többször adott felvilágosítást az egyetem tanárainak. Egy a londoni bíróságok előtt folyó nagyszabású örökösödési perben egy magyar vonatkozású kérdésről hosszabb jogi véleményt adott. A tanév folyamán a Magyar Jogi Szemle 1930 decemberi száma közölte „A szovjetházasság az angol bíróságok előtt“ című cikkét. „Die Vorbehaltsklausel in der englischen Eherechtsprechung“ című dolgozata pedig a Niemayers Zeitschrift für Internationales Recht nevű német folyóiratban jelent meg. A londoni egyetem munkásságának elismeréséül 30 font értékű ösztöndíjjal tüntette ki, hogy így a hágai nemzetközi jogi akadémia két-hónapos nyári tanfolyamán való résztvételét lehetővé tegye. Ez volt az első eset, hogy ezt az ösztöndíjat nem brit állampolgárnak adományozták. — A tanév folyamán készített disszertációt a következő tanév elején kiküldött bizottság vizsgálta felül, amely azt elfogadta és miután 1932 január 14-én a jelöltet szóbelileg is megvizsgálta, javasolta a doktori grádus megadását. Ennek alapján a londoni egyetem szenátusa — tekintettel arra, hogy Angliában nemzetközi jogi tárgyú értekezésért filozófiai doktorátus is nyerhető — a Ph. D. (Doctor of Philosophy) fokozatot adományozta részére és így 1932 május 12-én ünnepélyes keretek között doktorrá is avatták a londoni egyetemen.

Wieser Jenő (1905, Nagykároly, róm. kath.), okl. gépészmérnök, vizsgálatainak tárgyát ebben a tanévben a levegőnél könnyebb szerkezetű légi közlekedési eszközök (léghajók) képezték, amelyeknek keretében, előző évi munkáját folytatva, kompresszió-gyújtású olajmotorokkal foglalkozott. Az elméleti részre vonatkozó anyaggyűjtés céljából a tárgykörébe vágó szakirodalmat a Royal Aeronautical Society aerotechnikai és a Science Museum technikai könyvtárában tanulmányozta. Gyakorlati vizsgálatait a cardingtoni Royal Airship Works (Állami léghajóépítő és kísérleti állomás) telepén végezte. Beocsátást nyert a National Physical Laboratoryba is, ahol léghajómodelkísérletekkel foglalkozott. Itt alkalmá nyílt az új és Angliában legnagyobb, komprimált levegővel dolgozó légesatorna építését tanulmányozni. Mint az Angol Aviatikai Társulat tagja (Associate Fellow), 1931 április 28-án a Royal Aeronautical Societyban „Some

Notes on Modern Problems in Rigid Airship Design“ (Merevvázú léghajók tervezésének időszerű kérdései) címen előadást tartott, melyet vetítet képekkel és diagrammokkal is kísért. A társaságnak a tanév folyamán tartott valamennyi meetingjén résztvett és viták alkalmával több ízben hozzászólt. Az Imperial College of Science and Technology egyetem Bairstow professzor vezetése alatt álló aéro-technikai osztálya által rendezett gyárlátogatásain is bővítette technológiai ismereteit. Általában arra törekedett, hogy az aeronautikai kutatás vezetőivel személyes kapcsolatokat létesítve, minél jobban megismerje az angol aviatika eredményeit, hogy azokat saját munkásságában később is gyümölcsöztethesse.

VIII. GÖRÖGORSZÁGI ÖSZTÖNDÍJASOK.

A Hariseion-alapítvány, az alapító szándékai szerint, évente több görög származású magyarhonos óhitű teológusnak, illetve Görögország területével és kultúrájával kapcsolatos tanulmányokat végző, haladottabb szakembernek (görög szakos tanárok, praehistorikusok, archeológusok, byzantinológusok) kívánja lehetővé tenni, hogy a görög kultúrát és annak emlékeit a helyszínen ismerjék meg. Az 1930—31. tanév folyamán **dr. Darkó Jenő** debreceni egyetemi ny. r. professzoron, aki az athéni byzantinológiai kongresszuson képviselte a hazai byzantinológiai tudományt és **dr. Márton Lajos** nemzeti múzeumi ny. igazgatóörön, a Régészeti Osztály igazgatóján kívül, aki hivatali feladataival összefüggésben a hazánk területén talált korai vaskori leletek görög földi kapcsolatainak kiderítése céljából végzett helyszíni tanulmányokat Görögországban és a közvetítő balkáni területeken, a következő ösztöndíjasok élvezték az alapítvány által biztosított kedvezményeket:

Dr. Kerényi Károly (1897, róm. kath.), a budapesti középiskolai Tanárképzőintézet r. tanára, egyetemi magántanár, a második félévét töltötte Görögországban, amely idő alatt az athéni Nemzeti Múzeum vallásos vonatkozású tárgyait, főképp az arany-, ólom- és agyag-kisplasztikai anyagát és az athéni Tudományos Akadémia készülő nagy közép- és újjörög szótárának archivumában összegyűjtött valási jelentésű szókinszet tette tanulmány tárgyává, ezenkívül Görögország több műemlékének tanulmányozására utazásokat is tett. Kutatásairól két munkájában számolt be: „Zum Verständnis von Vergilius Aeneis B. VI.“ címen a berlini Hermes folyóirat, „Εὐλάβεια — Über einen Bedeutungsverwandten des lat. Wortes religio“ címen pedig az athéni Byzantinisch-neugriechische Jahrbücher hasábjain. 1930 nyarán szakszerű vezetéssel kalauzolta a Hariseion-alap terhére görögországi tanulmányútra kiküldött középiskolai görög tanárokat.

Dr. Moravesik Gyula (1892, Budapest, ág. ev.), a budapesti Eötvös-kollégium tanára, a tanév első felére nyert 2000 P ösztöndíj élvezetében a görög területen lévő kéziratárak magyar vonatkozású

byzanci anyagának átkutatását tűzte ki feladatául. E célból átkutatta az athéni Nemzeti Könyvtárban a görög földön lévő kéziratgyűjtemények katalógusait. Ezek útmutatást adtak további kutatásaihoz, amelyeket a Nemzeti Könyvtárban, az újonnan alapított Gennadios-féle és a Sp. Loverdos-féle egészen új könyvtárban, továbbá a szintén nem régen felállított Byzanci Múzeum könyvtárában, valamint több kisebb gyűjteményben folytatott. Az ott talált anyagot illetőleg tüzetesebben foglalkozott Georgios Phrantzes és Manuel Malaxos történeti művének egy-egy kéziratával. Néhány bizánci Menaion-kéziratban Eirene császárné (Szent László leánya) életének egy eddig ismeretlen és kiadatlan változatára bukkant. Tanulmányozta az újjörög irodalomtörténet megalapítójának, Georgios Zabirasnak — aki élete jórészét hazánkban töltötte — egy kéziratát is, amely érdekes fényt vet a XVIII. századbeli magyar-görög kapcsolatokra. A Nemzeti Könyvtárba legújabbban került és még nem rendezett, ú. n. makedóniai gyűjtemény átvizsgálásakor egy eddig ismeretlen tartalmú kéziratban Georgios Monachos Krónikájának egy XIII. századi kéziratát ismerte fel. Az 1930 októberében Athénben tartott III. nemzetközi byzantinológiai kongresszuson „Ἡ χειρόγραφος παράδοσις τοῦ De administrando imperio“ címen előadást tartott, amely meg is jelent (Ἐπετηρὶς Ἑταιρείας Βυζαντινῶν Σπουδῶν 7 (1930) 138–152). Az athéni egyetemen Bees professzor szemináriumában „Αἱ οὐγγροβυζαντινῶν σχέσεις“ címen a magyar-bizánci érintkezések kutatásáról tartott előadást. Az athéni Akadémia Πρακτικά-i sorában megjelent „Ἄγνωστον ἑλληνικὸν χρονικὸν περὶ τῆς ἱστορίας τῶν Ὀθωμανῶν σουλτάνων“ című dolgozatát Amantos professzor az athéni görög Tudományos Akadémiában bemutatta. „Τὸ βυζαντινὸν φόρεμα τοιτσίακιον. Συμβολὴ εἰς τὰς χαζαροβυζαντινὰς σχέσεις“ címen az athéni Byzantinológiai Társaság tiszteleti tagjaként tartott előadását a Seminarium Kondukovianum IV. kötete orosz nyelven közli. Ezenkívül több tanulmányutat tett a bizánci kor emlékeinek helyszíni tanulmányozása céljából, különösen a byzantinológiai kongresszus által rendezett kirándulások alkalmával.

Dr. Oroszlán Zoltán (1891, Budapest, ref.), I. o. múzeumi őr, 2000 pengő ösztöndíjjal a második félévét töltötte tanulmányúton. Egyfelől a római provinciális művészet minél nagyobb terjedelemben való megismerésére gyűjtött anyagot, amely téren elsősorban a pannóniai szobrászat és kőfaragás típusainak eredetéhez és megértéséhez szerzett igen becses adalékokat. Másfelől az antik terrakotta szobrászat teljes megismeréséhez és történetének kiegészítéséhez iparkodott minél nagyobb mennyiségben áttekinteni a görög terrakotta szobrászat rendkívül gazdag és becses emlékeit. Leutazása alkalmával rövidebb időt töltött Belgrádban, az ottani régészeti múzeum tanulmányozására és a Gradsko melletti ásatásoknál, amelyek Stobi hellenisztikus római város romjait főrekszenek napfényre hozni; megtekintette a szófiai Nemzeti Múzeumot, Plovdin, Stara Zagora emlékeit. Görögországban első állomása Szaloniki volt. Majd Athénben az osztrák intézetben kapott helyet, ahol dr. Otto Waltertől nyert

sok értékes útbaigazítást. Athénben főleg a Nemzeti és az Akropolisi Múzeum terrakotta-anyagát vizsgálta. Mykonos és Delos szigetén nagyfontosságú francia ásatásokat figyelhetett meg. E mellett különösen Olympia, Mykene, a Spartai Múzeum és az amerikai Régészeti Intézet korinthisi ásatásai kötötték le figyelmét. Karo professzor meghívására résztvett a Német Intézet krétai kirándulásán is, ahol egyrészt a gazdag herakleioni muzeumban, másrészt a helyszíni lelőhelyek megtekintésével tanult sokat.

Popovics Konstantin (1902, Karcag, gör. kel.), karcagi görög keleti lelkész, 4000 pengő ösztöndíjjal az egész tanévet Görögországban töltötte a görög liturgikus nyelv elsajátítása és a görög egyház szertartásainak az eredeti forrásnál való tanulmányozása céljából. Mint a ΠΙΖΑΠΕΙΟΣ egyházi iskolának rendes hallgatója, rendszeresen résztvett az istentiszteletek végzésében is. Chrisostomos athéni metropolita engedélyével a Hellén-Magyar Kereskedelmi Kamara fennállásának 5-ik évfordulóján ő áldotta meg a kamara működését. Visszatérése után a miskolci görög keleti magyar egyházközség lelkészévé választották.

Dr. Tompa Ferenc (1893, Budapest, róm. kath.), nemzeti múzeumi őr, az első félévre nyert Hariseion-ösztöndíjával dr. Márton Lajos osztályigazgatóval együtt indult tanulmányútra, amelynek céljául a Balkán és főleg Görögország régészeti anyagának megismerését, közelebbről annak az útnak keresését tűzte ki célul, amelyen a magyar vidék fiatalabb neolitikus kultúrájának — előző esztendőben megjelent munkájában („A szalagdíszes kerámia Magyarországon“, Arch. Hung. V—VI.) körvonalazott — délfelé való vándorlása történt. E végett már az oda-, illetve visszautazás alkalmával bejárta a feladata szempontjából fontos lelőhelyeket, illetve a vizsgálataihoz szükséges anyagot tartalmazó múzeumokat. Megállt nevezetesen Eszéken, Belgrádban, Szófiában, majd a Šumen-környéki, madarai, prezlavi és abobapliscai feltárásoknál és Szalonikiben az ottani múzeum megtekintésére, hazatérőben pedig több napon át tanulmányozta Zágráb, Ljubljana és Graz múzeumainak értékes őskori anyagát. Görögországi tartózkodásának központja a főváros, Athén volt. Itt a Nemzeti Múzeum gazdag anyaga alkalmat adott az őt elsősorban érdeklő Sesklo és Dimini neolitikus kulturáinak, az Athént környező régiók emlékeinek, valamint annak a geometrikus díszítésű korai vaskori kultúrának a tanulmányozására, amely a görög félszigeten a bronzkort a görög kultúrával köti össze. A helyszínen megtekintette Mylonas görög ősrégész ásatásait Hagios Cosmasban és az ő vezetése alatt az eleusisi ásatásokat is. Igen eredményes volt khaeroniai kirándulása, ahol kutatásai szempontjából igen értékes és gazdag anyagot talált. A Peloponnesoson Nauplia múzeumát, Tiryns és Mykene fellegrárait tanulmányozta. Tanulmányútát tett végül Kréta szigetére is, ahol Spiridon Marinatos, a candiai múzeum igazgatójának vezetése alatt tekintette meg a Candia-környéki ásatásokat, Knossos, Phaestos, Hagia Triada palotáit és Portyn őskori és klasszikus

emlékeit. Athéni tartózkodása alatt sok értékes útbaigazítást nyert Kuruniotis, Oikonomos és Keramopoulos professzoroktól, a Német-birodalmi Régészeti Intézet vezetőjétől, Karo professzortól és Heurtley igazgató révén az Angol Iskolától.

IX. LENGYELORSZÁGI ÖSZTÖNDÍJASOK.

Bottló Béla (1905, Besztercebánya, róm. kath.) a varsói tudományegyetem humanisztikus fakultásának történeti előadásait hallgatta, különös tekintettel Kelet-Európa történetére, résztvett Tokacz és Halecki professzorok szemináriumainak munkájában és megismerkedett a varsói könyv- és levéltárak szervezetével. E mellett „Długosz János: Historia Poloniae-jának történeti értékelése Zsigmond király korában“ című doktori értekezésén dolgozott.

Dr. Kniezsa István (1898, Trsztena Árva m., róm. kath.), magyar nemzeti múzeumi gyakornok, mint a lengyel állam csereösztöndíjasa folytatta tanulmányait a krakkói egyetem bölcsészeti karának hallgatójaként. A lengyel állam részéről nyújtott kedvezmény kiegészítésére a magyar állam részéről 1000 pengő adományban részesült a bel-földi ösztöndíjak terhére. Általános indogermán (prof. Rozwadowski), általános szláv (prof. Lehr-Splawiński) és lengyel (prof. Nitsch) nyelvészetet, általános szláv néprajzot (prof. Moszyński) hallgatott, e mellett a szemináriumok munkájában és a kisorosz, valamint szerb-horvát lektorok óráin is részt vett. Lehr-Splawiński professzor vezetésével résztvett a polák etymológiai szótár szerkesztésében. E munkájának néhány részeredményét a posnani Slavia Occidentalis folyóirat közlésre elfogadta. E mellett folytatta speciális kutatómunkáját a magyar nyelv szláv és a szláv nyelvek magyar jövevényszavairól. „A szláv tudományos élet és a magyarság“ című értekezését a Janesó Benedek emlékkönyv közölte. „A szlávok“ című tanulmánya a Magyar Szemle Kincses-tára 25. köteteként jelent meg.

X. SVÉDORSZÁGI ÖSZTÖNDÍJASOK.

Dr. Hetyey József (1896, Bakóca, róm. kath.), a kaposvári reál-gimnázium tanára öt hónapot töltött a svéd állam ösztöndíjával Upsalában, ahol a modern svéd nyelvészetet és irodalmat tanulmányozta, igyekezett továbbá fonetikai órákat véve, a helyes svéd kiejtésben tökéletesedni. Az egyetemen Blanck professzor, továbbá Svanberg és Ljunggren magántanárok irodalomtörténeti, esztétikai, illetve nyelvészeti előadásait hallgatta. Különösen utóbbi „Den propedeutiska kursen nr. 2 i nordiska språk“ című kollégiumából tanult sokat. A könyvtárak gazdag irodalmi anyagát is felhasználta a modern

svéd irodalom és nyelvészet megismerésére. A modern írók és költők közül főleg Gustav Fröding, Hjalmar Bergman, Hjalmar Söderberg, Verner von Heidenstam, Pelle Molin és Selma Lagerlöf olvasásával óhajtott behatolni a svéd irodalom lelkivilágába. E mellett nagy bibliografiát állított össze a svéd nyelvészet és irodalom jelentős műveiről, hogy így hazatérése után is kellő kiindulási alapja legyen további kutató munkájának, amelynek lehetővételére egy száz-kötetnyi svéd irodalmi könyvtárat szerzett be és hozott magával haza.

Dr. Treer Mór Ferenc (1896, Pétervárad, róm. kath.), a műszaki tudományok doktora, a folyadékokban fellépő nyírófeszültségek szerepének vizsgálatával kapcsolatos tudományos kutatásainak kiegészítésére törekedett. E feladat megoldása érdekében először is egy elméleti kérdést igyekezett tisztázni, nevezetesen, hogy a folyadékokban fellépő nyírófeszültségek milyen összefüggésben állanak a folyadék sebességével. Ezzel kapcsolatos vizsgálatait a stockholmi technikai mechanikai kongresszuson két előadásban tette közzé. Tanulmányozta továbbá a hidrodinamika és a melegátszármasztatás közötti összefüggéseket. A szükséges mérések elvégzésére kiváló alkalmat adtak a svéd műegyetem géplaboratóriumának berendezései. További munkája volt egy véges térbe helyezett folyadékgömb párolgási időszükségletének számítása, amire E. Hubendick svéd professzor hívta fel figyelmét. Ezek mellett az elméleti kutatások mellett hosszabb körutat tett Svédország belsejében a fontosabb vízerőtelepek, turbínagyárak és az ott alkalmazott kitűnő hidrogépek tanulmányozására. Különösen értékes tapasztalat volt számára a Verkstaden Kristinehamn laboratóriuma, amely egyike az elsőnek mind kísérlettechnikai berendezés, mind pedig az elért eredmények szempontjából. Stockholmban a műegyetem vízépítési, vízerő- és főleg kalorikus laboratóriumát tanulmányozta behatóan. Végül a svéd polgári aviatika viszonyainak megismerésére törekedett.

XI. FINNORSZÁGI ÖSZTÖNDÍJAS.

Lakó György (1908, Jánoshalma, róm. kath.) mint a helsinki egyetem hallgatója, finn-ugor és altáji nyelvészeti előadásokat hallgatott és a finn nyelv gyakorlati ismeretében igyekezett tökéletesedni. E mellett „az utolsó szótag vokalizmusa a zürjén és votják nyelvben“ címen készülő doktori értekezéséhez gyűjtött anyagot. Utóbbi munkáját a nyár folyamán is folytathatta, mivel meghívást kapott a jyvaskyläi nyári egyetemen magyar nyelvórák adására és így az itteni kitűnő könyvtár anyagát is felhasználhatta. Tudományos munkásságán kívül igyekezett a magyar zenének megismertetésére is. Körülbelül 25—30 ízben szerepelt magyar zenedarabokkal különféle ünnepségeken, egy ízben a finn rádióban játszott magyar dalokat zongorán és közreműködött egy kis magyar népdalgyűjtemény kiadásán.

XII. ÉSZTORSZÁGI ÖSZTÖNDÍJAS.

Györke József (1906, Celldömölk, róm. kath.), a tartui egyetem magyar lektora, aki az észt államtól esereősztöndíjasként kap lektori tiszteletdíjat, ennek igen csekély volta miatt 1000 pengős magyar állami ösztöndíjban is részesült a belföldi tudományos kutató ösztöndíjak terhére. Lektori feladatainak ellátásán kívül minden alkalmat megragadott hazánk történelmének és a magyar irodalomnak minél szélesebbkörű ismertetésére. Tudományos kutatásait „a finn-ugor birtokviszony és a birtokoszerkezetek jelenlegi kifejezőmódja a finn-ugor nyelvekben“ című tárgykörből még a jövő tanévben is folytatja.

XIII. AMERIKAI ÖSZTÖNDÍJASOK.

Az Északamerikai Egyesült Államokban folytatandó tanulmányokra több ösztöndíj áll rendelkezésre magyar tudósok, illetve egyetemi és főiskolai hallgatók részére. Ezek közül az alapítványi ösztöndíjak a legértékesebbek. Ezek a *Rockefeller*-alapítvány által magyar kutatók részére felajánlott helyek és a budapesti műegyetemhez kötött *Smith Jeremiás*-alapítvány ösztöndíjai teszik lehetővé jelentős összegükkel haladottabb tudósok és szakemberek továbbképzését. Az 1930—31. tanévben először megszervezett „*workstudent*“ (munkás-tanuló) akció fiatal mérnökök számára biztosítja, hogy kvótán felüli beutazási engedélyt nyerve, az Egyesült Államokba kiutazzanak és ott két évig különböző gyárakban állást vállalva saját magukat fenntartva gyakorlatilag ismerjék meg Amerika modern technikai vívmányait. Végül az amerikai *főiskolák* ösztöndíjaival több, inkább fiatalabb egyetemi hallgatónak vagy érdemes munkásságot ígérő kutatónak és művésznek van alkalma Amerikában tanulni. Ezeket az ösztöndíjakat kis részben egyházi összeköttetések vagy közvetlen meghívás alapján nyerik el, túlnyomórészt azonban ezek az ösztöndíjak a newyorki Nemzetközi Nevelésügyi Intézet (Institute of International Education, röviden Intered) által közvetített *cseresztöndíjak*, amelyeknek fejében a magyar kormány biztosít ellátást és munkalehetőséget hazai tudományos intézetekben (Orsz. Közegészségügyi Intézet, tihanyi Biológiai Kutató Intézet, egyetemi laboratóriumok stb.) amerikai kutatók számára.

Alapítványi ösztöndíjak.

A *Rockefeller*-alapítvány évente két helyet ajánlott fel a vallás-és közoktatásügyi minisztérium által kijelölt két társadalomtudományi kutató részére. Az alapítvány orvostudományi osztálya pedig az Orsz. Ösztöndíjtanácsnak három évre összesen 18.000 dollár hitelt biztosított orvostudományi kutatók kiküldésére. Ennek az összegnek terhére egyelőre jelen tanévben három kutató folytathatott amerikai

tanulmányokat. A Smith Jeremiás-alapítványt pedig évente a Kir. József Műegyetem által kijelölt három kiváló mérnök nyeri el. Az itt felsorolt ösztöndíjakat az 1930—31. tanévben a következők élvezték:

Dr. Bézi István (1891, Tiszakürt, ref.), egyetemi magántanár, Rockefeller-ösztöndíjjal 1930 október 5-től 1931 szeptember 23-ig volt tanulmányúton az Északamerikai Egyesült Államokban. Patológiai s főleg bakteriológiai, immunológiai kérdések érdekelték. Kísérleti kutató munkát végzett az év folyamán a rochesteri (N. Y.) és a chicagói egyetemen. E mellett irodalmi tanulmányokat folytatott. Befejezte „Assimilation of Atlas and Compression of Medulla“ című dolgozatát, mely az Archives of Pathology című folyóiratban (12., 333. 1931. sz.) jelent meg; a tanítás technikájának tanulmányozásán kívül résztvett a hallgatók bakteriológiai és histológiai oktatásában a rochesteri egyetem bakteriológiai, illetve a chicagói egyetem patológiai intézetében. Kísérleti munkája alapján a „Study of Action of Saliva and Extract of Tonsils upon Diphtheria Bacilli and Diphtheria Toxin“ címen előadást tartott az Amerikai Pathologusok-Bacteriológusok, Immunológusok, Rákkutatók és a Nemzetközi Orvosi Múzeum-Egyesület együttes évi kongresszusán Clevelandban (Ohio) 1931 április 2-án. Ezen kísérleti munka eredményeiből arra következtet, hogy a diphtheria-toxint az emberi szervezetben a nyirok-apparátus közömbösíti. Ugyanott bemutatta fentebbi dolgozatát is. Előadást tartott a rochesteri egyetemi bakteriológiai intézet taggyűlésén, továbbá elnöki meghívásra a rochesteri (N. Y.) Egyetemi Orvosegyesület tudományos ülésén. A kongresszusi üléseken felszólalt tudományos vitában. Rochesteren (N. Y.) és Chicagón kívül is számos tudományos intézetet látogatott meg, így New York Cityben és az Egyesült Államok többi keleti centrumában, nyugaton pedig a minnesotai Rochesterben és Minneapolis—St.-Paulban. Boston után Montreal, Canada, London és Párizs több tudományos intézetét tanulmányozta. A diphtheria-immunitással kapcsolatos munkája a Journal of Immunology folyóiratban (XXII. 1. 1932. sz.) jelent meg.

Dr. Braun Géza (1896, Eger, róm. kath.), okl. vegyészmérnök, Smith Jeremiás-ösztöndíjjal tudományos kutatásait nagyrészt a Harvard-egyetem kémiai osztályán (Chemical Laboratory of Harvard College, Cambridge, Massachusetts) végezte, mint dr. Arthur B. Lamb, az amerikai kémiai társaság elnökének és a Journal of the American Chemical Society szerkesztőjének magánasszisztense. Munkájának tárgya általánosságban a telítetlen vegyületek oxidálása a megfelelő glycolvegyületekké és az így keletkezett származékok szerkezetének bizonyítása. Munkásságáról a Journal of the American Chemical Society 1932. évi márciusi számában számolt be „Oxidation of Unsaturated Compounds. VI. Synthesis of 3-Bromothreonic Acid. Supplement to the Proof of Configuration of dl-1, 2-Dihydroxybutyric Acids“ címen. Ugyanott jelent meg „Preparation of Epichloro- and Epibromohydrins“ című értekezése is. Ezen eredeti értekezéseken kívül összefoglalt és részletesen kidolgozott eljárásokat, amelyek általános érdekű készítmények előállítására szolgálnak. Ezeket John

Wiley and Sons, Inc., New York kiadásában „Organic Syntheses“ címen megjelenő munkában közli. Az itt kidolgozott és bemutatott 16 eljárásmodot részben még Zemplén professzor budapesti műegyetemi laboratóriumában sajátította el. Tudományos munkásságát több nevezetes tudományos intézet tervszerű látogatásával egészítette ki, amely közül fontosabbak: Brown University, Providence, Rhode Island; Columbia University New York, N. Y.; Georgetown University, Washington, D. C.; Carnegie Institute of Technology, Pittsburgh, Pa. Tudományos kutatásai mellett végzett ipari kísérleti tanulmányait a Fleischmann Élesztő- és Malátagyár newyorki kísérleti laboratóriumában (Standard Brands, Inc., The Fleischmann Laboratories, 158th St. and Mott Avenue, New York, N. Y.) folytatta. Főképpen organikus kémiai nagyipari kérdésekkel, úgymint a szintetikus tejsav, borkősav, gluconsav és egyéb cukorsavak előállításával foglalkozott. Alkalmoszerűen kémiai tűzoltószereket és hűtőfolyadékokat is tanulmányozott. Munkája eredményeképpen a következő szabadalmi igényléseket jelentette be az amerikai szabadalmi hivatalnál. 1. Phosgén és rozsdamentes tűzoltó folyadék előállítása. 2. Rozsdamentes fagyasztó folyadék készítése. 3. Tejsav előállítása a nádcukor mésszel való kezelése által magas hőmérséklet és nyomás alatt. A tejsav az említett körülmények között 80%-os termeléssel keletkezik. 4. Szintetikus borkősav előállítása a fumársav chlorátos oxidációja útján. Az optikailag inaktív borkősav 95%-os termeléssel nyerhető. Az eljárás jelenleg kipróbálás alatt áll. (A szabadalmak hivatalos elnevezése: 1. Fireextinguishing liquid, 2. Refrigerant, 3. Manufacture of Lactic Acid, 4. Manufacture of dl-Tartaric and Meso-tartaric Acids and their Salts.) Munkáját a következő tanévben is Amerikában folytatja. Cambridgei tartózkodása alatt alkalma volt Smith Jeremiásnál személyesen megjelennie az ösztöndíjért köszönétét kifejezni.

Dr. Burg Ete (1895, Szeged, róm. kath.), egyetemi magántanár, pécsi szülészeti klinikai adjunktus, 1930 szeptemberétől 1931 decemberéig folytatta Rockefeller-ösztöndíjjal amerikai tanulmányútját. Az első felévet a newyorki Columbia-egyetem nőgyógyászati klinikáján dr. Watson osztályán, mint kinevezett asszisztens töltötte, ahol főleg terhes nőknek szüléssel előtti kezelésével foglalkozott. A második félesztendőben a baltimorei John Hopkins-egyetemen Williams professzor osztályán dolgozott és főleg a terhesség túlhordásának esetei érdekelték. E mellett a fejlődéstani intézetben dr. Streeter mellett az intervillusos üregek kérdését kutatta. Május 26-án a New York Academy of Medicine felkérésére e társulatban előadást tartott a magzatburok fejlődéséről. Július havában meglátogatta a philadelphiai, washingtoni, albanyi, clevelandi, rochesteri és chicagói egyetemeket, majd a kanadai Montrealban töltött több hónapot a McGill-egyetem meghívása alapján. Itt a szülészeti és nőgyógyászati körébe vágó fejlődéstani problémák, különösen a nemiszervek kidolgozása és rekonstruálása volt munkaprogramja, amelyet e tárgyakból az egyetem hallgatói részére hetenként kétszer tartott előadásai és de-

monstrációi egészítették ki. November hónapban Londonon, Párizson keresztül, majd a kieli, kopenhágai, stockholmi és bécsi egyetemek meglátogatása után december hó első napjaiban érkezett haza.

Dr. Feimer László (1896, Budapest, róm. kath.) a műszaki anyagvizsgálat, a híd- és magasépítés és a műszaki mechanika terén folytatott gyakorlati vizsgálatokat. Az elsőt illetőleg a newyorki Columbia-egyetem laboratóriumaiban (A. Bayer professzornál) tűzbiztos faanyag technológiai vizsgálatával, az Aluminium Company of America laboratóriumaiban könnyűfémek mérnöki alkalmazásával foglalkozott, a washingtoni Bureau of Standards laboratóriumaiban, a Bureau of Welding-hivatalban és a newyorki Babcock and Wilcox cégnél pedig vasszerkezetek hegesztésével. Eredményeiről a Magyar Anyagvizsgálók Közlönye részére írt dolgozatokban, illetve a Magyar Anyagvizsgálók Egyesületében tartandó előadás keretében számol be. Hidépítési tanulmányokat D. B. Steinman tervező-mérnöknel, valamint a Port of New York Authority hidépítési hivatalában folytatótt, különös tekintettel az építés alatt álló Hudson River kábelhídra és a Kill van Kull-hídra. Erről a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet út-, vasút- és hidépítési osztályában tart két előadást. Ezenkívül a helyszínen tanulmányozta a Bear Mountains-hidat, a philadelphiai Camden-hidat és a Niagarán átvezető hidakat. A vasvázás építkezési módot a newyorki P. Balcom tervezőirodában és különböző építési helyeken, vasszerkezeteknek gyártását pedig az American Bridge Company trentoni gyártelepén tanulmányozta. A műszaki mechanika köréből Beggs princetoni egyetemi professzornál modellkísérletek alkalmazása útján foglalkozott mechanikai problémák megoldásával.

Dr. Judik József (1891, Kolozsvár, ág. ev.), a Magyar Nemzeti Bank ügyésze a Rockefeller-alapítvány által adományozott fellowship (ösztöndíj) birtokában az Egyesült-Államokban 1930 október 20-tól 1931 augusztus 8-ig időzött, amely időből több mint öt hónapot New Yorkban, két és fél hónapot Washingtonban, mintegy hat hetet Madisonban (Wisconsin állam) töltött, ezenkívül rövidebb ideig tartózkodott Philadelphia, Pittsburgh, Cleveland, Chicago, Ames (Iowa állam) és Detroit városokban. Hazafelé jövet, Londonban időzött szeptember közepéig, majd tovább utazva Párizsban, Baselben, Berlinben, Prágában és Bécsben töltött rövidebb időt. Tanulmányútjának két főcélja volt: 1. A jegybankok, a bankügy, a pénz- és tőkepiacok, a mezőgazdasági hitelügy, a munkanélküliség enyhítése céljából tett intézkedések, valamint általában a gazdasági helyzet és a gazdaságpolitika ama vonatkozásainak tanulmányozása, amelyek Magyarország szempontjából nagyobb jelentőséggel bírnak. 2. A valuta- és jegybankügy egyes speciális problémáinak irodalmi feldolgozása. Előbbi célja érdekében szoros összeköttetést tartott fenn a newyorki Columbia-egyetemmel és a madisoni University of Wisconsinnal, a jegybankokkal, a Nemzetközi Fizetések Bankjával, valamint a nagyobb newyorki bankokkal, érintkezésben volt több newyorki és washingtoni gazdaságkutató intézettel (National Bureau of Economic Research, National Industrial Conference Board, Standard

Statistics Company, Brookings Institution); felkeresett különböző washingtoni szövetségi kormányhivatalok (Treasury Federal Reserve Board, Department of Commerce, a Department of Agriculture keretében működő Bureau of Agricultural Economics, Federal Farm Board, Federal Farm Loan Bureau), kereskedelmi kamarákat, érték- és árutőzsdéket, valamint számos más intézményt, főleg New-Yorkban, Chicagóban, Londonban és Liverpoolban. A newyorki Social Science Research Council-től kapott rendkívül értékes útbaigazítások mellett különösen nagy segítségére voltak a Columbia-egyetem, az University of Chicago és az University of Wisconsin, valamint az amsi mezőgazdasági College egyes tanárai, akik közül különösen H. Parker Willisnek, James W. Angellnek, B. H. Beckhartnak, J. R. Comonsnak köszönhet sokat, továbbá a jegybankok és egyes kereskedelmi bankok tanulmányi osztályai, valamint a Brookings Institution, amely utóbbi intézetnél különösen C. O. Hardy és E. G. Nourse adtak neki sok értékes útbaigazítást. Rendkívül nagy előzékenységgel találkozott a washingtoni kormányhivatalokban is, amelyek mindig a legnagyobb készséggel adták meg a kért útbaigazítást vagy információt. Szakirodalmi tevékenységét illetőleg befejezte „A külföldi kölcsönök tekintetében folytatandó politika problémái“ című, még Budapesten megkezdett tanulmányát, amelyet a Közgazdasági Szemle 1931 februári száma közölt. — „A pénz“ címmel a valuta- és jegybankpolitika alapkérdéseit rendszeresen tárgyaló füzetet írt, amely a Magyar Szemle Társaság kiadványai között jelent meg. — „Vevőerőcsökkenés és válság“ cím alatt kisebb terjedelmű tanulmányt készített, amely dr. Kenéz Béla m. kir. kereskedelemügyi miniszter 25 éves egyetemi tanári jubileuma alkalmából kiadandó emlékkönyvben jelenik meg. — A Columbia-egyetemen H. Parker Willis szemináriumában „Financial Situation in Hungary“ cím alatt a magyar pénzügyi helyzetet és Magyarország alapvető pénzügyi problémáit ismertető előadást tartott. — Belekezdett egy nagyterjedelmű könyv megírásába, amely a jegybankpolitika határait kívánja szisztematikusan tárgyalni. E könyvből öt fejezet már majdnem teljesen elkészült. — Végül egy kritikai tanulmányt készített J. M. Keynesnek a „Treatise of Money“ című könyvéről és több kisebb tanulmány megírását készítette elő.

Dr. Lang Imre (1899, Budapest, róm. kath.), a budapesti II. sz. sebészeti klinika (prof. Bakay) tanársegéde, októbertől júliusig a Minnesota állambeli Rochesterben, a Mayo-klinikán dolgozott. Először az Experimental Institute-nál kapott asszisztensi beosztást, majd különböző osztályokon végigmenve, végül is az utolsó hat hónapot az idegsebészeti osztályon, dr. Adson mellett töltötte. Kutatásai során figyelte a vérszérum cholesterintartalmának elváltozását rákbetegeknél Röntgen-besugárzás után; májfunkciós vizsgálatokat végzett különböző módszerek kipróbálásával a műtételőtti kivizsgálás szempontjából; a műtétközbeni vérzés csillapításának újabb módszereit igyekezett elsajátítani (érlekötés helyett kapocs alkalmazása

és elektrokoaguláció útján) és az agydaganatok egy részét képező gliomás tumorokat tanulmányozta az általuk okozott klinikai tünetek és a tumorok szövettani szerkezete közötti összefüggés szempontjából. A fennmaradó három hónap alatt tanulmányútát tett az Egyesült Államok több nevezetes orvostudományi centrumába. Nevezetesen hosszabb-rövidebb időt töltött a minneapolis-i Minnesota-egyetemen, dr. Wagensteen professzor mellett, az University of Chicago idegsebészeti professzoránál, dr. Percival Baileynél, Ann Arborban, az University of Michigan idegsebész-professzoránál, dr. M. M. Peetnél, Pittsburgban több sebészeti intézetnél, elsősorban a Saint Francis Hospitalban, dr. Sherman mellett, Clevelandban dr. Crile és dr. Cutler klinikáin, Bostonban dr. Harvey Cushing világhírű agysebészeti osztályán, Baltimoreban dr. Dandynek a John's Hopkins Hospital-beli idegsebészeti osztályán, Philadelphiában dr. Frazier idegsebészeti klinikáján, a newyorki Columbia-egyetem idegsebészeti osztályán dr. Stookey mellett, Montrealban (Canada) a McGill-egyetemen dr. Benfield osztályán, majd hazatérőben Londonban Sir Percy Sargent idegsebészeti osztályán s több más nevezetes intézetben, végül Párizsban Clovis Vincent osztályán és még több kórházban.

Dr. Nyiri László (1904, Galgóc, róm. kath.), okl. építész, volt műegyetemi adjunktus (praf. Czakó), januártól szeptember haváig folytatta tanulmányútját, amelynek célja volt az amerikai építési viszonyoknak minden vonatkozásban, tudományos és gyakorlati téren egyaránt beható tanulmányozása. Útjának főállomására, Detroitba érkezve, néhány hónapot a Detroit Public Library könyvtárában felhasználásával az amerikai szakirodalom megismerésére fordított. Ugyanakkor számos detroiti és egyéb amerikai szaküzemmel szerzett értékes, állandó kapcsolatot (American Institute of Steel Construction; American Concrete Institute; American Welding Society; Westinghouse Electric and Manufacturing Company, East Pittsburgh (Pa.); Ohio State University, Columbia (O.); Sweet's Architectural Catalogues, Division F. W. Dodge Corporation, New York; Department of Buildings and Safety Engineering, New York, Philadelphia, Chicago, Los Angeles; Bethlehem Steel Company, Bethlehem (Pa.); Carnegie Steel Company, Pittsburgh (Pa.); Truscon Steel Company, Youngstown, Ohio). Eme studiumokkal a kellő tájékozódást megszervezve, az irodai építészeti üzem gyakorlati tanulmányozására tért át, két hónapot töltve a detroiti Albert Kahn Inc. és Smith, Hinchman and Prylls cég irodáiban. Ezután Ann Arborba utazott, ahol az University of Michiganon néhány hétig az amerikai építésznevelés módszereit tanulmányozta és az anyagvizsgálati laboratórium munkáját igyekezett megismerni (Lorch, Marshall, Timoshenko, Morrison, Cissel professzorok). Hasonló célból látogatta meg a Prof. Saarinen vezetése alatt álló cranbrooki Academy of Artot is. Augusztus havában néhány nagyobb várost keresett fel, ahol nevezetesebb üzemeket, cégeket és az építőipar fellendítésére alakult különféle intézményeket tekintett meg. E tanulmányútján rövidebb ideig volt Chicagóban, Clevelandban, Philadelphiában, Washington-

ban és New Yorkban. Szeptemberi hazaérkezése után „Tanulások az Északamerikai Egyesült Államoknak az építőipar föllendítésére és a munkanélküliség enyhítésére irányuló mozgalmából“ címen számolt be tapasztalatairól a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet mű- és középítési szakosztályainak megnyitó ülésén.

Zelovich László (1895, Budapest, ref.), műegyetemi magántanár, októbertől márciusig a minneapoliszi Minnesota-egyetemen, Hansen professzor mellett, konjunkturális elméletekkel és agrárpolitikai kérdésekkel foglalkozott. Munkásságának eredményeképpen nagyobb fejezetet írt professzorának „Economic Stabilisation in an unbalanced World“ címen (New-York, 1932) megjelent könyvébe, amiről Hansen professzor az illető helyen és az előszóban egyaránt tanuskodik és egyébként is több helyen hivatkozik az általa szolgáltatott adatokra. Ugyanitt folytatott tanulmányai alapján jelentetett meg két tanulmányt a Közgazdasági Szemle 1931. évfolyamában „Adatok az Észak-amerikai Egyesült Államok gabonapiacának szervezéséhez“ és „A búzaválság“ címen. Majd június hó végéig Washington D. C.-ben a „Brookings Institution“ nevű tudományos intézetben dolgozott, főleg agrárpolitikai problémákon. Ennek alapján tartotta hazatérése után a Magyar Közgazdasági Társaságban (1931 december 10.) „A mezőgazdasági termelés átalakulása“ című előadását, melyet az 1932 januári számban való közlésre a Közgazdasági Szemlének is beküldött. Az American Economic Review pedig közlésre elfogadta „The present Depression at the United States“ című tanulmányát. Július havát a Harvard-egyetemen töltötte, ahol Black professzor mellett agrárpolitikai és általános társadalomtudományi kérdésekkel foglalkozott és az egyetemi tanárok klubjában az amerikai kulturális fejlődésről előadást is tartott. Hazatérőben Londont tekintette meg.

„Workstudent“-ösztöndíjasok.

A műszaki tudományok vezető szakemberei már régóta hangoztatták annak szükségességét, hogy főleg a gépészmérnökök műegyetemi tanulmányaik alatt szerzett tudásukat a gyakorlati műszaki élet ismeretével minél nagyobb mértékben egészítsék ki. Németországban, az egyes gyárak nyújtotta praxis-lehetőségeken felül azt a célt szolgálta az úgynevezett „work-student“-akció is, amelynek keretén belül évente száz német gépészmérnök nyert kvótánfelüli bebocsátást az Egyesült Államokba. Ezek engedélyt nyertek arra, hogy ott gyárakban elhelyezkedve, magukat saját keresetükből eltartva, megismerjék az amerikai gyári kultúra legmodernebb vívmányait, kötelezik azonban magukat arra, hogy két éven belül — keresetükből megtakarítandó saját pénzükből fedezve az utazási költségeket — hazájukba visszatérnek. Az elhelyezkedést az Amerikában élő német mérnökök összekötései tették lehetővé számukra. Ezt a gyakorlatban igen jól bevált német példát igyekezett hazai viszonyaink között megvalósítani dr. techn. *Vér Tibor* műegyetemi magántanár, adjunktus, volt Smith Jeremiás ösztöndíjas, aki Amerikában szerzett összekötéseit felhasználva, az 1930. év első felében megszervezte a magyar munkástanuló-akciót, amelynek során,

a vallás- és közoktatásügyi miniszter úrtól fejenként 200 dollárnyi uti-költségben részesülve, a gépészeti osztály dékánja által kijelölt első öt workstudent 1930 őszén kiutazhatott Amerikába. 1930 november 20-án érkeztek meg Pittsburghba, ahol ottani magyar mérnökök, különösen Beresi József volt műegyetemi adjunktus és Both József agilitása folytán öt napon belül, napi öt dollár keresettel, valamennyien egy olajfínomítótelep építkezési munkálatainál helyezkedhettek el. Hatheti munka után azonban a beállott gazdasági pangás következtében munka nélkül maradtak, míg csak ennek az időszaknak nélkülözései után tavasszal mind az öten különféle alkalmazásban többé-kevésbé jól el tudtak helyezkedni. Ezek a workstudentok a következők voltak:

Csernefalvi Kozmutza Pál (1907, Budapest, gör. kath.), okl. gépészmérnök, a téli munkanélküliség idejét arra használta fel, hogy „Amerikai külkereskedelmi forgalom“ címen irandó közgazdasági doktori értekezéséhez gyűjtsön anyagot a pittsburghi Carnegie-könyvtárban, majd Philadelphiába költözött át, ahol a kereskedelmi múzeum könyvtárában dolgozott. Közben állandó gyárlátogatásokkal egészítette ki tapasztalatait. Végül a súlyos gazdasági helyzet ellenére is sikerült állást kapnia egy nagy autógyárban, ahol mint autómechanikusnak alkalma van úgyszólván az összes amerikai autótípusok szerkezetét alaposan megismerni.

Liszony Béla (1899, Rozsnyó, róm. kath.), okl. gépészmérnök, tudott a legmegfelelőbbben elhelyezkedni. 1931 április hó 15-én mint segédtanár állást kapott a pennsylvániai „State College Agricultural Experiment Station“ kísérleti állomáson, R. U. Blasingame professzor mellett, ahonnan június 29-én Ford Engineering Laboratoryjába került 200 dollár havi fizetéssel. Itt alkalma nyílik egyik legracionizáltabb amerikai gyárüzem berendezését a legtüzetesebben megismerni.

Molnár Ágost (1895, Budapest, ág. ev.), okl. gépészmérnök, május elején Clevelandba került és részint ott, részint környékén, magánosoknál és gyárakban, mint szerelő végez változatos munkát.

Szabó József (1894, Tiszaföldvár, ref.), okl. gépészmérnök, április közepén New-Yorkba ment, ahol összeköttetései révén részint tudományos intézetekben dolgozott, részint műszaki vállalatokban kapott kiegészítő munkákat.

Ungváry Béla (1899, Debrecen, ref.), okl. gépészmérnök, a munkanélküliség idejének nélkülözésein a legkülönbözőbb apró munkák vállalásával igyekezett segíteni. Volt szobatapétázó, autófényező, motorszerelő, karosszériabádogmunkás, villanszerelő és fényképész. Május elején Clevelandba ment, ahol a Hámory-féle szerszámgyárban kapott alkalmazást. Innen Canton Ohio-ba költözött, ahol a Hercules Motor Corporationnál az autószakmában dolgozik elegendő fizetéssel.

Szabó Józsefet kivéve, valamennyien kint töltik Amerikában a következő tanévet is.

Főiskolai ösztöndíjasok.

Balás Erzsébet (1903, Máramarossziget, ref.), budapesti bölcsészettan-hallgató a Mount Holyoke Collegeben folytatta, szaktárgyainak

megfelelően, angol és német irodalmi tanulmányait. Az előadások hallgatásán kívül különösen angol irodalmi szakdolgozatának elkészítésével foglalkozott, amiben a kollégiumi könyvtár használhatása igen elősegítette. A kollégiumi zenekarnak is tagja volt és hegedűművészetével gyakran talált alkalmat arra, hogy a magyar zenét amerikai társai előtt megismertesse.

Békássy Zoltán (1905, Budapest, ref.), közgazdasági kari hallgató, a második tanévet töltötte az Egyesült Államokban, ez alkalommal a springfieldi (Ohio) Wittenberg-College tagjaként. Főleg az angol nyelv tökéletes elsajátítására törekedett abból a szempontból, hogy tudását majd mint kereskedelmi iskolai tanár érvényesíthesse a kereskedelmi tárgyak tanításánál. Angol és amerikai irodalomtörténeti (Hartwig, Voigt), általános pszichológiai és speciális közgazdaságtani (Kruger) előadásokat hallgatott. Emellett a budapesti közgazdasági karon beadandó pénzügytani doktori értekezésén dolgozott, megtekintett több elsőrendű ipari és kereskedelmi központot, így Detroitot és Csikágót. Végül hazautazása előtt nagyobb utat tett, amelynek főbb pontjai a Big Horn-hegység, a Yellowstone-park, Salt Lake City, Los Angeles, St. Louis, Indianapolis stb. voltak. Már az előző tanévet is az Egyesült Államokban töltötte és pedig a Rollins Collegeben (Winter Park, Fla.). Foglalkozott közgazdaságtani, kereskedelmi és magánjogi, angol-amerikai irodalmi, továbbá francia és német nyelvi tanulmányokkal. Ez első (1929—30.) iskolai év végzetével megszerezte a Bachelor of Arts akadémiai fokozatot. Tagja volt mindkét éven át az Internation Club helyi alakulatának. Hazatérése előtt résztvett a YMCA clevelandi világkongresszusán 1931 július 26-tól augusztus 10-ig.

Dedinszky Izabella (1904, Selmechánya, ref.) a The Grinnell School of Music hallgatójaként folytatta zenetörténeti és zeneszerzési tanulmányait Goodwin tanár vezetése mellett. Nagy segítségére volt az intézet könyvtárának nagy anyaga és professzorainak útbaigazítása, amelyek lehetővé tették számára a modern amerikai zeneművészet magasabb irányainak megismerését. Május havában önálló hangversenyt adott, amelyen klasszikus darabok mellett egy saját szerzeményét (Passacaglia) is bemutatta.

Dr. rüdesheimi Dietrich Zsigmond (1906, Budapest, róm. kath.), okl. közgazda, aki már két esztendőn át folytatta tanulmányait a worcesteri (Mass.) Clarc-egyetemen és az előző tanév végén a doktori elővizsgát is letette, ebben a tanévben a doktorátus megszerzéséhez szükséges tanulmányokkal foglalkozott. Ősszel folytatta a doktori disszertációjával kapcsolatos helyszíni kutatásokat a connecticuti New London környékén és e város könyvtáraiban, ugyanitt hallgatta Charles B. Fawcett professzor előadásait is az angol birodalomról. Önálló kutatásai alapján írt „The Historical Geography of the Thames River Valley, Connecticut“ című doktori értekezése alapján eleget tehetett a doktorátus (Ph. D. degree) követelményeinek, amelyet a tanév végén el is nyert. A következő tanévre a floridai egyetemre tanári meghívást kapott.

Dr. Fabinyi Géza (1900, Budapest, ág. ev.) a baltimorei The Johns Hopkins Hospitalban töltötte ösztöndíjas évét, ahol egyrészt a fül-, orr- és gégeklinikán működött, másrészt dr. Crowe otológiai kutatóintézetében dolgozott. Kutatásai alapján, amelyeket igen megkönnyített a laboratórium kitűnő felszerelése, elkészítette „Arteriosclerosis in the inner ear“ című értekezését is. Tudományos munkáján kívül az amerikai kórházi viszonyokról részletes jelentésben számolt be a székesfővárosi közkórházak igazgatóságának, a Mone folyóiratban pedig az amerikai orvosok helyzetéről jelent meg cikke. A többi nevezetesebb amerikai orvostudományi központok megtekintésére rövidebb tanulmányutakat is tett.

Lám Lóránt György A. B. (1909, Resicabánya, ág. ev.), a Bowdoin Collegeban folytatott angol irodalmi tanulmányokat, amelyek alapján elnyerte a „Bachelor of Arts“ (A. B.) fokozatot.

Martos Nóra (1907, Budapest, róm. kath.) mint a minneapolis-i (Minn.) College of St. Catherine hallgatója, a modern amerikai pszichológia eredményeit és az amerikai nevelési rendszert tanulmányozta. Anyagot gyűjtött továbbá gyermekpszichológiából irandó bölcsészettudományi doktori értekezéséhez. Az amerikai latintanításról és az amerikai társadalmi életről cikkei jelentek meg a Magyar Pedagógia, illetve a Katholikus Tanárnők Lapja hasábjain.

Miskolczy Ernőné (1900, Budapest, róm. kath.) a philadelphiai Bryn Mawr College „The Carola Woerishoffer Graduate Department of Social Economy“ osztályának hallgatójaként folytatta társadalmi gazdaságtani tanulmányait. Résztvett a statisztikai, munkaszervezési, iparszervezési és a társadalom- és iparkutatási szemináriumok munkásságában, amelyeknek keretében speciális kutatásokat is végzett. A következő tanévben folytatja amerikai tanulmányait a washingtoni Brookings Institutionban.

Oláh Lillian (1899, Budapest, róm. kath.), mint a cambridgei (U. S. A.) Radcliffe College tagja, az angol nyelvben való céltudatos előrehaladáson kívül folytatta a kollégiumi rend által előírt tanulmányokat.

Orel Géza István (1910, Budapest, róm. kath.), bölcsészettan-hallgató, a Beloit-i College hallgatójaként folytatta tanulmányait. Az év elején egy összevont vizsgálat eredményeképpen IV. éves hallgatónak minősítették. Mindkét félév végén sikeresen kollokvált francia és angol irodalomból és nyelvészetből, filozófiából, szociológiából és orosz nyelvből. „XVIIIth century optimum“ című művével angol irodalmi díjat nyert és „L'art de Pierre Loti“ című dolgozatával francia irodalmi díjat. Az egyetemen és egyesületekben előadásorozatokban ismertette a magyar kulturális, szociális és politikai helyzetet, hasonlóképpen amerikai lapokban. Irodalmi munkásságának elismeréséül megválasztották a „IGL“ nevű irodalmi társaság tagjának. „Newman Club“ néven megalapította az egyetem első katolikus irodalmi és tudományos egyesületét.

Országh László Miklós (1907, Szombathely, róm. kath.), német-angol szakos tanárjelölt, mint a Florida államban levő Rollins College

hallgatója folytatta angol irodalmi tanulmányait, különösen az előadások rendszeres hallgatása és amennyiben a még fejlődésben levő kollégium könyvtári anyaga megengedte, amerikai irodalmi művek tanulmányozása révén. Jövendő tanári hivatására való tekintettel, a kollégium életében résztvéve, az angol nyelv gyakorlati ismeretében is igyekezett teljes tökéletességre szert tenni.

Papp Anna (1905, Budapest, ág. ev.) a Wellesley Collegeba (Mass.) nyert ösztöndíjat, ahonnan azonban még az első félév folyamán a springfieldi (Mass.) American International College kötelékébe lépett át. Mindkét helyen angol nyelvi és irodalmi tanulmányokat folytatott és a félévvégi kollokviumokon eredményesen megfelelt.

Pógyor István (1902, Sárosroszi, Bereg m., ref.), mint a budapesti Keresztyén Ifjúsági Egyesület titkára, e tanévre ösztöndíjjal egybekötött meghívást kapott a springfieldi (Mass.) Young Men's Christian Association Collegeba és ezzel kapcsolatban az északamerikai „YMCA“ Keresztyén Ifjúsági Egyesületek tanulmányozására. A főiskolán hivatásának megfelelő tárgyakat, nevelépszichológiát, szociáletikát, egyesületvezetést, újkori európai történetet, valláspszichológiát stb. tanult. Gyakorlati ismeretszerzés céljából számos ifjúsági konferencián vett részt, így a Keresztyén Ifjúsági Egyesületeknek Torontóban (Kanada) és Clevelandban megtartott világkonferenciáin is, mint a magyar mozgalmak képviselője.

Seres Zoltán (1906, Barabás, Bereg m., ref.), ref. teológus Debrecenből, második éve folytatta Amerikában teológiai tanulmányait, ezúttal a berkeleyi (Kalifornia) Pacific School of Religionban, ahol főleg az Újtestamentummal foglalkozott. Az év végén elnyerte a „Master of Theology“ fokozatot. Tanév közben az ifjúsági egyesületek munkáját is figyelemmel kísérte és résztvett a Student Institute of Pacific Relationsnak tizenöt nemzet részvételével az északkaliforniai Lokoyában tartott nemzetközi konferenciáján.

Sipos István (1907, Szentes, ref.), ref. s.-lelkész, a princetoni teológiai szeminárium tagjaként folytatta tanulmányait. Görög és héber nyelvi tudásának elmélyítésén kívül általában igyekezett a keleti nyelvek ismeretébe behatolni. Az arab nyelvet született arab tanártól tanulta, a Korán arab szövegéből végezve fordításokat. A következő tanévben folytatja tanulmányait.

Dr. Szente László mint a newyorki Columbia-egyetemhez tartozó Teachers College tagja, neveléstudományi, különösen nevelépszichológiai tanulmányokat folytatott, amelyeknek során különösen azokra az eltérésekre volt figyelemmel, amelyeket a tanulók különféle egyéni lelki alkata tesz szükségessé a tanítási és nevelési módszerek alkalmazásában. Ezzel kapcsolatban főleg a tehetségmérés, a koedukáció, a tehetséges és a gyengétehetségű gyermekek, valamint az egyéni tanítás problémáiba igyekezett behatolni gyakorlati úton és az amerikai szakirodalom tanulmányozása révén egyaránt.

Dr. Telkes László (1902, Budapest, róm. kath.) a cambridgei Harvard-egyetem jogi karának volt rendes hallgatója. Szemináriumi munkássága és öt tantárgyból kiállott sikeres vizsgája alapján el-

nyerte a Master of Laws-fokozatot. Emellett a jogi kar magyar könyvtárának felállításában tevékenykedett. Így remélhető, hogy az egyetem rövid időn belül egy körülbelül 10.000 kötetnyi magyar könyvtárral fog rendelkezni, amely mint ilyen a legteljesebb külföldön levő magyar jogi könyvtár lesz. A következő évre az egyetemen fizetéses asszisztensi állást nyert magyar magánjogi előadások tartása céljából.

Tihanyi László (1911, Győr, ref.) a lancasteri (Pennsylvania) „Franklin & Marschall College“ hallgatójaként foglalkozott nemzetközi jogi, politikai és közgazdasági tanulmányokkal. Ezek mellett angol irodalmi előadásokat is hallgatott és minden eszközt felhasznált az angol nyelv gyakorlati ismeretében való tökéletesedésre, amire a kollégiumi élet számos alkalmat nyújtott.

Végh Géza (1905, Miskolc, róm. kath.), szobrászművész, Mr. John Angel angol szobrász által (newyorki Studio) adományozott évi 1200 dollár értékű ösztöndíjjal folytatta amerikai tanulmányait avégett, hogy a nagyméretű figurális szobrászatban teljes kiképzést nyerjen. Idejének legnagyobb részét a newyorki „St. John, the Divine“ katedrális északi kaputornyának dekorálásával kapcsolatos munkák töltötték ki. Itt, legnagyobb részét saját tervei alapján, negyvenkét gótikus életnagyságú angyal-figurát modellált és résztvett tíz nagyméretű szobor kivitelezésében (felnagyítás, öntés, faragás), aminek kapcsán alkalmá volt elsajátítani mindazon modern technikai eljárásokat (belső falszerkezetek elkészítése, anyagfelhordás, öntés stb.), amelyek hasonló európai eljárásokkal szemben lényeges anyag- és munkamegtakarítást jelentenek. Az esti órákban ötven szobrot készített (tanulmányfejek, kisebbméretű karakterfigurák, három életnagyságú akt-tanulmány), végül a szombat- és vasárnap-délutánokat a porcellángyártás tanulmányozásának szentelte. A Perth amboyi (New Jersey) porcellángyár számára modern nyitott tűzhelyeket és szökőkutakat tervezett, ugyanitt porcellánban kivitelezett hat kisebbméretű figurát. A Ford's Porcellain Works és a Federal Terracotta Co. telepein is folytatott tanulmányokat. Huszonöt művét a brooklyni múzeumban (New York) állította ki, további csoportkiállítást rendezett a The American-Hungarian Foundation és az International House kiállítási termeiben New Yorkban és a montclairi (New Jersey) múzeumban. A tanév folyamán szerepelt még néhány darabbal a következő newyorki kiállításokon is: „Pottery Shops“ (1930 szeptember), „The Feralgil Galleries“ (1930 december), „Exhibition of Independent Artists“ (1931 január), „New York Public Library“ (1931 április). Ezenkívül állandóan dolgozik egy Washington-szoborcsoportozat léptékes modelljén. Ösztöndíját a következő évre is meghosszabbították.

Az itt felsorolt ösztöndíjasok közül Dedinszky Izabella, Fabinyi Géza, Lám Lóránt, Országh László, Pógyor István, Seres Zoltán, Sipos István és Telkes László kiutazási, Sente László hazautazási, Balás Erzsébet, Martos Nóra, Mikolezy Ernőné, Oláh Lillian, Orel Géza és Tihanyi László ki- és hazautazási segélyben is részesültek a vallás- és közoktatásügyi minisztériumtól.

XIV. KÉZI ÖSZTÖNDÍJASOK.

Acsay László (1905, Munkács, róm. kath.), miniszteri segédmérnök, 1000 P tanulmányi segélyben részesült a német és holland építészet szociálpolitikai vonatkozásainak tanulmányozására. Először Berlinben a 22 ország részvételével megrendezett Nemzetközi Építészeti Kiállításon vett részt, majd tanulmányozta a különféle berlínkörnyéki Siedlungokat. Bár ezeknek napfényes, világos, egészséges lakásai feltétlenül haladást jelentenek, a lakáskultúrát mindamellet bizonyos mértékig falanszter-rendszer szerint kezelik. Hollandiai tanulmányútján több mintának tekinthető telepet talált. Amszterdamban az építőpolitika nemcsak új, egészséges telepek létesítésére, hanem a régi egészségteleneknek orvoslására, sőt lebontására törekszik. Hilversumban az ottani kertvárost tanulmányozta, amely mintája a szabadon álló családi házak alakjában eszközölt munkástelepítésnek. Ennek technikai megoldásán kívül az építkezés gazdasági szempontból való lebonyolításának lehetőségeit is vizsgálta.

Belitzky János (1909, Losonc, róm. kath.), III. éves budapesti bölcsészettanhallgató, a tanév első felében tanulmányi segélyt élvezett. A rendelkezésére álló 300 pengőt Velencében a Rómában megkezdett kutatásainak folytatására használta fel. Az Olaszország felé irányuló magyar gabonakivitel kérdésével foglalkozott. E célból átnézte a velencei állami levéltár Cinque Savi alta Mercanzia, Provveditori alle biave, Dispacci di Germania és Lettere dei Ambasciatori e Consoli-sorozat XVI., XVII. és XVIII. századi élelmezési és gabonaszállítási iratait. Foglalkozott a Velence és az olasz államok gabonellátására vonatkozó irodalommal. Kutatásainak eredménye a „Magyar gabonakivitel története 1860-ig“ című tanulmányában jelent meg.

Borsos József (1875, Hódmezővásárhely, ref.), Debrecen sz. kir. város műszaki tanácsosa, 1000 P tanulmányúti segélyben részesült Észak-Németország, Dánia és Svédország téglából épült középületeinek tanulmányozására. Az utat 1930 augusztus 12-től szeptember 12-ig tette meg, amelynek során az előírt programot kibővítve, Finn- és Norvégországot is bejárta és tapasztalatait igen nagyszámú eredeti fényképfelvétellel örökítette meg.

Dr. Hévey László (1902, Győrsziget, róm. kath.), közgazdaságtudományi kari fizetéstelen tanársegéd, külföldi tanulmányút végzésére felhasznált 1000 pengős belföldi ösztöndíjjal a belgiumi, hollandiai és franciaországi mezőgazdasági oktatásügyet tanulmányozta. Belgiumban különösen a mezőgazdasági érdekképviselői mozgalmat tanulmányozta, amely igen szoros kapcsolatban áll az ország agrár-oktatásügyének céltudatos kifejesztésével. Ebben a munkában a Boerenbond vezetősége készségesen segítette útbaigazításával. Figyelemmel kísérte továbbá a hivatalos körök ezirányú tevékenységét is. Ezután Hollandiában volt, majd a lillei egyetemen hosszabb időt töltve, az északfranciaországi mezőgazdasági szindikátus működését tette tanulmány tárgyává.

Dr. Horváth Margit (1899, Pécs, róm. kath.) 300 pengő tanulmányi segéllyel Bolognában a XVI. században létesített és 1781-ben II. József feloszlató rendeletével megszüntetett illír-magyar kollégium történetére vonatkozó adatokat kereste. Ehhez kutatásokat végzett a Biblioteca Comunale dell'Archiginnasio könyvtári és kézirattári részében és az Archivio di Stato levéltári anyagában, ahol részben a kollégium egykori rektoraira és alumnusaira, részben a kollégium történetére vonatkozó adatokat talált. A Liber Sec. Jur. Pont. 1543—1639-ig terjedő köteteinek átnézésével szintén a kollégium egykori lakóira vonatkozó adatokat bővíthette ki. A munkát a bécsi Staatsarchivban folytatta, ahol 271. Ungarn Spec. 1748—1762. Coll. ungar.-illyr. Bologna jelzésű iratesomó nyújtott újabb anyagot.

Dr. Kozocsa Sándor (1904, Kisújszentmárton, róm. kath.), magyar nemzeti múzeumi II. osztályú könyvtári segédtsízt, 1000 pengő kézi ösztöndíjjal a német és osztrák nagy könyvtárak szervezetét és működését tanulmányozta. Tizenöt nevezetesebb könyvtár beható megtekintésén kívül négy nagy könyvtárban hivatalos szolgálatot teljesített, hogy a könyvtárigazgatást gyakorlatilag is megismerje. E könyvtárak, nevezetesen a berlini Preussische Staatsbibliothek, a lipcei Deutsche Bücherei, a müncheni Bayerische Staatsbibliothek és a bécsi Nationalbibliothek igazgatói (Krüss, Uhlendal, Reismüller, Bick) hivatalos igazolványban nyilatkoztak érdemes működéséről. Rajtuk kívül különösen Both, Krüger és Richter doktorok révén szerzett sok hasznos szakismeretet. Berlini tartózkodása alatt ezenkívül az egyetem könyvtártudományi intézetében Milkau professzor könyvtártörténeti előadásait hallgatta.

Dr. székelyudvarhelyi Krbek Ferenc (1898, Komárom, róm. kath.) 1200 pengő kézi ösztöndíjjal a bonni csillagda folyó munkálataiban vett részt, amely idő alatt magyar és német nyelven több elméleti, illetve megfigyelő munkásságon alapuló cikket publikált. Többek között sikerült megtalálnia a meridiánkörnél szereplő úgynevezett Fuss-Efekt elméleti magyarázatát.

Lassovszky Károly (1897, Gyetva, róm. kath.), a Svábhegyi Csillagda adjunktusa, 1200 pengő kézi ösztöndíjjal öt hónapot töltött 1931 áprilisától augusztusig a Berlin melletti neubabelsbergi csillagvizsgálóban, ahol főleg fotográfia-fotometriai és spektrálfotometriai ismereteit bővíthette. Állandóan látogatója volt a potsdami Einstein-toronyban kéthetenként tartott előadásoknak, ahol a csillagászat modern problémái képezték a vita tárgyát. A csillagászati reflektorok elméletét is behatóbban tanulmányozta és a debreceni csillagvizsgáló részére Potsdamban készülő reflektor optikájára vonatkozólag ő végezte a számításokat. Laboratóriumi munkássága csillagászati felvételek kidolgozásából és azok fotometriai kiméréséből állott. Több száz felvételt készített. Egy lemezen új változó csillagot sikerült felfedeznie. Eredményei „Beobachtungen veränderlichen Sterne“ címen az *Astronomische Nachrichten* című folyóiratban részben már meg is jelentek.

Dr. Papp Etele (1907, Budapest, róm. kath.) Párizsban folytató tanulmányokra 400 pengő tanulmányi segélyben részesült. Mint a jogi kar immatrikulált hallgatója nemzetközi jogi előadásokat hallgatott és a Carnegie-alapítvány előadássorozatának speciális kurzusain is résztvett. Hazatérése alkalmából Genfben végighallgatta a Népszövetség Tanácsának nyilvános üléseit.

Dr. Pigler Andor (1899, Budapest, ág. ev.), szépművészeti múzeumi őr, egyetemi magántanár, 800 pengő utazási segélyben részesült a franciaországi műemlékek tanulmányozása céljából. Útját többször megszakítva, megtekintette Basel, Colmar, Besançon, Dijon és Beaune múzeumait, majd Párizsba érkezve, több hónapon át minden idejét az ottani műkincsek beható tanulmányozásának szentelte, különös tekintettel szaktanulmányaira, amelyek főleg a XVII—XVIII. századbeli olasz művészet emlékeivel állanak szoros kapcsolatban. A párizskörnyéki kastélyok anyagát is tanulmányozta. Így megtekintette Versailles, Chantilly, Chartres, Reims, Rouen és Fontainebleau műemlékeit is.

Dr. Radits Margit (1902, Kolozsvár, róm. kath.) Rómában az olasz állam segélyével több éven át folytatott egyetemi tanulmányainak befejezésére 2000 pengő segélyt és a doktorátussal kapcsolatos költségekre külön 400 pengő hozzájárulást kapott. A pedagógiai értekezésének (A magyar nép nemzeti nevelése a Klebelsberg-reform szerint) bemutatásával kapcsolatos vita nagy érdeklődést keltett az olasz pedagógiai szakkörökben. Credaro, a pedagógia egyetemi professzora és Gentile közoktatásügyi miniszter voltak relátorai. „Summa cum laude” avatták doktorrá és munkáját a Rivista Pedagogica közölte, de könyvalakban is megjelent és az olasz közoktatásügyi minisztérium az olasz tanítóképző-intézetek számára 200 példányt rendelt belőle. Olasz részről felszólítást kapott, hogy a magyar középiskolai oktatásügyről is tájékoztassa az olasz szakköröket, amivel kapcsolatban, párhuzamba állíthatás végett, engedélyt kapott az olasz középoktatási intézetek látogatására. A kapott tanulmányi segély lehetővé tette számára az olasz pedagógiai szeminárium továbbképző tanfolyamának elvégzését is. Itt nyújtotta be megbízásnak megfelelően újabb dolgozatát a magyar középiskolák életéről, amely a legmagasabb osztályzatot (70/70) nyerte el és amelyet a szeminárium ki is adott.

Dr. Rotarides Mihály (1893, Gyulafehérvár, ág. ev.), a tihanyi Biológiai Kutatóintézet adjunktusa a tanév októbertől januárig terjedő idejére engedélyt nyert a nápolyi Stazione Zoologica magyar asztalának használatára és egyúttal 1500 pengő tanulmányi ösztöndíjban is részesült. Tanulmányozta a nápolyi öböl tengeri csigáinak mozgásjelenségeit, mind az öbölben található gazdag állatvilág experimentális vizsgálata, mind pedig mikroszkópi szövetteni kutatások útján, amelyef a Nápolyban elkészített preparátumokon idehaza még folytat. Korábbi vizsgálatait a nápolyi intézet gazdag szakkönyvtárának felhasználásával kiegészítve, befejezhette „Fühlermissbildungen bei Schnecken” és „Szárazföldi csigáink testfalának felépítése ökológiai szempontból” című munkáit, amelyek közül az első a szegedi

Acta Biologicában, utóbbi a tihanyi intézet munkáinak 1931. évi kötetében jelent meg.

Rösch Magdolna (1901, Sopron, ág. ev.), aki Charles Pérez igazgató meghívása alapján a nyári szünet alatt a roscoffi (Bretagne) állattani állomás kutató munkájában vett részt, 250 pengő utazási segélyben részesült. Kutatásainak célja a hazai Testaceák körében végzett önálló kutatásainak az intézetben rendelkezésre álló francia és angol szakirodalom tanulmányozása és az ott végezhető vizsgálatokkal történő összehasonlítás útján való kiegészítése volt. Főleg azonban az állomás céljának leginkább megfelelő gyűjtőmunkában vett részt, amelynek során saját kutatási szükségletén túlmenőleg, az ottani gazdag tengeri faunából annyi anyagot gyűjtött, hogy mind a szegedi egyetem, mind pedig a Polgári Iskolai Tanárképző Főiskola állattani laboratóriumát elláthatta, sőt a kevésbé ritka példányokból annyit gyűjthetett össze, amennyi az egyetemi hallgatóság gyakorlataira is elegendő. Munkájáról a főiskola részére készített dolgozatban részletesen beszámolt.

Dr. Weidlein János (1905, Murga, Tolna m., ág. ev.), reálgymnáziumi h. tanár, belföldi ösztöndíjjal végzett nyelvjáráskutatásainak befejezhető végett 500 pengő tanulmányi segéllyel a marburgi német Sprachatlass-intézetben folytatott tanulmányokat.

BELFÖLDI TUDOMÁNYOS KUTATÓ ÖSZTÖNDÍJASOK.

A budapesti tudományegyetem hittudományi karáról:

Hohmann Antal (1905, Budapest, róm. kath.) a hazai kánonjogi eszmetörténet egy érdekes problémájával foglalkozott, amikor azt a kérdést kutatta, hogy Kollár Adámnak 1763-ban írott, 1764-ben „De originibus et usu perpetuo potestatis legislatoriae circa sacra apostolicorum regum Ungariae“ címen megjelent és az 1764. évi diétán oly nagy port felvert könyvére volt-e és milyen mértékben hatása Febroniusnak, akinek „De statu ecclesiae et legitima potestate Rom. Pontificis...“ című híres könyve éppen az 1763. év elején jelent meg. Kollár könyvének alapgondolata ugyanis előző műveivel szemben egészen új és nem látszik valószínűtlennek, hogy talán éppen Van Swieten, a bécsi cenzurái bizottság elnöke, aki Mária Teréziával szemben oly erélyesen védte Febronius egyházellenes könyvét az elkoboztatás ellen, maga adta a gondolatot Kollárnak, hogy Febronius eszméit a magyar viszonyokra alkalmazza. Annyi biztos, hogy az udvari körök az országgyűléssel szemben hathatós pártfogásukba vették Kollárt, akivel már az előzetes cenzúra alkalmával közölték a királynő azon óhaját, hogy a könyv még a pozsonyi diéta megnyitása előtt lásson napvilágot. Az a különböző értékelés, amellyel a királynő a két könyvet fogadta az alapgondolat hasonlósága ellenére is, arra enged következtetni, hogy az előrelátó Kollár, aki pedig eléggé hivatkozik irodalmi forrásaira, szándékosan mellőzte a királynő előtt túléles egyházellenessége miatt ellenszenves Febronius megemlégtetését, nehogy könyve Febroniuséval közös sorsnak nézzen elébe. Az itt vázolt probléma további kutatását a bécsi udvari levéltár anyagának és a két tudós műveinek további tanulmányozásával óhajtja eldönteni.

A debreceni tudományegyetem hittudományi karáról:

Rác Béla (1904, Mezőkászony, ref.), gyulai református hitoktató lelkész, okl. vallástanár, a magyar prédikáció irodalmának hatalmas anyagát tette önálló kutatás tárgyává „Két évszázad a magyar református igehirdetés történetéből (1711—1914)“ című, 800 gépelt oldalas tanulmányában, amellyel szakprofesszorának teljes elismerésről tanuskodó véleménye alapján hittudományi szigorlatra is jelentkezett a debreceni egyetemen. A munka korokra osztva mutatja be az összes magyar református homilétákat és méltatja munkásságukat teológiai, irodalmi és történelmi szempontból, különösen ki-

emelve a külföldi világáramlatok hatását s a homilétáknak népszerűségi ismeretterjesztő munkásságát, szociális és nemzeti eszmékért való lelkesedését. A bevezető rész általános áttekintést ad a kérdésről, míg a befejező rész a téma gyakorlati tanulságait vonja le.

A pécsi tudományegyetem soproni hittudományi karáról:

Sólyom Jenő (1904, Kolozsvár, ág. ev.), evangélikus segédlelkész, Budapesten folytatta egyháztörténeti tanulmányait, bár továbbra is igénybevette soproni szakprofesszorának (Prof. Kovács) irányítását. Az előző tanévben kezdett kutatásait folytatta Luther és Magyarország kapcsolataira vonatkozólag, különösen a reformáció első éveit alatti. A budapesti egyetemen emellett néhány egyházjogi előadáson kívül főleg dr. Szekfű Gyula professzor magyar történelmi előadásait hallgatta és szemináriumi gyakorlatain igyekezett elmélyíteni történelmi módszertani ismereteit. „Az Ágostai Hitvallás magyar fordításai“ címen írt tanulmánya a Luther-Társaság kiadványai között nyomtatásban is megjelent.

Dr. Wiczán Dezső (1901, Csehberék, Nógrád m., ág. ev.), evangélikus lelkész, egyetemi megbízott előadó, az egyetemi egyháztörténelmi előadásoknak helyettesítőleg való ellátása mellett tovább folytathatta kutatásait a XVII. század utolsó negyedében Németországba szakadt protestáns exulánsok történetére vonatkozólag. Irodalmi munkásságának főeredménye „Luther, mint professzor“ című hittudományi doktori értekezése, amely a Luther-Társaság kiadásában jelent meg. Emellett ismertető cikket írt a dunántúli egyházkerület Belmissziói Kalauzába Assisi Ferencről és több könyvismertetést a Theologiai Szemle 1930. évfolyamába. Az Ágostai Hitvallás 400. évfordulójával kapcsolatban több nyilvános előadást tartott.

A budapesti tudományegyetem jog- és államtudományi karáról:

Dr. Drágffy Miklós (1905, Budapest, róm. kath.), királyi törvényszéki jegyző, munkásságát főleg a közalkalmazotti viszony jogi jellegének vizsgálata irányában folytatta. Különös jelentőséget fordított e viszony megalakulásának minőségére és e viszonyt megalapozó jogi akta definiálására. Ecélből igen nagy irodalmi anyagot gyűjtött össze, amelyet kiadandó munkájában dolgoz fel. A tanévet megelőzően az ösztöndíj segítségével a perugiai egyetem nyári kurzusán vehetett részt. Itt elsajátította a tudományos munkához szükséges olasz nyelvi ismereteket, amelyek birtokában az olasz irodalmi anyag figyelembevételével szélesíthette ki anyaggyűjtését és előkészületbe vehette „A dolgozó nők, fiatalok és az olasz alkotmány“ című hosszabbra tervezett értekezésének megírását is.

Dr. Harmath Zoltán (1907, Székelyudvarhely, róm. kath.), királyi törvényszéki joggyakornok, az „ideiglenes intézkedésekre“ vonatkozó perjogi kutatási témájának egy részét dolgozta fel a tanév folyamán, amely munkásságáról szaktanárának, Szladits professzorának részletesen beszámolt. Eszerint a tanév végéig elkészült az

anyagi jogi résszel, amelynek vázlata a következő: 1. Az ideiglenes intézkedések fogalma és jogi természete. 2. A biztosítandó jogról. 3. Az ideiglenes intézkedések alapja. A veszély. 4. Az ideiglenes intézkedést kieszközölő fél felelőssége. 5. Biztosíték: *a*) az intézkedést kieszközölő fél, *b*) a biztosítást szenvedő fél biztosítéknyújtása. 6. Az ideiglenes intézkedések tárgya. 7. Harmadik személyek. 8. Végrehajtás, csőd, csődön kívüli kényszeregyezés hatása az ideiglenes intézkedésekre. A munkát különösen a német, osztrák és a magyar szakirodalom, valamint a hazai források egybevetése alapján írta meg. Az elkészült résznek a francia irodalom figyelembevételével való kiegészítése és az alaki jogi rész elkészítése céljából munkásságát a következő tanévben még folytatja.

Dr. Keviczky Lóránd (1907, Budapest, ref.) tudományos kutatásainak tárgyát elsősorban az elméleti gazdaságtan (prof. Navratil) egyik speciális kérdése: a takarékoság, illetve a túlzott takarékoság gazdasági életben játszott szerepe képezte. E munkálkodás kapcsán az ú. n. elégtelen fogyasztási elméletek, főként pedig a Foster-Catchings féle teória kritikáját adta. Ezirányú — tisztán teoretikus működésén kívül — gazdaságpolitikai témákkal is foglalkozott: Szovjetország gazdasági fejlődését, illetve e kérdés irodalmát tanulmányozta. Az Országos Széchenyi Szövetség felkérésére erről a kérdéstről előadást is tartott. Mindkét irányú búvárkodásának elmélyítése irányában hathatott az a tény, hogy a tanév folyamán a Magyar Gazdaságkutató Intézetben teljesített szolgálatot, a tanév végén pedig a Magyar Vámpolitikai Központ kötelékébe lépett.

Dr. Kriváchy Ernő (1907, Budapest, róm. kath.) magánjogi (prof. Kolosváry) kutatásainak témáját az ingatlan tulajdon korlátozott alakjai közül választotta, amelyek közül legrészletesebben a hitbizomány intézményével foglalkozott, amelynek történeti kialakulását és mai jogi szabályozását részletes vizsgálat tárgyává tette. Nagy segítségére volt e tekintetben dr. Stolpa József miniszteri tanácsos úr, az igazságügyminisztérium törvényelőkészítő osztályában a hitbizományi ügyek előadója, aki rendelkezésére bocsátotta a minisztérium gazdag bel- és külföldi irodalmi és forrásanyagát. Vizsgálat tárgyává tette továbbá a törzsöröklés jogi szabályozását, amely főleg Németországban virágozik, különösen azt kutatva, vajjon ez az intézmény a német jog különlegessége-e, vagy pedig szervesen bele volna-e illeszthető más állam, nevezetesen hazánk viszonyaiba. Végül a családi birtok és a vitézi telek intézményeivel foglalkozott, amely utóbbinak a régi magyar adománybirtokéhoz hasonló közjogi természetét emelte ki. Tanulmányairól a tanév végén benyújtott jogtudori értekezésében számolt be.

Dr. Rusznák Rezső (1898, Budapest, róm. kath.), a politikai szeminárium (prof. Szandtner) könyvtárkezelője, dolgozott „Die Staatslehre in Ungarn“ című dolgozatán a berlini Ungarische Jahrbücher számára, továbbá folytatta elméleti államtani kutatásait. Előbbiben a magyar politikai tudomány történetét tárgyalja, utóbbiak során különösen az államtan bölseleti és szociológiai kapcsos-

latainak megvilágítására törekedett, az államtan és az ontológia összefüggéseinek és a nemzet-entitás lényegének a vizsgálata útján is. Tanulmányairól „Grundprobleme des Staatslehre-Systems“ című, körülbelül 10 ívnyi terjedelműre tervezett művében készül beszámolni. Végül ez alatt a tanév alatt publikálta „Modern államtani problémákról. — Politikai dolgozatok“ című munkáját, amelyet még az 1928/29. tanév folyamán, mint a bécsi kollégium ösztöndíjas tagja készített el.

Dr. Zalán Kornél (1905, Nagykanizsa, róm. kath.), sub auspiciis Gubernatoris doktor, királyi törvényszéki jegyző, magánjog-történeti kutatásai során elkészítette „A régi magyar zálogbirtok és mai jogunk“ című tanulmányát, amely a Magánjogi Szeminárium (prof. Szladits) kiadványai között a tanév folyamán meg is jelent. A munka igen kedvező méltatásban részesült a Jogtudományi Közlöny, a Jogállam és az Ügyvédek Lapja hasábjain, ismerteti továbbá az Ungarische Jahrbücher is. Ezenkívül két gyakorlati tárgyú cikke jelent meg a Jogtudományi Közlönyben „A kényszeregyezségi kényszerfelszámolás“ és „A felfolyamodás halasztó hatálya a lakásügyi végrehajtási eljárásban“ cím alatt. Végül előkészületeket tett egy, az egyházjoggal is foglalkozó, később megírandó magánjogtörténeti munka elkészítéséhez is.

A szegedi tudományegyetem jog- és államtudományi karáról:

Dr. Vicenty Ödön (1906, Esztergom, róm. kath.) a közigazgatási jog behatóbb tanulmányozása céljából kapott ösztöndíjával a tanulmányi idő első felét az elméleti forrásművekbe való elmélyedésre használta fel, részben a szegedi egyetem, részben Makó városának szakkönyvtárában, majd a közigazgatási élettel való gyakorlati megismerkedés céljából, kifejezetten tanulmányi céllal Makó városának ingyenes szolgálatába lépett. Elméleti és gyakorlati tanulmányai alapján elkészítette „A magyar önkormányzati közigazgatás fejlődésének és szervezetének vázlata“ című dolgozatát. Ezzel őhajtotta megalapozni tervbevett nagyobbszabású közigazgatási jogi munkáját, amely a magyar önkormányzati igazgatásról szólna, részben történeti, részben szervezeti vonatkozásban.

A pécsi tudományegyetem jog- és államtudományi karáról:

Dr. Iwsits Imre (1908, Keszthely, róm. kath.) kutatásait részben a kereskedelmi jog (prof. Bozóky), részben a politika (prof. Krisztics) területén végezte, különös tekintettel a tételes kereskedelmi jognak a politikai hatótevénytől való összefüggésére. A kereskedelmi jognak ezért főleg gazdaságpolitikai oldalán elhelyezkedő elméleti jellegű kérdéseit vette vizsgálat alá, a politikának pedig szociológiai részében a tömegléleknek az állami és gazdasági életre revelált hatásait vizsgálta. Kereskedelmi jogi tanulmányairól „Szövetkezeti életünk múltja, jelene és jövőendő szabályozásának alapelvei“ című, kétszázoldalas disszertációban számolt be, amelyet kiegészítve sajtó

alá is rendezett. Kutatásokat végzett ezenkívül a részvénytársasági és a kartelljog területein is. Végül politikai munkásságának eredményeképpen megírta „A hazaszeretet és nemzeti érzés lényege és viszonya“ című munkáját, amellyel az egyetemen pályadíjat nyert.

Dr. Lajos Iván (1906, Pécs, róm. kath.) a közjogi szemináriumban (prof. Molnár Kálmán) folytatta már régebben megkezdett tanulmányait, amelyekről jelen tanévben is számos előadásban számolt be a szeminárium hallgatósága előtt. Munkásságának főtárgya továbbra is a magyar-horvát viszony fejlődésének és a horvát kérdés lényegének tanulmányozása volt, kutatta továbbá az Ausztriával való kapcsolatnak a magyar alkotmány fejlődésére gyakorolt hatását is, végül a nemzetközi jogi szemináriumban diplomáciai történeti tanulmányokkal egészítette ki közjogi munkásságát.

Dr. vitéz Nagy Iván (1898, Celldömölk, róm. kath.), a m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztérium egyetemi ügyosztályába berendelt kir. s. tanfelügyelő, a kisebbségek nemzetközi védelme tanulmányozására nyert ösztöndíját a pécsi m. kir. Erzsébet-tudományegyetem Nemzetközi Jogi Intézetének keretében (prof. Faluhelyi) folytatott tanulmányokra fordította. A kisebbségek nemzetközi jogvédelme tárgy körből választott monográfikus munkájának eddig feldolgozott fejezete „A kisebbségek panaszjoga“. A mintegy 15 íves tanulmányból a Miskolci Jogászélet című folyóiratban eddig előzetesen megjelent hétívnyi rész a kisebbségi petíciós jognak a Nemzetek Szövetsége előtti kialakulásával foglalkozik és vizsgálja az eljárásjog reformjára irányult nemzetközi törekvéseket és azok eredményeit. Tanulmányának a magyar kisebbségekre vonatkozó statisztikai adatokat feldolgozó része „A magyarság világstatisztikája“ címmel 52 oldalon és 5 térképmelléklettel a Jancsó Benedek Emlékkönyvben jelent meg (1931) és különlenyomatban, mint a Jancsó Benedek Társaság Kiadványainak 11. száma. E munka francia fordítása a Revue de Hongrie-ban, német fordítása pedig a berlini Ungarische Jahrbücherben is megjelenik. 1930 decemberében három hetet töltött a bécsi Collegium Hungaricum-ban, amikor egyrészt a Hof-Haus- und Staatsarchivban a magyarországi nemzetiségeknek a császári kabinethez beadott 1861—1868 közötti előterjesztései után kutatott, „A nemzetiségi törvény a magyar parlament előtt“ (1930) című tanulmányának kiegészítése céljából. Az itt talált iratok jegyzékét a „Háborús Felelőség“ című folyóirat közli. E szerves munkán kívül, mint a Magyar Külügyi Társaság rendes tagja, a Társaság nemzeti kisebbségi szakosztályának előadójaul választatott meg (1930 november 13-án) és mint ilyen vett részt az Union Internationale des Associations pour la Société des Nations Budapesten 1931 május 22—28-án tartott közgyűlésén, mint Magyarország pótdelegátusa. Végül az elmúlt tanévben tanulmányai alapján számos előadást tartott a Sol-Clubban, a Széchenyi-Társaságban, a Magyar Külügyi Társaságban, végül ugyanezen és a Jancsó Benedek-Társaság kisebbségi szemináriumában.

A budapesti tudományegyetem orvostudományi karáról:

Dr. Buday László (1901, Kolozsvár, róm. kath.), az I. sz. belklinika tanársegéde (prof. Herzog), a reumás izületgyulladás patogenézisére vonatkozó vizsgálatokkal foglalkozott, különös tekintettel a konstitúciós momentumokra. Munkásságáról a következő értekezésekben számolt be: „Grösse und Zellenzusammensetzung der Cantharidinblase in verschiedenen Krankheiten mit Berücksichtigung konstitutioneller Verhältnisse“ című, Feledi Kálmánnal együtt készített dolgozata a Zeitschrift für Klinische Medizin 116. kötetében jelent meg (1. és 2. füzet). Az Orvosi Hetilap következő cikkeit fogadta el közlésre: „A cantharidin-hólyag nagyságáról és sejtjeiről különböző betegségekben, tekintettel konstitúciós eltérésekre“ (Feledi Kálmánnal együtt), „A csontvelő reactiója natrium nucleicumra idült polyarthritiben“ (Margitay-Becht Endrével együtt) és „Az adrenalin-érzékenység idült polyarthritiben“. Ezek közül az első kettő még az ösztöndíjas év tartama alatt jelent meg (LXXIV. évf. 49., LXXV. 20. sz.). Ezenkívül „A vegetatív idegrendszer állapota idült polyarthritiben“ címen a Magyar Orvosok Rheuma Egyesületének 1931. évi június 6-iki ülésén tartott előadást és idegen konstitúciókutatók útmutatásának felhasználásával reumás betegek konstitúciójának vizsgálatára leletsémát szerkesztett, amelyet a klinika ki is nyomtatott. Az ezzel kapcsolatos mérések már folyamatban vannak. Végül a Phylaxia serumtermelő részvénytársaságtól kapott anyaggal megkezdte a reumás betegségek külső aetiológiájára vonatkozólag tervbevett streptococcuskivonat-kísérleteket.

Dr. Herczeg Árpád (1891, Sopron, ág. ev.), egyetemi magántanár, az Orvostudományi Tanártestületi Könyvtárban végzett hivatalos munkán kívül orvostörténelmi kutatásokat folytatott. Ezek eredményeképpen jelent meg sorozatos cikkekben az Orvosi Hetilapban (1930. évi 31., 33., 34., 35. sz.) „Physikus-orvosok“ című értekezése, amely azoknak az orvosoknak munkásságát ismerteti, akik a fizika történetében mint feltalálók vagy professzorok szerepeltek. Ugyancsak az Orvosi Hetilapban ismertette azt az 1794-ből származó rektori hirdetőmentyét is (1931. évi 6. sz.), amelyet az Orvostudományi Tanártestületi Könyvtárban fedezett fel és amely érdekes fényt vet az egyetemi ifjúság akkori életére, végül itt jelent meg magántanári próbaelőadása is (1931. évi 2. sz.), amely az orvostudomány történelmi fejlődéséről nyújt általános áttekintést. E mellett speciális kutatási területén: a hadi orvostudományi irodalom tanulmányozásában mélyedt el; ebből a tárgykörből választotta a Honvédorvosok Tudományos Egyesületében tartott előadásának (1931. március 17.) tárgyát is. Az egész anyagot kiemelő nagyobb terjedelmű értekezését a Honvédelmi Szemle közli.

Dr. Hofhauser János (1899, Acsa, Pest m., róm. kath.), a II. sz. sebészeti klinika tanársegéde (prof.: Bakay), főleg a golyvás, elsősorban Basedow-kórban szenvedő golyvás betegeknél végzett rendszeres összehasonlító vizsgálatokat, amelyekről a „Basedow-kór és pajzsmirigy-tuberkulózis“ címen a Sebésztársaság nagygyűlésén szá-

molt be. Az előadást magyarul az Orvosi Hetilap ezévi 38. száma, németül pedig az Archiv für Klinische Chirurgie 163. kötete közölte (2. füzet) „Basedowsche Krankheit und Schilddrüsentuberkulose“ címen. Krónikus tonsilitis miatt kiirtott mandulákban végzett sorozatos szövettani és bakteriológiai vizsgálatainak eredményéről az Orvosegyesület gégészeti osztályán számolt be (április 21.) „Sugár-gombához hasonló testecskék előfordulása a mandulákban“ címen. Ezt a dolgozatot szintén az Orvosi Hetilap fogadta el közlésre, németül pedig az Archiv für Ohren-Nasen-Heilkunde. Az endoarteriitis obliterans elváltozásaira vonatkozó kutatásait, továbbá serum lipase és serum cholesterin-vizsgálatait golyvás betegeknél kétoldali golyva-resectio előtt és után még folytatja.

Dr. Németh László (1899, Dunaföldvár, róm. kath.), a III. sz. belklinikai tanársegéde (prof.: báró Korányi), a következő problémát választotta ezévi kutatásainak tárgyául: Az élőlényekre vonatkozó normális fejlődésmenet logaritmikus egyenletben kifejezett görbájének a normális élőlényekre vonatkozó általános érvényességét a kutatók egész sora állapította meg, a kórosan növekedő sejtekre és sejtszisztemekre nézve azonban az egyenlet érvényessége nem nyert általános érvényű igazolást. Rákos daganatokra vonatkozólag újabban ez az egyenlet a constansok eltérő értékétől eltekintve beigazolódott Ehrlich-féle egérrákon végzett kísérletek útján. Azt óhajtotta tehát vizsgálni, hogy mennyiben függ a rákos daganat ontogenétikus görbéje a ráktörzstől. A kísérleteinél használt ráktörzset ezért prof. Blumenthal intézetéből szerezte be és azt huszas csoportokba oltva ellenőrizte a növekedés görbáját az oltás napjától az állatok elpusztulásáig. Kísérletei az eddigi eredményeket igazolták, amiből megállapítható, hogy az egyenlet görbéje független a ráktörzstől és általánosan érvényes. További kísérleteivel a máj szerepét vizsgálja a daganatok genesisében és fejlődésében, végül előkísérleteket végzett arra vonatkozólag, hogy a drosophilák fejlődésmonete és örökési törvényei mennyiben befolyásolhatók a külső faktorok megváltoztatása, elsősorban a magas nyomás által. Utóbbi kísérleteit még folytatja.

Dr. Papolezy Ferenc (1901, Nagyvárad, róm. kath.), az I. sz. szemklinikai díjas gyakornoka (prof. Grósz), a klinika huszonötéves anyagának segítségével vizsgálta az epibulbaris carcinomák klinikai és pathológiai sajátosságait, különös tekintettel a műtéti lehetőségekre, továbbá folytatta az előző év folyamán megkezdett uveasarcoma-kutatásait. Eredményeiről német szaklapokban fog beszámolni, míg a magyar szakközönséget „Az epibulbaris carcinomákról“, „A Recklinghausen-féle megbetegedés szemészeti vonatkozásai“ és „Pterygiumfejből kiinduló primaer corneacarcinoma“ címen a Magyar Szemorvostársaság tudományos ülésein tartott előadásain tájékoztatta.

Dr. Putnoky Gyula (1901, Körmöcbánya, ref.), a II. sz. kórbontani intézet (prof. Balogh) tanársegéde, az átoltható patkányrák növekedésének vegyi szerekekkel és baktériumokkal való befolyásolására vonatkozó kísérleteket végzett. Nevezetesen kutatta a terpentinek

és jodoform-glycerinek, a chloralhydrát, a natriumbarbital és paraldehyd, a trional, salvarsan, myosalvarsan, néhány arzénkészítmény, továbbá a chinin, a daganat-autolysátumok, valamint a calcium és magnézium hatását. A baktériumok közül pedig a proteus vulgaris, a bacillus proteus X 19, a bacterium coli, a bacillus pyocyaneus és a typhus-bacillusok szerepével foglalkozott a rák fejlődésére való tekintettel.

Dr. Tangel Harald (1900, Budapest, róm. kath.), az Élettani Intézet tanársegéde (prof. Farkas), főleg a telítetlen zsírsavak anyagforgalmának vizsgálatával foglalkozott, amely támakörből több értekezése készült el. A Biochemische Zeitschrift 226. kötetében (1—3. füzet) jelent meg „Mikromethode zur Bestimmung von vierfach ungesättigten Fettsäuren“ című dolgozata, a 232. kötetben (1—3. füzet) pedig Berend Miklóssal együtt készített munkája „Weitere Versuche über die Fettsorption durch die Desaturation der Fettsäuren“ címen. Egy harmadik cikke, amely az insulin hatását vizsgálja a zsíranyagforgalomra, készen áll. A M. Kir. Orvosegyesületben a zsírfelszívódás elméletének mai állásáról tartott előadást, amely a Budapesti Orvosi Ujságban nyomtatásban is megjelenik.

Zemplén Béla (1906, Budapest, róm. kath.), sub auspiciis Gubernatoris doktor-jelölt, a II. sz. belklinika díjtalan gyakornoka (prof. báró Kétly), kísérleteivel az aminosavak eloszlását vizsgálta a vérben a vörsejtek és a plasma között egészséges és beteg embernél; munkáságáról részletesen beszámol Simon Sándorral együtt „Az aminosavak eloszlása egészségesek és betegek vérében“, illetve „Über die Verteilung der Aminosäuren im Blute bei Gesunden und Kranken“ címen írt dolgozatában, amely a Magyar Orvosi Archivumban és — mint a Gyógyszertani Intézet (ig.: prof. Vámosy) közleménye — az Archiv für die gesamte experimentelle Pathologie und Pharmakologie című folyóiratban jelenik meg. Kutatásait a következő tanévben folytatja.

A szegedi tudományegyetem orvostudományi karáról:

Dr. Kálló Antal (1898, Szeged, róm. kath.), a Kórbonetani és Kórszövettani Intézet tanársegédének (prof. Baló) neurológiai kutatásai két irányban mozognak. Egyrészt a gyomorfekély ideges kóroki tényezőinek vizsgálatával, másrészt a microglia histopathológiájával foglalkozott. Kutatásait még tovább folytatja. Az eddigi eredmények alapján mindkét tárgykörből jelent meg egy-egy értekezése: „Eck-fistulás kutyák enkephalitise átojthatóságának kérdéséhez“ címen (Korpássy B.-val együtt), az Állatorvosi Lapokban (1931. évf. 5. sz.), ill. „Sulle alterazioni postmortali della microglia“ címen (Dubrauszky V.-ral együtt) a nápolyi Rivista di Neurologiában. Az előbbi a Zeitschrift für die gesamte experimentelle Medizinben németül is megjelent (72. kötet, 1. és 2. füzet).

Dr. Szász Sándor (1899, Szászváros, Hunyad m., ref.) szemklinikai tanársegéd (prof. Ditrói), közel ötszáz kísérletben folytatta a szem

anyagcseréjének kérdésében támpontul felhasználható megfigyeléseit. Kísérleteinek első csoportjában a szemben a csarnokvíz kiürítése után jelentkező reactio hypertonia lefolyását, második csoportjában pedig a csarnokvíz fehérjéartalmának változásait vizsgálta atropin-, scopolamin-, tonogén-, ephedrin-, glanduitrin-, továbbá ergotamin-hatás alatt és megkezdte hasonló célú kísérleteit a garicinnal is.

Dr. Vitorisz Kálmán (1900, Nyíregyháza, ág. ev.) orvosi vegytani intézeti (prof. Szent-Györgyi) tanársegéd az általános laboratóriumi munkán és az orvostanhallgatók oktatásán kívül különösen sejtlélegzésre vonatkozó vizsgálatokat és daganatkutatásokat végzett. Tanulmányainak eredményéről „A plasma physicalis structurája és a sejtlegzés” címen a Magyar Élettani Társaság április 10-iki ülésén tartott előadásában, valamint értekezéseiben számolt be, amelyek közül „A hasnyálmirigynedv hatása gümöbacillusra” című a Magyar Orvosi Archivum 1930. évi XXXI. kötetében jelent meg; a Cyan- és Arsen-nak a daganatsejtek légzésére gyakorolt hatásáról szóló, valamint „Bemerkungen über die Funktion und Bedeutung der Polypheniloxydase der Kartoffeln” című pedig a Biochemische Zeitschriftben (233. k., 1—3. f.) került közlésre.

A debreceni egyetem orvostudományi karáról:

Dr. Beznák Aladár (1901, Szatmárnémeti, róm. kath.) az Élettani Intézet (prof. Verzár és prof. Belák) első tanársegéde, három irányban végzett experimentális fiziológiai és biochemiai vizsgálatokat. Folytatta a parathyreoideák funkcióinak, a Ca-anyagcserének, végül a hashártyáról kiváltható vasomotoros és légző reflexeknek kísérleti megfigyelését. Az első problémával kapcsolatban először is arra a kérdésre óhajtott választ nyerni, hogy honnan származik a parathyreopriv tetánia alatt a vérsavóban észlelhető szerves P-megnövekedés. Eredményeit a Biochemische Zeitschriftben közölte (234. kötet, 633. lap). A parathyreoideák élettanáról a debreceni Orvosegyesületben tartott előadását az Orvosi Hetilap kivonatolta (75. évf., 22. sz.). Az Archivum Balatonicum 1931. évi kötetében ismertette azzal kapcsolatos kísérleteit, vajjon a harántesíkos izom guanidintartalma működéskor növekszik-e. A Ca-anyagcserével kapcsolatos egyes kísérleteiről a Magyar Élettani Társaság tihanyi ülésén tartott előadását az Orvosi Hetilap kivonatolta, e témakörbe tartozó további eredményeiről részben a Naunyn—Schmiedeberg's Archivban (98., 1931.) számolt be, ezenkívül a Pflügers Archivban óhajt értekezni. Ezenkívül még több, részben egyedül, részben társakkal együtt végzett kísérlete áll irodalmi feldolgozás alatt.

Dr. Gärtner István (1900, Fiume, ág. ev.), a Gyógyszertani Intézet (prof. Belák) első tanársegéde, laboratóriumi munkásságáról „Bacterienzählung in Aufschwemmungen auf photometrischem Wege” címen a Centralblatt für Bacteriologie-ban (I. Abt., 1931. Bd. 120.), „Weitere Studien über die Eigenschaften des mit ultravioletten,

Sonnen- und Röntgenstrahlen behandelten Liquors“ címen pedig a Zeitschrift für Neurologie und Psychiatrie hasábjain számolt be. Ezenkívül érdekes serológiai vizsgálatokat végzett 1050 biharmegyei vándorcigányon, akiknél elvégezte a Wassermann-reakciót, továbbá a haemaglutinációs próbát, valamint számos más kísérletet. Végül kutató márkássága mellett hallgatta a tisztiorvosi tanfolyamot, hogy megismerje azokat a gyakorlati követelményeket, amelyeknek isméré-
tére szüksége van kísérleti eredményeinek gyakorlati alkalmazásához.

Dr. Kokas Eszter (1903, Körmöcbánya, róm. kath.) élettani intézeti (prof. Verzár és prof. Belák) II. tanársegéd, folytatta a bélbolyhok működésére vonatkozó összehasonlító-physiológiai kutatásait, különösen az irányban, hogy vajjon a mechanizmusbeli különbség összefüggésbe hozható-e a táplálkozási viszonyokkal. Ezirányú munkásságát a Pflügers Archiv-ban ismerteti. Foglalkozott továbbá az E avitaminosisnak különösen a hím-állatok szőrzetére való hatásával. Szintén a Pflügers Archiv-ban, Verzár professzorral együtt írt közleményében mutatta be eredményeit e probléma terén. Ezenkívül kísérleteket végzett a vér Ca mennyiségváltozásainak az electrocardiogramra gyakorolt hatására vonatkozólag, végül Lausanneban végzett immunitástani tanulmányaival kapcsolatban az úgynevezett „anaveninek“ kigyóellenmérég kutyákra való hatását figyelte meg. Kísérleteiről Arthus professzorral együtt számol be a Comptes rendus de la Société de Biologie lapjain.

Dr. Ökrös Sándor (1902, Debrecen, ref.), a Kórbonctani Intézet (prof. Orsós) I. tanársegéde, e tanévben folytatott kórbonctani kutatásairól „Über eine neue Plia-Impregnationsmethode“ (Zentralblatt für allgemeine Pathologie und pathologische Anatomie, Bd. 49. Seite 231. 1930) és „Agynomás okozta multiplex agysérvek“ (Tisza István Tudományos Társaság Munkái, 1931 február 20.) című két értekezésében számolt be. Ezenkívül munkája közben adódott két érdekes esetet mutatott be a Debreceni Orvosegyesületben „Sinusitis sphenoidalisból eredt heveny lágyburokgyulladás“, illetve „Pancreas- és zsír-szövet-nekrosis“ címen. Mindkettőről közlemény jelent meg az Orvosi Hetilapban is (74. évf., 44. sz., 1155. l., illetve 75. évf., 23. sz., 602. l.).

Dr. Törő Imre (1900, Debrecen, ref.), a debreceni anatómiai-biológiai intézet (prof. Huzella) I. tanársegéde, aki az előző tanévben mint a berlini Collegium Hungaricum tagja, Mangold professzor mellett foglalkozott a szem kísérleti fejlődéstanával, onnan hazatérve kísérleti fejlődéstani eredményeit szövettenyésztési kísérletekkel bővítette ki s egyben eredményesen próbálta meg a lencseregenerációra vonatkozó kutatásait magasabbrendű állatokra is kiterjeszteni, ami nagy lépést jelent azirányban, hogy ilyirányú kísérleti eljárásokat az emberi hályogműtétekkel kapcsolatosan is a gyógyítás szolgálatába lehessen állítani. Kísérleteit a jövő tanévben folytatja. Eddigi munkásságáról az 1931. évben Boroszlóban tartott német anatómiai kongresszuson beszámolt s ugyanakkor kísérletei közben készített filmjét is bemutatta. Előadását az Anatomischer Anzeiger közli.

A pécsi tudományegyetem orvostudományi karáról:

Dr. vitéz Cholnoky László (1899, Ozora, Tolna m., róm. kath.) egyetemi adjunktus (prof. Zechmeister) a polyen-festékekre vonatkozó kutatásait folytatta tovább. Munkájáról több dolgozatban számolt be, nevezetesen a Magyar Gyógyszertudományi Társaság Értesítője 1931. évi 2. számában közölte „A lycopinról“, a Justus Liebigs Annalen der Chemie 481. kötetében pedig „Über den Farbstoff der Bocksdorn-Beere und über das Vorkommen von chemisch gebundenen Carotinoiden in der Natur“ című értekezését. „Untersuchungen über den Paprika-Farbstoff V. Natürliche und synthetische Ester des Capsanthins“ címen professzorával együtt készített dolgozata sajtó alatt van.

Dr. Ernst Jenő (1895, Baja, izr.) (prof. Mansfeld) izomélettani kutatásokkal foglalkozott, amelyeknek eredményéről „Untersuchungen über Muskelkontraktion“ című közleménysorozatának újabb dolgozataiban számolt be „Bildungsart des Wassers im Muskel“, „Über die Rolle von Kalium, Phosphat und Milchsäure“ és „Spezifische Funktion und Stoffwechsel“ címen.

Dr. Petrányi Győző (1903, Budapest, róm. kath.), egyetemi gyermekklinikai fizetéstelen tanársegéd, a laboratóriumi kutatás terén állatkísérletben egyrészt a magánfehérjének a vérmennyiség és a vérnek egyéb alkatelemeire való hatásával és a hatásmechanizmus felderítésével foglalkozott, másrészt a morphiumnak a keringő vérmennyiség összetételére gyakorolt hatását vizsgálta. E mellett klinikai therápiás munkát is végzett, amelynek céljául a csecsemő- és kisgyermekkorú grippe hatásos gyógyszeres kezelését, másrészt a gyermekkorú encephalitisések felnőttserum-kezelését tűzte ki. Végül folytatta a gyermekkorú tuberkulózis elleni küzdelmet szolgáló vizsgálatait. Megjelent dolgozatai: „A tuberculin-reactio az általános orvosi gyakorlatban“ (Budapesti Orvosi Ujság, 1930. 45. sz.), „Iskolás-gyermekek gümőkóros fertőzöttsége Pécs városában“ (Orvosi Hetilap, 1930. 45. sz.), „Kis emberek, nagy problémák“ Anya- és Csecsemővédelem, 1931. 5. sz.). Ezenkívül tudományos előadásokat tartott, többek között „Csecsemő- és kisgyermekkorú grippe hatásos gyógyszeres kezelése“ címen az 1931. évi júliusi Magyar Gyermekorvoskongresszuson. Ezenkívül több értekezése fog megjelenni a Magyar Orvosi Archivumban, a Zeitschrift für Experimentale Medizinben és az Archiv für Kinderheilkunde-ban.

Dr. Scheff György (1897, Budapest, róm. kath.), egyetemi magántanár, közegészségtani intézeti tanársegéd (prof. Fenyvessy), folytatta a fertőző betegségek biochemiai mechanizmusának kísérleti tanulmányozását. A trypanosoma-fertőzést tartva szem előtt, mint e célra alkalmas fertőzési típust, ezúttal tengerimalacokon végezte kísérleteit, amelyeken a megbetegedés az előző kísérletekben használt patkányoktól eltérően, ciklikusan folyik le. Munkásságáról „Über den intermediären Stoffwechsel der mit Trypanosomen infizierten Meer-schweinchen“ című dolgozatában számol be, amelyet a Biochemische Zeitschrift fogadott el közlésre.

A budapesti tudományegyetem bölesészettudományi karáról:

Fekacs Gábor (1907, Jászapáti, róm. kath.), történelem-latin szakos okl. középiskolai tanár, jogtörténeti tanulmányokat végzett (prof. Áldásy). Kutatásának főtárgya a XIV—XV. századi magyar városi élet kialakulásának és okleveles gyakorlatának jogtörténeti és kapcsolatosan gazdaságtörténeti szempontból való vizsgálata volt, mely egyben doktori értekezésének anyaggyűjtésére is szolgált. A kérdés irodalmának átdolgozása után az Országos Levéltár diplomatikai osztályának és a Nemzeti Múzeum levéltárának várostörténeti anyagát vette át. A vidéki levéltárakban szükségessé vált és tervbe vett kutatások során feldolgozta Eger káptalani és veszemesgyei levéltárát, továbbá a pécsit, pozsonyit és esztergom-egyházmegyeit. Néhány felvidéki városnak minden bizonnyal értékes anyagot tartalmazó levéltárába — bár kísérletet tett — nem sikerült eljuttatnia. Iparkodott megállapítani, hogy a helytörténeti kutatásban használatos városfogalom alkalmazható-e a XIV—XV. században és valójában hogyan képzelhető. 2. Megrajzolja a jogterületeket, vagyis az egyes jogkönyvek és szokásjogok határterületét és hogyan folynak ezek helyenként egybe, míg végre a XVI. század elején már az egységesebb magyar várostípus képét is megtaláljuk írott jogunkban is. 3. A német hatás mellett igyekszik kimutatni a XIV. század elején helyenként érvényesülő olasz befolyást. 4. A városi okleveles gyakorlatnak első nyomait ismerteti. 5. Foglalkozik a budai jogkönyv hitelességének kérdésével. 6. A helytörténeti kutatás irodalomtörténetét próbálja adni. Munkájának folytatásául tervbevette a kérdéses többi városok levéltárának átkutatását és az olasz városjogok tanulmányozását.

Dr. Gáspár János (1899, Budapest, róm. kath.) egyetemi magántanár, az Anthropologiai Intézet (prof. Méhely) adjunktusa, az ösztöndíjat antropológiai-öröklésbiológiai kutatások végzésére kapta, amelyeket túlnyomólag Szegeden, a dr. Kiss Ferenc ny. r. professzor vezetése alatt álló Anatómiai Intézetben folytatott le. Ennek a vezető professzor által felállított antropológiai osztályát szervezte meg. Az orvosi kar megbízása folytán pedig „Anthropológia“ címen az egyetemen heti kétórás collégiumot tartott. Az intézet antropológiai munkásságának feladatkörét három irányban jelölte ki: a szeged-környéki régészeti-ásatási anyag feldolgozásának, a környék lakosságának antropológiai felvételének és az intézet falai között lefolytatandó fajmorfológiai vizsgálatoknak lefolytatásában. Kutatásairól a következő dolgozataiban számolt be: „Gepidengräber in Ungarn“ (Mitteilungen der Anthropologischen Gesellschaft in Wien, 1931. 5. Heft). — „Antropológiai szempontok a mai orvostudományban“ (Budapesti Orvosi Ujság, 1931 július). — „Kriminalanthropologie eines Dorfes mit Einkindsystem“ (Archiv für Kriminologie, Berlin. 89. Bd. 1. H.). — „A fogazat rendellenességeinek öröklődése“ (Fogászati Szemle, 1930 november). — „Experimente zur Feststellung der Erbllichkeit der Zahnanomalien“ (Zeitschrift für Stomatologie, Wien, 1931 jun.).

Dr. Hampel László (1903, Budapest, róm. kath.) szervesen és szervetlen anyagok oldatának kapilláris adszorpcióját vizsgálta állandó hőmérsékletben, az oldatnak kvarecal érintkező felületén. Sikertelenül próbált több anyagnál előállítani az anyagra jellemző izotermákat, melyek menete más kutatók által más módszerrel előállított izotermák menetével egyezik. Kutatásairól „A kapilláris adszorpció vizsgálata kvarefelületen“ című doktori értekezésében számolt be.

Dr. Hegedüs Zoltán (1896, Kisharsány, Baranya m., ref.), okl. középiskolai tanár, az Irodalomtörténeti Intézet (prof. Császár) kérésére végezte tudományos munkásságát. Irodalomtörténeti kutatásai alapján befejezte a bibliografiai és repertoriális anyaggyűjtést „A magyar lírai költészet története“ címen készülő nagyobb munkájához. „A tragikumról“ írt nagyobb tanulmánya kéziratban készen áll. E mellett foglalkozott az újabb lírikusokkal (Juhász Gyula, Mécs László) is. A tanév folyamán tíz kisebb dolgozata jelent meg a Budapesti Szemle, az Irodalomtörténeti Közlemények, a Magyar Világ, illetve a Protestáns Szemle hasábjain. Az első félévben „Bevezetés az irodalomtörténetírásba“ címen heti egyórás előadássorozatot adott az intézet kezdő és haladó tagjainak, amelyen főként gyakorlati útbaigazításokat és módszeres vezérfonalat nyújtott az irodalomtörténet-írói munka végzésére és a haladó kutató munkásságát irányította.

Dr. Jármay Edit (1908, Budapest, róm. kath.) az Országos Levéltár kincstári osztályán végzett kutatást a XVII. és XVIII. századi magyar mezőgazdaság körében, főleg a regéci uradalom történetére nézve rendelkezésre álló anyagból. E munka eredményeinek egy része „A regéci uradalom üzeme a XVIII. század első felében“ cím alatt a dr. Domanovszky Sándor egyetemi ny. r. professzor szerkesztésében megjelenő „Tanulmányok a magyar mezőgazdaság történetéhez“ című sorozat első kötetében jelent meg. Főleg üzem- és jószágkezelés szempontjából foglalkozik az uradalom történetével a szükséges forráskritikai szemponton kívül; tehát az uradalom kormányzását, az üzem ágait, az alkalmazottakat és javadalmaikat, a pénzjövedelmeket és pénzkidrást mutatja be.

Dr. Kéz Andor (1891, Déva, róm. kath.), a Földrajzi Intézet (prof. Cholnoky) adjunktusa, 1930 szeptembertől a rendelkezésére bocsátott belföldi ösztöndíj segítségével elsősorban a Balaton és a genetikailag hozzá tartozó süllyedések morfológiai kérdéseivel foglalkozott. Tanulmányai során sikerült igazolnia, hogy a Balaton süllyedés következtében egységes medencével jött létre, sikerült feltalálni a Balatonnak a múltban szélsőséges ingadozású hidrográfiai bázisai és a környező süllyedések, de legfőképpen a Zala völgyének kialakulása között fennálló legpontosabb összefüggést. A tanulmánynak, amely nyomtatásban a Természettudományi Közlöny Pótfüzetek 1931. II. füzetében jelenik meg, nemcsak helyi jelentősége van. Az általános földrajz és a morfológia szempontjából is fontos az a minden mozzanatában ellenőrizhető megállapítás, hogy a Zala völgyének terraszai a Balaton szélsőséges szintállásával kapcsolatosak s hogy a hidrográfiai bázisváltozásokat az illető vízvidék területén megfelelő terrasz-

képződések kísérik. A tanulmány újabb adatokat szolgáltat arra is, hogy a Balaton vízvidéke Magyarország minden más vízterületétől teljesen független életet élt. Az előbbieken kívül miniszteri megbízásból megírta a „Víz földrajza“ című értekezését a Természettudományi Ismeretek I. kötete számára; ugyanaz megjelent még a Természet Könyve, Ég és Föld kötetében a Könyvbarátok Szövetségének kiadásában. Kisebb fizikai földrajzi tárgyú értekezései: „Új geotektonikus elmélet“ (Természettudományi Közöny, 62. kötet), „A gleccserjég vastagságának mérése“ (u. o.), „A rianás“ (u. o. 63. kötet). A földrajz többi tárgykörét szolgálják: „Nansen“, „Afrika betegsége“, „Nemzetközi vándorlás a XIX. és XX. században“ stb., valamint a Természettudományi Közleményekben, Földgömbben stb. írt kisebb cikkei, ismertetései és bírálatai.

Dr. Korzenszky Eleonóra (1903, Budapest, róm. kath.), latin-görög szakos okl. középiskolai tanár, a német, francia és olasz könyvtárakban a M. Tud. Akadémia kiadásában megjelenő Sylloge Tacticorum Graecorum gyűjtemény számára összegyűjtött kézirati anyag egy részét dolgozta fel. Elkészítette dr. Vári Rezső egy. ny. r. tanárral együtt a vállalat első kötetét: „Onasander Strategicus“-át, melyet az Akadémiához az év folyamán be is adott. A kiadványt a bíráló dr. Förster Aurél egy. ny. r. tanár kiadásra melegen ajánlotta. Az editióban a kézirati anyag collatiója, a terjedelmes latinnyelvű praefatio, a teljes szóindex munkáját végzi. Ezenkívül az év folyamán jelenik meg az Egyetemes Philológiai Közönyben „Leges Poenales Militares“ című kisebb görög szöveg kiadása, melyet egész terjedelmében a latin bevezetéssel együtt Ioh. és Pan. Zepos nyolckötetes Jus Graecoromanum-ukban a II. kötet egy részeként közölnek. Könyvismertetései az Egyetemes Philológiai Közönyben jelentek meg.

Dr. Lazicius Gyula (1896, Újpest, róm. kath.), összehasonlító nyelvészeti (prof. Melich) kutató, az ösztöndíjat elnyerve, a tanév első felében többhetes tanulmányútra Prágába utazott, ahol magyar vonatkozású anyag után kutatott. A Klementinum könyvtárából megszerezte egy a XV. század első feléből származó négy nyelvű (magyar, latin, német, cseh) bejegyzés fényképmásolatát, amelyet a Magyar Nyelvben (XXVIII. 3—4. sz.) facsimilében közölt, egyúttal helyesbítve az emlékről addig ismert adatokat. A strahovi premontrei kolostor könyvtárában viszont egy XVI. századbéli, addig hazánkban ismeretlen magyar nyomtatványt talált, amely Hunyadi László képét mutatja érdekes viselettörténeti ábrázolásban, alatta 18 soros magyar verssel. Erről szóló ismertetése a Magyar Könyvszemlében jelenik meg. A róla készült fényképmásolatot a fentebb említettel együtt a Magyar Nemzeti Múzeumnak adta át. Hazatérése után folytatta összehasonlító nyelvészeti (prof. Melich) tanulmányait, főleg a fonológia terén, Mathesius és Jakobson tanárok útmutatása szerint. Az idevágó irodalommal megismerkedve, törekedett a fonológia alapelveit a magyar nyelvészet számára hasznosítani. Prágai jegyzeteit a magyar nyelvjárási anyaggal kiegészítve, az eredményekről könyv alakban óhajjt beszámolni. A Magyar Nyelvben (1930. évf., szept.

okt. szám) már publikált is e témakörből egy kisebb tanulmányt „Egy magyar mássalhangzóváltozás fonológiája” címen, amely a „Phonologiáról” írttal együtt elnyerte a Magyar Nyelvtudományi Társaság 1930. évi Szily-jutalmát. Ezenkívül a „Rocznik Slawistyczny” részére összeállította az 1929. évi magyar szlavisztikai anyagot, a Zeitschrift für slavische Philologieba írt ismertetést, végül vitacikkben válaszolt Marjalaki Kiss Lajosnak a Nyugatban megjelent magyar őshaza elméletére. Az ösztöndíj végül alkalmat adott neki, hogy könyvtárát a tanulmányaihoz nélkülözhetetlen újabb irodalmi anyaggal kiegészítse.

Lelkes István (1905, Körmend, róm. kath.), okl. középiskolai tanár, mint a Francia Intézet (prof. Eckhardt Sándor) könyvtárosa végezte tudományos munkásságát, amellyel feldolgozta s a hazai könyvtárak és levéltárak adataival kiegészítette kétévi párizsi ösztöndíjéve alatt összegyűjtött kutatási anyagát. Ennek alapján elkészítette „A magyar-francia liberálisok barátkozása 1879—1889” című francia irodalomtörténeti doktori értekezését, amelyben világot vet arra az élénk politikai és szellemi kapcsolatra, amely a jelzett időszakban a francia és hazai liberálisok között oly szoros közösséget teremtett. Az értekezés bemutatja a magyarbarát franciák táborának szinte intézményes megszervezését Mme Juliette Adam szalonjában, a liberális és radikális elemeknek pártoló támogatását és ennek a barátságának számos manifesztációját. Másrészt látjuk a barátkozásban résztvevő írók, főleg újságírók ideológiai fejlődését, amelynek folyamán a francia szélső liberális elvek igen megértő és utánzó híveivé alakulnak.

Dr. Mödlinger Gusztáv (1899, Budapest, róm. kath.), egyetemi állattani intézeti tanársegéd (prof. Méhely), általában a gerinctelen állatok, és pedig a férgek és rákok alak- és élettanával foglalkozott. Az év elején a Budapeستől északra fekvő Dunazúg-hegység patakjaiban kutatva, éppen úgy, mint a legtöbb magyarországi középhegységben, megtalálta az alpesi örvényférget, melynek elterjedését és annak feltételeit írja le. (Kéziratban.) Az ászkarákok lélekzéséről szóló dolgozata bevezetésében először történeti áttekintést ad, majd az egyes fajok lélekzőszervének finomabb szerkezetére tér és 16 genus lélekzőszervének alkatát írja le, miközben foglalkozik a lélekzőszervek sejt-tanával is. Ezekután a lélekzőszervek élettani működése és azok szerkezete közötti összefüggést tanulmányozza és leírja kiirtási kísérleteit. Végül az alaktani és élettani vizsgálatai alapján a szárazföldi ászkarákokat négy csoportba osztja be. Mindezekből arra a következtetésre jut, hogy az eredetileg vízi életmódot folytató ászkarákok a környezet megváltozásával lassankint szárazföldiekké lettek és a szervezetük átférmálódásának okait elsősorban a környezet megváltozásában és befolyásában kell keresnünk. (Megjelenik magyar és német nyelven a Studia zoologica I. kötet 4. füzetében.) A Budapeستől északra fekvő Csillaghegy egyik kútjában egy új Niphargus-fajt talált, amelyet Niphargus hungaricus néven írt le. (Kéziratban.)

Nádas József (1905, Győrvár, Vas m., róm. kath.), okleveles középiskolai tanár, a Történelmi Szeminárium könyvtárosa (prof. Szekfű), kutatásaiban a XVIII. század elejére vonatkozólag a job-

bágyság anyagi helyzetének megvilágítását tűzte ki feladatául. Kiindulópontja az a kérdés, hogy a jobbágyréteg életszükségleteinek fedezésére milyen anyagi erőforrások állanak a rendelkezésére? Ennek alapján keresi a szükségleti cikkek cserélődésének előfeltételeként a vagyoni különbségek és a birtokolt anyagi javak másnéműsége által kiformalódott társas csoportok kölcsönhatását a termelés és fogyasztás terén. A jobbágyságot tehát nem mint a rendi tagozottságú társadalmi gazdálkodás munkaszervezetét, sem mint az állampénzügyi terhek alanyát tekinti, hanem a jobbágyság gazdasági életének belső jelenségeit, azoknak összefüggéseit kutatja a termelés és fogyasztás gondolati centrumai körül.

Dr. Sipos Lajos (1905, Farkaslaka, Udvarhely m., róm. kath.), sub auspiciis Gubernatoris bölcsészettudományi doktor, hatvani állami reálgimnáziumi h. tanár, 500 pengő belföldi kutató ösztöndíjban részesülve, folytatta francia irodalomtörténeti (prof. Eckhardt) munkásságát, amellyel kapcsolatos kutatásai gyakran tették szükségessé a fővárosba való utazását. A *Revue des Études Hongroises* és az Egyetemes Philológiai Közlöny több bírálatát és ismertetését közölte, az előbbiben ezenkívül egy nagyobb tanulmánya is megjelenik „A párizsi magyarok ünnepi felvonulása 1848 március 15-én” címen, kapcsolatban a vonatkozó kézíratos francianyelvű irodalmi emlékek kiadásával. Folytatja továbbá készülő nagyobb munkájának megírását, amely báró de Gérando Ágostnak, a magyar szabadságharc francia író-hősének életrajzával kapcsolatban, a gróf Teleki és gróf Brunswick családoknak az egykorú francia irodalom vezéreire (Michelet, E. Quinet, Victor Hugo stb.) való kapcsolatát tárgyalva, a magyar-francia kultúrösszeköttetéseknek egy újabb fejezetére vet világot.

Sztrókay Kálmán (1907, Zalacsány, ág. ev.) az ásvány-kőzettani intézettel (prof. Mauritz) kapcsolatban végzett kutatómunkájának célja a budapestkörnyéki üledékes kőzetek szedimentpetrográfiai feldolgozása volt. A fentemlített területen előforduló üledékek közül pedig kiváltképpen a geológiai harmadkorból származó alsóligocén „ligurien” emeletű Budai-márga, valamint ugyane korból középeocén „rupélien” Hárshegyi-homokkó képezték vizsgálatainak tárgyát. A különböző mechanikai elemzési metódusok (így polarizációs mikroszkópos elemzés integrációs asztal segítségével, különböző iszapoló és szitáló eljárások) igénybevételével már eddig elvégzett és folyamatban levő kutatásainak eredményei arra engednek következtetni, hogy azok nemcsak a fentemlített üledékek kőzettani jellemzéséhez szolgáltatnak értékes adatokat, hanem ezen parti, illetve sekély tengeri üledékes kőzetek vizsgálatai fontos geológiai facies kérdésekre is fényt fognak deríteni.

Dr. Techert József (1905, Budapest, róm. kath.), okl. középiskolai tanár, az egyetemi Magyar Nyelvtudományi Intézet (prof. Gombocz) munkájában való állandó részvétele mellett speciális szótörténeti kutatásokat végzett. Különösen az újabban felfedezett vagy kiadott magyar nyelvemlékek szókészletének feldolgozásával foglalkozott. Munkájának legszembeütőbb eredménye a „savanyú” szó etimo-

lógiai vizsgálata, amelyet az eddigi finnugor származtatás helyett a magyar nyelv önálló életében képzett alaknak mutatott ki. Erről szóló értekezése megjelent a Magyar Nyelvben (XXVII. évf., 3—4. szám), amely többi kisebb cikkét is közölte.

Dr. Ticharich Slava (1903, Budapest, róm. kath.), bölcsészettudományok, a Kereszténykori Régészeti és Művészettörténeti Intézettel (prof. Gerevich) kapcsolatban részletkutatásokat végzett a magyarországi barokk festészet köréből. Így különösen tanulmányozta és feldolgozta az edelényi Koburg-kastély falfestményeit. Tanulmányozta továbbá az osztrák analógiákat, Fr. A. Maulpertsch, P. Troger, J. Winterhalder, J. Bergl, Dorffmeister István és fia, a soproni születésű József, stb. műveit. E módszerrel az edelényi Koburg-kastély falfestményeiről sikerült megállapítania, hogy azok a bécsi Akadémián működő mesterek munkásságához kapcsolódnak, és pedig valószínűleg a prágai származású Grund-festőcsalád egyik tagjának, Norbert Joseph Carl Grund (1717—1767) modorában készültek. Ebben az irányban szándékozik tovább dolgozni, főképen abból kiindulva, hogy Fr. A. Maulpertsch, P. Troger, Kremser Schmidten stb. kívül más osztrák festők magyarországi kooperációját is konkrétan kimutathassa, miután az eddigi, magyarországi barokk-kutatásnak módszerei hibája volt, hogy a Magyarországon rendkívül nagy számban talált barokk festményeket mindössze néhány nagynevű osztrák mesterre vezette vissza, holott eddig végzett stíluskritikai és forrási adatai arra mutatnak, hogy a közismert festőkön kívül sok más kisebb ausztriai festő is dolgozott Magyarországon. E kisebb mesterek munkáinak közelebbi tanulmányozása és megállapítása további munkaprogramja, amelynek keresztülvitele érdekében a nyár folyamán Bécsben folytatta kutatásait.

Vastagh Gábor (1899, Szentendre, róm. kath.), okl. vegyész-mérnök, az Országos Közegészségügyi Intézet (prof. Johan) adjunktusa, miután az eddigi irodalmi adatok szerint a bórsav nehézfémek, főleg alumínium jelenlétében nem volt kielégítő pontossággal meghatározható, mikro-analitikai eljárás pedig teljesen hiányzott, ezeknek az akadályoknak kiküszöbölésére igyekezett munkásságával. Így sikerült azon kísérleti körülményeket megállapítania, amelyek betartása mellett nemcsak hogy lehetővé vált a bórsavat nehézfémek jelenlétében is meghatározni, hanem maga a meghatározás menete is egyszerűbb lett. A kidolgozott eljárást sikerült a bórsavnak mikro-analytikai meghatározására is felhasználni. Ennek alapján készítette el „Adatok a bórsav kvantitatív meghatározásához“ című dolgozatát, amely a Magyar Chemiai Folyóiratban (XXXVII. évf., 3—4. sz.) jelent meg.

Dr. Weidlein János (1905, Murga, Tolna m., ág. ev.), a szarvasi evangélikus gimnázium h. tanára, magyarországi német nyelvjárás-kutatási tanulmányaira kapta a belföldi ösztöndíjat, amelyet a nyár folyamán a tanév közben végzett munkájának befejezhetése céljából szükségessé vált marburgi tanulmányútvárára kapott 500 P utazási segély egészített ki. A tanévet megelőző nyáron bejárt körülbelül 150 tolna-baranyavidéki németajkú falut, ahol a nyelvjárásokat hely-

színen tanulmányozva, az összegyűjtött anyagot évközben rendezte és feldolgozta. Végső célja a német telepések származási helyeinek megállapítása volt, amire az egyes falvak nyelvjárásainak hangtani eltérései vetnek világot. Legérdekesebb megállapítása az, hogy a falvak nyelvjárásai felekezetek szerint oszlanak meg és hogy az evangélikus falvak nyelvjárásai csaknem a legapróbb részletekig megegyeznek, míg a katolikus falvak nyelvjárásai több-kevesebb eltérést mutatnak. A tanév végeztével a marburgi német Sprachatlas-intézetben töltött hosszabb időt, ahol megállapította az összegyűjtött magyarországi német nyelvjárások német megfelelőit, amivel a településtörténet sok fontos kérdésére vetett világot. Munkásságáról két cikket írt a *Deutschungarische Heimatsblätter*-be, megjelenés előtt állnak továbbá „*Deutsche Flurnamen Südungarns*“ és „*Die deutschen Mundarten Rumpfungarns*“ című dolgozatai. A németországi Wetterau és a tolnai evangélikus falvak népviseletének és szokásainak feltűnő egyezése vezette nyelvészeti kutatásainak a népszokások tanulmányozásával való kiegészítésére, aminek eredményéről „*Deutsche Sitten und Bräuche in Südungarn*“ címen készülő dolgozatával óhajt számot adni.

Dr. Zambra Szidónia (1900, Fiúme, róm. kath.), okl. középiskolai tanár, aki erre a tanévre külföldi ösztöndíjat nyert, de arról körülményeinek megváltozása miatt kénytelen volt lemondani, ezévi belföldi ösztöndíját olaszországi magyar állami ösztöndíjjal két éven át folytatott eredményes tanulmányainak befejezhető céljából nyerte el, amely idő alatt egyúttal a tanári pedagógiai vizsgát is letette és így olasz-francia szakos középiskolai tanári diplomát nyert.

A szegedi tudományegyetem bölcsészettudományi karáról:

Dr. Bodnár Béla (1900, Hódmezővásárhely, ref.), a Földrajzi Intézet c. tanársegéde, mint belföldi ösztöndíjas, az intézet meteorológiai állomásának 1928 szeptember 1-től 1930 szeptember 1-ig obszervátora, az állomásnak az 1928. és 1929. évekre vonatkozó meteorológiai észleléseit dolgozta fel, amelyek mint a Szegedi Alföldkutató Bizottság Könyvtára III. szakosztályának 10/A, B közleményei jelennek meg. Ezek tartalmazzák az 1928. és 1929. évek hőmérsékleti, barometrikus, nedvességi adatait, továbbá a szélviszonyokat, felhőzetet, csapadékot és a talajhőmérsékletet különböző mélységekben naponként háromszori észlelés alapján 34—34 egészoldalas táblázatban, kiszámítva a napi és havi középértékeket. Utána összefoglalásként a havi középértékekből 10 táblázat mutatja az évi középadatokat. A fenti munkákon kívül behatóan foglalkozott a Tisza-Marosszög — kb. 200.000 kat. hold terület — jelenlegi vízrajzával, a belvízszabályozás, esaternázás történetével és ezen területen a Tisza és Maros szabályozásával. Kutatásaihoz eddig több mint ötvenszer vett igénybe repülőgépet, melyről végzett megfigyelései teljesen új irányt adtak a kutatásaihoz.

Dr. Joó Tibor (1901, Kolozsvár, ref.), egyetemi könyvtári alkalmazott, az I. sz. Philosophiai Intézet (prof. Bartók) könyvtárának kezelője, három irányban folytatta történet- és kultúrfilozófiai kuta-

tásait. 1. Szisztematikus kutatásainak eredményeképpen megírta és nyomdába adta „A történetfilozófia feladata és E. Troeltsch elmélete“ című hatíves dolgozatát, a Troeltsch-irodalomról készült összefoglalása a Századokban sajtó alatt van. 2. Tartalmi történetfilozófiai kérdésekkel foglalkozik 3 kiadott és 4 sajtó alatt levő essay-je. 3. A magyar idealista filozófia történetéről két cikket írt, kiadta Böhm Károly ifjúkori önéletrajzát, tanulmánya jelent meg Bessenyei Tarimenes-éről, sajtó alatt van „Kerkápolyi Károly történetfilozófiája“ és megjelent „Egy kiadatlan régi magyar lélektan“ című dolgozata. Végül megjelent, illetve sajtó alatt van két-két egyéb tárgyú cikke és 15, illetve 3 könyvismertetése. Munkatársa a Gutenberg Nagy Lexikonnak.

Dr. Metzner Károly (1907, Földeák, Csanád m., róm. kath.), a kiskúnfélegyházai állami tanítóképző-intézet óradíjas helyettes tanára, a szegedi egyetemi művelődéstörténeti intézettel (prof. Erdélyi László) tartva fenn szoros tudományos összeköttetést, ösztöndíját helytörténeti kutatások végzésére használta fel. Ujságcikkben hívta föl a lakóhelyének multja iránt kevésbé érdeklődő közvélemény figyelmét a történeti fejlődés ismeretének nagy jelentőségére és a hiányokra, melyek Kiskúnfélegyháza történetének ismeretében mutatkoznak. Ennek eredményeképpen a város polgármesterétől megbízást kapott Kiskúnfélegyháza történetének feldolgozására. Tanári elfoglaltsága mellett alkalma nyílt arra, hogy a városi levéltárban kutatásokat végezzen. A levéltárban 5 darab igen értékes és eddig ismeretlen térképet talált, melyek kevéssel a város települése utáni időből származnak. Sok anyagot gyűjtött össze továbbá a település utáni első évekre, a határok kialakulására, birtokfelosztásra, gazdasági életre, a lakosság társadalmi tagolódására stb. vonatkozólag. Ennek alapján egyelőre megírta Kiskúnfélegyháza történetének rövid ismertetését intézetének értesítője számára. A török idő előtti Félegyháza településére és a város nevének eredetére vonatkozólag is új megállapításokat tehetett. Folytatta bécsi levéltári kutatás alapján készített „A bécsi udvar gazdasági tervei a töröktől visszafoglalt Magyarországon“ című értekezésének kidolgozását. Nyáron ismét Bécsben dolgozva, ezt a munkáját teljesen be szándékozik fejezni. A Föld és Ember 1930. évi 3. számában megjelent „A Dunántúl gazdasági és népességi leírása a XVIII. század elejéről“ című kis értekezése. Dr. Erdélyi László: Magyar történet új rendszerben című munkájáról ismertetést írt a Magyar Tanítóképző 1931. évi 4. számába. Végül a készülő Gutenberg Nagy Lexikon számára az év folyamán művelődéstörténeti tárgyú cikkeket írt.

Dr. Virányi Elemér (1897, Arad, róm. kath.), középiskolai helyettes tanár, egyetemi finn lektor, finnugor nyelvészeti és irodalmi tanulmányokkal (prof. Mészöly) foglalkozott. Nagy munkát végzett a III. finnugor közművelődési kongresszuson megtartott előadások egy részének magyar, észt, illetve német nyelvre való lefordításával (körülbelül 9 ívnyi terjedelemben) a kongresszusi emlékkönyv számára. Ugyanabban az emlékkönyvben (Fenno-Ugrica, Budapest, 1931) „Az észt-

magyar művelődéstörténeti kapcsolatok“ címen önálló kutatásokon alapuló dolgozata is jelent meg. A szegedi állami reáliskola értesítőjébe „Fejlődéstani szempontok az észti irodalomban“ címen írt értekezést. A Turán című folyóiratba nekrológot írt a tartui egyetem elhunyt pedagógia-professzoráról, P. Pöld-ről. Ezenkívül több ismeretterjesztő előadást tartott szaktárgya köréből, a tartui egyetem észti nyelvészeti tanárának kérésére pedig hosszabb cikket írt a magyar nyelvjáráskutatás jelenlegi állásáról.

A debreceni tudományegyetem bölesészettudományi karáról:

Kovács Lajos (1908, Csákvár, Fejér m., ref.), debreceni ásvány-és földtani intézeti (prof. Telegdi Roth) díjtalan gyakornok, az első félét Budapestén töltötte, ahol az egyetemi ásványtani intézetben közzétani kutatások mellett a gyakorlatok vezetésének módszereit tanulmányozta, a m. kir. Földtani Intézetben pedig a szakprofesszorától kapott és az Északi-Bakony középsőliász (alsójura) rétegeiből származó ammonitesz-faunát dolgozta fel az intézet könyvtárában rendelkezésre álló irodalom alapján. Ezenkívül helyszíni kutatásokat is végzett a szóbanforgó területen (a veszprémmegyei Tés községtől keletre), ahol földméréseivel kapcsolatos térképezés alkalmával a középsőliászsal összefüggő alsőliászszorozatot fedezett fel, amelyről az eddigi szakirodalom még nem tett említést. A feldolgozott középsőliász-faunában pedig két új fajt mutatott ki, melyek közül az egyik rossz megtartása miatt species indeterminabilisként szerepel, a másik azonban határozottan meg volt jelölhető. Ez utóbbinak az *Aegoceras* (*Amblyoceras*) Telegdi-Rothi Kov. nevet adta. Dolgozatát debreceni szakprofesszora a Tisza István tudományos társaságban is bemutatta. Nyomtatásban is megjelenik mint doktori értekezése.

Kovács Máté (1906, Hajdúszoboszló, ref.), okleveles középiskolai tanár, a debreceni egyetem francia tanszéke (prof. Hankiss) mellett dolgozott, ahol a szeminárium munkát vezetve, elősegítette a hallgatók tudományos kiképzését és szaktudományában való elmélyülését. Szaktanárának vezetésével közreműködött a franciákról szóló tudományos magyar irodalom ez utolsó évtizedből való eredményeinek összegyűjtésében is. Közben tanári oklevelet szerzett, kitűnő-dícséretes eredménnyel és folytatta külföldi éve alatt megkezdett tudományos munkálkodását. Nevezetesen vizsgálta a kiváló francia lírikusok alkotásait, valamint azoknak naplóját és leveleit a lélektani fölfedezés előrehatolása szempontjából. Dolgozata, mint bölesészettudományi értekezés fog megjelenni. Kutatásaihoz Párizsban gyűjtött anyagán kívül használta a Debreceni Egyetemi Könyvtárat és a Kollégiumi Nagykönyvtárt is. Az év folyamán több kisebb ismertetése és cikke jelent meg a Debreceni Szemlében és a debreceni lapokban.

Dr. Örösi Pál Zoltán (1904, Székelyudvarhely, ref.) az Állattani Intézet (prof. Hankó) mellett a házi méh biológiájával és patológiájával foglalkozott. Eredeti kutatásainak eredményét a következő hét dolgozatban írta meg: „A méhpete helyzete a sejtben“ (Közlemények a debreceni egyetem Állattani Intézetéből), — „Wenn die Larven sich

besuchen“ (Bienenwirtschaftliches Zentralblatt), — „A házi méh álcáinak vándorlása“ (megjelenik kivonatosan a Tisza István tudományos társaság folyóiratában), — „A telelő méhek viaszmirigye“ (Magyar Biológiai Kutató Intézet I. osztályának munkái 1931. évi kötetében), — „Wie tütet die Arbeitsbiene?“ (beküldve a Zoologischer Anzeiger részére), — „Kombinierte Färbungsmethode für Nachweis der Nosema apis Zander“ (Archiv für Bienenkunde, magyarul a Tisza István tudományos társaság kiadványai között) — és „Méhfiásítás meg nem tisztított sejtekben“ (a Természettudományi Közlöny részére). Kutatásaival újabb bizonyítékokat szolgáltatott arra, hogy a méhfulánk petezés közben korábbi megállapításainak megfelelően működik, tanulmányozta a munkássejtben nevelkedő hereálcák sejt-átörő tevékenységét és vándorlását, adatokkal szolgált a munkás méh tütöléséhez, földolgozta a telelő méhek viaszmirigyének histológiáját és eredeti festőmódszert dolgozott ki a méh betegségét okozó Nosema apis Zander kimutatására. Több ismeretterjesztő előadást tartott és főmunkatrása volt a Méhészet című szaklapnak. Mint fizetéstelen egyetemi tanársegédnek kizárólag az ösztöndíj tette lehetővé tudományos működését.

Papp István (1901, Kisvárd, Szabolcs m., ref.), hatvani állami reáliskolai tanár, a nyelvtudomány módszertanának főbb kérdéseivel és a Magyar Nyelvatlasz-intézettel (vezető: prof. Huss) kapcsolatban a Magyar Nyelvatlasz előkészítésével foglalkozott. Nyelvészeti kutatásait lélektani alapon és a modern nyelvfilozófiai eszmék továbbfejlesztésével folytatta. Ebben az irányban már több tanulmánya jelent meg, a tanév folyamán a következők: „Mondattani tanulmányok“ (Debreceni Szemle, 1930 nov.), — „Nyelvtudomány és nyelvtanítás“ (Budapesti Szemle, 1931 márc.), — „A nyelvtudomány módszertanához“ (Budapesti Szemle, 1931 jan.). Utóbbinak, mint külön is kiadott doktori értekezésnek alapján sub auspiciis Gubernatoris doktorráavatásért is folyamodott. Wundt mondattani nézeteiről írt nagyobb kritikai tanulmányát n. Pápay József professzor bemutatta a Tisza István tudományos társaságban. Ez és még több tanulmánya kiadásra vár. A nyelvatlasz érdekében gyökeresen átdolgozta az átírások alapjaként már régebben összeállított s azóta gyakorlatilag kipróbált „Mintamondatokat“. A végleges szöveget a Magyar Nyelvatlasz Szerkesztőbizottsága kinyomatta. A Teuthonista című német nyelvjárástani szakfolyóiratban (1931 febr.) „Ungarischer Sprachatlas“ címen bemutatta a nyelvatlasz tervét, módszerét és a munka szakszerű megosztásának kérdését.

Szilágyi János (1907, Debrecen, gör. kath.), múzeumi gyakornok, munkássága végcéljának: A magyarországi római téglabélyegek corpusának megfelelően folytatta az anyaggyűjtést. Miután a Nemzeti Múzeum tégláiról már a megelőző évben sok száz másolatot készített, ezúttal a horvátországi és dunántúli múzeumok anyagát vette sorra: Esztergom, Ószőny, Komárom, Győr, Székesfehérvár, Veszprém, Szombathely, Sopron, Pettau, Laibach, Zágráb, Eszék és Pécs lapidariumaiban tekintélyesen megszorodott a bélyeganyaga. A mú-

zeumokban minden egyes bélyegről pontos másolatot készített, amelyek kartotékrendszerben összeállítva a debreceni egyetem ókori intézetében (prof. Láng) maradnak, hogy ott szemináriumgyakorlatok anyagát szolgálhassák. Az anyaggyűjtés közben az idevágó szakirodalmat is feldolgozta: először a hazai, azután az osztrák és német folyóiratok idevonatkozó cikkeit, majd a német gyűjteményes munkákat. Végül a katonai csapatok bélyegeinek történeti szempontból való értékesítése végett a hadtörténeti szakirodalmat tanulmányozta.

A pécsi tudományegyetem bölcsészettudományi karáról:

Dr. Dénes Tibor (1907, Nagyvárad, róm. kath.) a pécsi egyetemen kezdett esztétikai (prof. Nagy) tanulmányainak a budapesti egyetem művészettörténeti szemináriumában (prof. Hekler) való kiegészítése végett kapta ösztöndíját. Művészettörténeti tudományos kutató munkája a magyar történelmi festészet, szorosabban Liezen-Mayer Sándor működésének tanulmányozása volt. Evégből a budapesti, bécsi, győri és esztergomi levéltár- és múzeumokban igyekezett összeszedni a vonatkozó anyagot. „Liezen-Mayer Sándor győri tanulóéveivel” címen a Győri Szemle (II. évf. 1—3. sz.) közölte egy dolgozatát. Ezenkívül a Képzőművészetben megjelent Michelangelo Capella Sistinabeli freskóiról írott tanulmánya (1931 január) és Szent Erzsébet magyar ikonográfiájáról készült összeállítása, valamint több keresztény műtörténeti vonatkozású cikke a Rózsafüzér Királynéja és Credo folyóiratokban. A zenei tragikumra vonatkozó tanulmányainak egy kisebb eredményéről a Debreceni Szemlében számolt be. Végül a Képzőművészet 1931 májusi számával megkezdte a műélvező lélektanáról írt elméleti esztétikai dolgozatának közlését.

Dr. Lukié Gyula (1898, Okucáni Pozsega m., róm. kath.), egyetemi olasz lektor, a múlt század első felének olasz-magyar szellemi kapcsolatait kutatta, különös tekintettel a magyar romantika irodalmára. Nagy anyagot tanulmányozott át és ennek során megállapította, hogy száznál több vegyes irodalmi értékű, de igen olvasott olyan mű jelent meg, amelynek témája Olaszországgal szoros összefüggésben van. Szellemtörténeti szempontból ezek igen fontos adatokat tartalmaznak arra nézve, hogy hogyan látta a szabadságharcelőtti magyarság a magyar irodalmi romantika tükrében az olasz szellemi, társadalmi, irodalmi és politikai életet és a magyarságnak az olasz nemzethez való viszonyát. Tanulmányának egy részével „Olasz tájak és jellemek a magyar romantika novella- és regényirodalmában” címen el is készült; de kutatásait még tovább folytatja a magyar romantika olasz elemeiről általánosságban szóló művének megírásához.

Szabó Aladár (1907, Pécs, ref.), okl. középiskolai tanár, az egyetem Francia Intézetének (prof. Birkás) díjtalan gyakornoka, kutató munkáját „A francia nyelv története hazánkban” címen készülő nagyobb munkájának előkészítése érdekében folytatta, amelyet az egyetemen bölcsészettudományi értekezésként óhajt benyújtani. Ebben az évben a középkori részt dolgozta ki. Ebben először is fígyelemmel

kísérte a magyarországi vallon-francia kolóniák sorsát, amelyek a magyar művelődésre kimutathatóan jelentős hatással voltak, amint azt nyelvünk több ófrancia jövevényszava is mutatja. Majd kiterjeszkedik a francia hatásnak másik fontos terjesztőjére, III. Béla király udvarára, valamint a cisztercita, bencés és premontrai szerzetesrendek működésére is, amelyek a francia anyakolostorokkal igen szoros kapcsolatokat tartottak fenn. A francia nyelvnek a következő korokban való sorsát még tovább kutatja, különös tekintettel a francia nyelv tanításának történetére és a francia nyelv tanítására hazánkban használt nyelvkönyvek bibliográfiájának összeállítására.

Dr. Szabó Pál Zoltán (1901, Pécs, róm. kath.), a földrajzi intézet (prof. Prinz) tanársegéde, kutatásainak főcéljául a tengerpartváltások nyomainak felkutatását tűzte ki a Mecsek-hegységben, ami morfológiai szempontból igen jelentős. Ezért nyáron, majd ősszel részletesen átkutatta az Észak-Mecsek-hegységben elterülő Zsidó-völgyet, amely legjobban őrizte meg a völgytörténet legtöbb elemét. Ennek kapcsán 1:2500 lépték szerint a völgyet újból fel kellett mérnie, mivel a rendelkezésre álló 1:25.000-es térkép nem volt kielégítő. Kutatásait „Adatok a Mecsek-hegység formáinak ismeretéhez” című dolgozatában foglalta össze. A Mecsek-hegység kutatását még tovább folytatja. Ezenkívül a Jancsó Benedek-emlékkönyvbe „Déldunántúl népe”, a Pécs-Baranyamegyei Múzeumegyesület Értesítőjébe (XII. évf. 1—4. f.) „Pécs talaja és kultúrája”, végül dr. Stitz János közreműködésével a Magyar Méh című folyóiratba (53. évf. 5. sz.) „A méhfajok fejlődése és földrajzi elterjedése” címen írt tanulmányt.

A szegedi tudományegyetem matematika-természettudományi karáról:

Ifj. dr. Bruckner Győző (1900, Késmárk, ág. ev.), sub auspiciis Gubernatoris bölcsészettudós, okl. vegyész-mérnök, tanársegéd, 500 pengős belföldi ösztöndíjjal folytatta az I. sz. Vegytani Intézet (prof. Széki) laboratóriumában kutatásait, amelyek céljául az Asarum Europeum illó olajának vizsgálatát tűzte ki. Hosszas kísérletei alapján megállapította, hogy annak összetételében bizonyos arányban asaronon kívül terpen, bornylester, sesquiterpen, isoeugenolmethyl-aether, asarylaldehyd és elgyantásodott rész, kevés diasaronnal található. Kutatásait még tovább folytatja és végső eredményeit a *Berichte der Deutschen Chemischen Gesellschaft*ban fogja közölni.

Dr. Kalmár László (1905, Edde, Somogy m., ref.), tanársegéd (prof. Riesz és prof. Haar), matematikai kutató munkájának eredményeiről több dolgozatban számolt be. Ezek közül az „Über die mittlere Anzahl der Produktdarstellungen der Zahlen“ (Erste Mitteilung) az *Acta Litteraturae ac Scientiarum, Sectio scientiarum mathematicarum* sorozatban (5., 1931.) megjelent. Ugyanannak szerkesztősége elfogadta közlésre „Ein Beitrag zum Entscheidungsproblem” című dolgozatát. A *Mathematikai és Fizikai Lapok* (38., 1931) közli a „factorisatio numerorum” problémájáról írt értekezését. Még fel-

dolgozás alatt álló munkálatai: a) a matematikai logika „eldöntési problémájának“ visszavezetése a véges individuumtartományokra vonatkozó speciális esetre; b) az eldöntési probléma megoldása olyan axiomatikus kifejezésekre, amelyek normálformájukban két generális quantifikátort tartalmaznak. Ezenkívül több analitikai-számelméleti és matematikai-logikai vizsgálata van még folyamatban.

Dr. Kol Erzsébet (1897, Kolozsvár, rom. kath.) növényteni intézeti (prof. Györffy) adjunktus, 500 pengő ösztöndíjjal az Alföld virágtalan növényeinek kutatásával kapcsolatban végzett munkája eredményeképpen megírta „Zur Hydrobiologie eines Natronsees bei Szeged in Ungarn“ című nagyobb dolgozatát, amely Stuttgartban jelent meg.

A közgazdaságtudományi karról:

Barra István (1900, Torda, ref.), okl. mezőgazda, mezőgazdasági növényteni intézeti (prof. Szabó Zoltán) fizetéstelen tanársegéd, a Szőlészeti Intézet ideiglenes alkalmazottja ez évben 11 szőlőfajta összehasonlító levélanatómiáját dolgozta fel, keresve az összefüggést a stomák quantitativ és qualitativ viszonyai, valamint a peronoszpóra iránti fogékonyság között. Ezzel kapcsolatban észleléseit kiterjesztette a levegőnyílások méreteinek intraindividuális variabilitására, valamint a stomák hosszúsági és szélességi méreteinek korrelációs viszonyaira is. A levélepidermis anatómiáján kívül még összehasonlító szövettani alapon a mesophyllum szöveteit is vizsgálta. Kutatásainak eredményét, mint doktori értekezést jelenteti meg.

Dr. Hantos Gyula (1903, Kolozsvár, ág. ev.), gazdaságföldrajzi intézeti (prof. gróf Teleki) díjtalan gyakornok, ösztöndíját Buda déli környéke földrajzi monografiájának megírására kapta. Munkájában egyrészt a történelmi forrásmunkák beható tanulmányozása, részben helyszíni vizsgálatok útján készített saját jegyzetei alapján igen előrehaladt, művének kiadása előtt azonban még tovább óhajtja elmélyíteni tanulmányait.

Dr. Kubaeska András (1902, Budapest, ág. ev.), gazdaság-geológiai intézeti (prof. Lóczy) fizetéstelen tanársegéd, a hazai lelőhelyekről származó palaeobiológiai leletek, valamint a hazai ősgerinces maradványok leírásával foglalkozott. A tudományos anyagot részben a m. kir. Földtani Intézet és a Nemzeti Múzeum Ásvány- és Őslénytára, részben különböző külföldi intézetek (Naturaliensammlung Stuttgart, a boroszlói tudomány- és műegyetemi, valamint a tübingi egyetemi geológiai és a berlini egyetemi állattani intézetek) bocsátották rendelkezésére. Kutatásairól a bécsi Palaeobiologica-sorozatban (III. köt. 1930) számolt be „Pathologische Untersuchungen en ungarländischen Versteinerungen. I. Die älteste paläopathologische Aufzeichnung ungarländischer Funde“ címen. „Magyarországi ősmaradványok megbetegedések nyomaival. II. A barlangi medve frakturált penisontjai“ és „Fossilis rájatozás Magyarországról“ címen a Földtani Társulat szakülésein tartott kutatásai alapján két előadást, amelyek a társulat ki is ad. Végül befejezte a „Fossilis agyüregkitölté-

sek Magyarországról“ című értekezéséhez gyűjtött anyag feldolgozását is.

Dr. Miltényi László, növénytani intézeti (prof. Szabó Zoltán) tanársegéd a tanév folyamán közzétette háromévi szövettani és fejlődéstani vizsgálatainak eredményeit, melyek a „Botanikai Közlemények“ 1931. évi (XXVIII.) kötetének 1—4. füzetében „Szövetfejlődéstani vizsgálatok a gabonaféléken“ címen (5 szövegközötti rajzzal és 48 mikrofotografiával) jelentek meg. Újabban szövettani és sejttani vizsgálatokat végez a mesterséges *Bac. tumefaciens*-fertőzés következtében fejlődő rákosjellegű növényi szövetdaganatokon. Ugyancsak ez év folyamán fejezte be a növényi gyökereken a fagykárók és talajmozgások okozta szövetelváltozások és nekrosisok histológiai vizsgálatát. A gabonafélék szövetfejlődéstani vizsgálatainak folytatásaképpen megkezdte a kalászsorsó törékenységének anatómiai okaira vonatkozó kutatásokat. Megjelent közleményei: „A *Phytophthora* rezisztencia genetikus alapjai“ (Botanikai Közlemények, XXVIII. 1930, 5—6. sz.) és „A fák tavaszi vérzésének vagy könnyezésének egy érdekes esete.“ (Természetudományi Közlöny, 1931. 262—264. sz.)

Olgay Miklós (1904, Letenye, Zala m., róm. kath.), növénykórtani intézeti (prof. Schilberszky) fizetéstelen tanársegéd, 500 pengő ösztöndíjat kapott mykológiai tanulmányainak folytatására. Kutatásainak tárgyát részben biológiai, részben gyakorlati tanulmány képezte. Előbbi irányban részben azokkal a módszerekkel foglalkozott, amelyek a *Tilletia tritici* és *Tilletia foeteus* által a búzaesiránövénykéken történő fertőzés pontos helyének és tovaterjedésének megállapításához vezethetnek, részben a kőüszög-spóráknak csiráztatására alkalmas szilárd táplálótalajok készítésével, mesterséges fertőzés céljából. Gyakorlati tanulmányainak tárgyaként a Meszeskénfőzet- és Kaliforniai lének a búzakőüszögre gyakorolt fungicid hatását igyekezett kipróbálni, mely kísérleteit még folytatja.

Dr. Szakál Lajos (1903, Ipolyság, ref.), okl. közgazda, az Agrárpolitikai és Gazdaságtörténeti Tanszék (prof. Czettler) fizetéstelen tanársegéde kutató munkája eredményeképpen elkészítette „A magyar gazdaságtörténelem korszakbeosztása“ című értekezését, amelynek alapján óhajtja megírni „A magyar gazdaságtörténelem alapvetése“ címen készülő nagyobb munkáját.

A műegyetemről:

Bassó Imre (1905, Kassa, ref.), műegyetemi kisegítő tanársegéd (Prof. Pogány Béla) vizsgálatainak célja: nagyméretű munkadarabok belsejében lévő anyaghibáknak röntgenátvilágítással történő felismerése volt. Ez a probléma gyakorlati szempontból is igen fontos, mivel igen megkönnyíti különösen komplikált megmunkálású munkadarabok, illetve géprészek esetleges anyaghibájának felismerését és így megkímél a hibás darabok költséges készremunkálásától, másrészt a hibás darabok törése folytán beálló üzemzavaroktól. Kísérleteit a műegyetem Kísérleti Fizikai Intézetének röntgenlaboratóriumában foly-

tatta. Az anyaghibák megállapításánál két módszert használt, az egyiknél fotografikus felvételen fellépő feketedéseket értékelte ki regisztráló fotométerrel. A másik módszernél ionizációs kamrával méri a vizsgálandó tárgyon áthaladt röntgensugárzás intenzitását. Az ionizációs áramok erősítésére saját maga épített egy elektronsöves erősítő-berendezést. A méréshez használt ionizációs kamrát is sikerült neki lényegesen megjavítani. Kutatásait még tovább folytatja.

Dr. Bruckner Zoltán (1902, Késmárk, ág. ev.) tanársegédnek (prof. Zemplén Géza) a műegyetem Szerves Chemiai Intézetében folytatott vizsgálatai a di-, illetve triszaccharidok szintézisére terjedtek ki elsősorban. E célból tanulmányozta a higanysóknak az acetohalogen-cukrokra való hatását is. Ez úton sikerült a dekacetyl—1— β —methyl— α — és β —cellobiosid—6 glykozt szintétikusan előállítani. Ugyanezen az úton sikerült az 1—methyl—gentiobioz, valamint az 1—methyl—6 glykosido-glykoz szintézise is. Kutatásairól a *Berichte der Deutschen Chemischen Gesellschaft*-ban megjelent következő cikkek tanuskodnak: Géza Zemplén, Zoltan Bruckner und Arpad Gerecs: „Einwirkung von Quecksilbersalzen auf Acitohalogenzucker, V. Mitteilung: Synthese der Dekacetyl—1— β —methyl— α und — β —cellobiosido—6—glykose“ (64. 744. 1931.) és G. Zemplén und Z. Bruckner: „Einwirkung von Quecksilbersalzen auf Acetohalogenzucker, VII. Mitteilung: Synthese der 1—methyl—gentiobiose und der 1—Methyl—6—glykosido-glykose. Beitrag zur Isomaltose-Frage.“

Ifj. kendi Finály István (1903, Aachen, róm. kath.), okl. vegyész-mérnök, a m. kir. Földtani Intézet vegyésze (fővegyész: Emszt Kálmán) néhány magyarországi eruptív kőzet rádiumtartalmának adatait vizsgálta az intézet laboratóriumában. A könnyebb, de költségesebb olvasztásos eljárással szemben a takarékosabb oldási eljárást választotta. Vizsgálatainak H. Mache és M. Bamberger módszere szolgált mintául, amelyet annakidején a Tauern-alagút mélységi kőzeteinek vizsgálatakor alkalmaztak. Mérésének eredményeképpen megállapította, hogy az andezitek és bazaltok rádiumtartalma megfelel az irodalomban található átlagértékeknek, a gránitok rádiumtartalma azonban erősen az átlag alatt mozog. További meghatározásait még folytatja.

Dr. Gerecs Árpád (1903, Zsámbék, róm. kath.), tanársegéd (prof. Zemplén), e tanév alatt már régebben elkezdett munkáit folytatta. A mercuri acetátos szintetikus módszert vizsgálta. Egyszerű alkoholokra precizizozta az α és β glucosidképződés körülményeit, továbbá az itt elért eredményeket alkalmazta az 1. β . CH₃ α és β cellobiosido—6—glukose szintézisére. A vizsgálatok első része megállapította, hogy az aglucon (alkoholok) mennyiségétől függ a képződő glykosid konfigurációja. Kisebb fölösleg esetén (kb. 300% fölöslegig) α —glykosid képződik, nagyobb alkoholfölösleggel pedig β —glykosid. Bár a kettő között aránylag éles az átmenet, a képződő β —glykosidot szennyező redukáló anyagok mennyisége csak lassan esőkken az alkohol mennyiségének emelésével. Ez átmenetet képez az alkoholos oldatban végzett β —glykosid szintézisekhez. Ezek alapján sikerült továbbá vizsgálatait

nak második része az $1-\beta-\text{CH}_3-a$ és β cellobiosido 6—glucose szin-
tézise is. Ezzel bebizonyosodott, hogy az egyszerű alkoholok esetében
megállapított törvényszerűség cukoraglykon esetében is fennáll,
amennyiben az aglykonfözlőség változásával két cukor között is sike-
rült α - és β -kapcsolódást létesíteni. Kutatásait a *Berichte der Deut-
schen Chemischen Gesellschaft* sorozata közli és pedig G. Zemlén u.
A. Gerecs: „Einwirkung von Quecksilbersalzen auf Acetohalogen-
zucker, IV. Mitteilung: Direkte Darstellung der Alkylbioside der
 α -Reihe“ (63. 2720. 1930.) címen az első részét, míg a Bruckner Zoltán
munkásságával kapcsolatban fentebb idézett cikk a vizsgálatok másod-
dik csoportját.

Gömöry Sándor (1900, Lőcse, ref.), okl. vegyész-mérnök a műegye-
tem élelmiszerchemiai tanszékén (prof. Vuk Mihály) kutatta a magyar
búza és liszt mezőgazdasági, malom- és pékipari sajtóságainak tanul-
mányozása során egyrészt a búzaszem belsejében végbemenő fizikai
és chemiai változásokat, melyek az aratás idejének siettetésével, illetve
késleltetésével a liszt minőségére és sütőipari értékére vannak be-
folyással, másrészt vizsgálatai során megfigyelte a hengerszékek közt
fellépő meleg hatását őrlés közben a képződő liszt minőségére. Vizsgá-
latairól következő cikkeiben számolt be: „Az aratás időpontjának
megválasztása és a búzaliszt minősége“ (Mezőgazdasági Kutatások,
1931. évf. 2. sz.) és „Mesterséges hűtés alkalmazása a malomiparban
és ennek hatása a liszt minőségére“ (Magyar Mérnök- és Építész-
Egylet Közlönye 1930 dec. hó 49—50. számában). További kísérletei-
vel a liszt romlásának okait és konzerválási lehetőségének feltételeit
óhajtja kutatni.

Nemeshalácsi Halácsy Endre (1907, Budapest, róm. kath.), okl.
gépészmérnök, tanársegéd (prof. Misángyi), kutatta az elektródok
alakjának, illetőleg görbületi sugarának, azaz helyesebben a villamos
tér egyenlőttségének befolyását a levegő kezdő átütési feszültségére.
Meggondolásai a következőkben foglalhatók össze: A levegő és a
gázok átütési feszültsége kisebb görbületű sugarú elektródoknál egy-
részt (a felületi villamos igénybevétel növekedése miatt) csökken, más-
részt (az erővonalak széttartóbb volta miatt) növekszik. E két hatás
figyelembevételével levezethető az átütési feszültséget minden görbü-
letű elektródnál megadó egyetlen képlet:

$$V_k = E_k \cdot a [\ln(e + 1/r_1) \ln(e + 1/r_2)]: E_g/E_s$$

ahol E_k a levegőnek síklapok között mért és a szikraköz csökkenésével
növekedő villamos szilárdsága.

Dr. Haviár Győző (1895, Pöstyén, róm. kath.), kereskedelmi
minisztériumi szerződéses vezető főmérnök „Rugalmas ágyazású ív-
tartók szilárdsági vizsgálata“ című és a műegyetem mérnöki és épí-
tési osztályán elfogadott műszaki tudományi doktori értekezésének
(megjelent a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye 1931. évi
évfolyamában) kidolgozásával kapcsolatos elméleti és kísérleti vizs-
gálatokkal foglalkozott, mely utóbbiaknak csak a berendezése több
mint 450 pengőbe került. Az értekezésben kifejtettek tanúsága szerint

a kísérletek az elméletileg leszármaztatott eredményekkel egyező értékeket adtak, tehát az elméletet igazolták.

Dr. Kerényi Béla (1900, Miskolc, ág. ev.), okl. vegyészmérnök (prof. Varga József) külföldi ösztöndíjjal az Institut für Braunkohlen- und Mineralöhlforschung an der Technischen Hochschule Berlin laboratóriumában végzett munkájával gyűjtött anyagot dolgozta fel. „Tanulmány a barnaszén bitumengyantájának és B-bitumenjének termikus elbomlásáról“ címmel műszaki doktori értekezést írt és a Műegyetemen letette a doktori szigorlatot. Ennek alapján 1931 február 5-én műszaki doktorrá avatták. Ugyancsak ebből a tárgykörből jelent meg a Braunkohle című folyóiratban „Untersuchungen über das Harzbitumen und das Bitumen B der Braunkohle und deren thermische Spaltprodukte“ című németnyelvű cikke is.

Krompecher László (1903, Budapest, ág. ev.), építészmérnök, műegyetemi tanársegéd (prof. Möller), kutatásainak céljául a IX. századi dunántúli szláv építőtevékenység, valamint a koraközépkori magyar építőművészet részletes megvilágítását tűzte ki célul. Ezért behatón tanulmányozta az egykorú történelmet a részletmunkák és forrásanyag figyelembevételével, ugyancsak kiszélesítette ismereteit az egykorú nyugati plasztikára vonatkozólag is. Kutatásaihoz szükségesnek tartotta továbbá, hogy a Dunántúl emlékein kívül a dalmáciaiakat is a helyszínen tanulmányozza és mindkét helyen szerzett tapasztalatait fényképfelvételekkel örökítse meg készülő munkája számára.

Morinecz Antal (1906, Soroksár, róm. kath.), okl. gépészmérnök, műegyetemi műszövő (prof. Misángyi), az előző tanévben megkezdett gyapjúvizsgálatait folytatta és pedig egyrészt az alkalmazott módszer kritikai ellenőrzése céljából, másrészt nagyobb terjedelmű vizsgálatok szempontjából való alkalmazhatóság megállapítására. További kutatásaival a gyapjú elemi szálainak és a pászmáknak szakítási eredményei között fennálló összefüggést igyekezett kideríteni.

Dr. Schmid Rezső (1904, Munkács, ág. ev.), tanársegéd a kísérleti fizikai tanszéken (prof. Pogány) a nitrogénoxid molekulaszervezetét kutatta sávos színképe alapján. Kutatásairól nagyszámú értekezésében számolt be. Az ösztöndíjév alatt következő dolgozatai jelentek meg: „A nitrogénoxid δ -sávjairól“, — „Újabb vizsgálatok az NO- β - és - γ -sávok szerkezetéről“ (részben Farkas Dénes és König Theodóra mérései alapján), — „A nitrogénoxid sávjainak intenzitásvizonyairól“, — „A mágneses tér befolyásáról az NO- β -sávok vonalaira; az NO- δ -sávok kettős karakteréről“ címen a M. Tud. Akadémia Matematikai és Természettudományi Értesítőjében, — „A spektroszkópiai izotop-meghatározásokról“ címen a Magyar Chemiai Folyóiratban, — végül „Die Gültigkeit der Hill- und van Vleck'schen Intensitätsformeln für die NO γ -Banden“ és „Die Verschiebung der relativen Konzentration der paramagnetischen ($^2\Pi_{1/2}$ —) und diamagnetischen ($^2\Pi_{3/2}$ —) Moleküle in Stikositgas“ címen (többek közreműködésével) a Zeitschrift für Physikben. Ezévi munkája eredményeképen még

további öt értekezése, illetve előadása készült el. Németnyelvű publikációit a *Physikalische Berichte* állandóan ismerteti.

Springer István (1901, Budapest, róm. kath.), a bölcsészettudományok sub auspiciis Gubernatoris doktora, műszaki mechanikai tanárszéki tanársegéd (prof. Bresztovszky) belföldi ösztöndíját a beton rugalmas alakváltozásának vizsgálatát célzó kísérletek folytatására nyerte. Ezirányú kísérleteit az ösztöndíjév letelével több irányban öhajította még tovább folytatni. Alatta főleg azt a részletkérdést kívánta megvilágítani, amely a térfogatmérésre és azokra a hibaforrásokra vonatkozik, amelyek azt a szokásos formájában oly nagy mértékben bizonytalanná teszik. Annak megállapítását tűzte ki célul, hogy a kísérleti eredmények szórása mennyiben tulajdonítható a vizsgált anyag inhomogén voltának és mennyiben a vizsgálati módszerek tökéletességének. Vizsgálatai alapján leszűrt megállapításait részletesen kidolgozta.

Tóth Géza Lajos (1901, Nyitra, ref.) kisegítő tanársegéd, a Meteorológiai Intézet asszisztense (ig. Steiner Lajos), a légkörben végbemenő fizikai folyamatok és az időjárási jelenségek közötti összefüggéssel kapcsolatos kérdések vizsgálatával foglalkozott. A modern időjárás-analízisnek és a légkörkutatás módszereinek tanulmányozására 1930 nyarán két hónapig tartó németországi tanulmányútat tett. Dr. Aujeszky Lászlóval együtt foglalkozott azzal a kérdéssel, hogy a Kárpátok medencéjének speciális időjárási viszonyai mennyiben és hogyan illeszthetők bele abba az időjárási rendszerbe (ciklon-teória), melyet a bergeni meteorológus-iskola követői Nyugat- és Észak-Európára már részletesen kidolgoztak. Különösen behatóan foglalkozott a légkör áramlási viszonyainak (nagy magasságokig) az időjárás jelenségeivel való összefüggésével, illetve ezek kísérleti kutatásával.

Az állatorvosi főiskoláról:

Dr. Lamoth Imre (1905, Datta, Temes m., róm. kath.) élettani intézeti (prof. Dezső) gyakornok kutatásai a fehérjemeghatározási módszerek használhatóságának elbírálására irányultak s e célból 42 különféle állat vérsavóját dolgozta fel. A savó fehérjetartalmát egy idejűleg négyféle módon, nevezetesen a gravimetriás és a mikrojeladahl-módszer szerint, továbbá a fajsúly és a törésmutató alapján határozta meg. Foglalkozott továbbá a N-veszteség okainak felderítésével, mely a Kjeldahl-eljárásnál rendszeresen bekövetkezik. Kutatásairól élettani szaklapban is be fog számolni.

Dr. Urbanek László (1902, Rákosszentmihály, róm. kath.) okl. vegyészmérnök, állattenyésztési intézeti (prof. Wellmann) tanársegéd, Marek és Wellmann professzorok tudományos vizsgálataiban való részvételén kívül önállóan foglalkozott a kolorimetriás foszformeghatározás módszerével. E munkájára vonatkoznak „Foszformeghatározás kolorimetriás úton“ és „Vizsgálatok a kolorimetriás foszformeghatározási módszer használhatóságáról“ című dolgozatai, amelyek a Mezőgazdasági Kutatásokban jelentek meg.

A soproni bányamérnöki és erdőmérnöki főiskoláról:

Mika József (1897, Budapest, róm. kath.) okl. vaskohómérnök, főiskolai adjunktus, az ösztöndíjat mikrokémiai kutatásaihoz szükséges költséges felszerelések beszerezhetőse céljából kérte. Annak elnyerése lehetővé tette számára munkálatainak folytatását és „Mikro-acidimetrische Studien I.“, „Mikro-acidimetrische Studien II.“ és „Zur Mikrotitration der starken Säuren (Mikro-acidimetrische Studien III.)“ című dolgozatainak elkészítését, amelyek közül az első már meg is jelent a Mikrochemie 1931. évi évfolyamában.

Az Országos Magyar Gyűjteményegyetemtől:

Dr. Genthon István (1903, Budapest, róm. kath.) szakdíjnok a Magyar Nemzeti Múzeum történeti osztályában, ösztöndíjából megszerezte kézen álló nagyobb művéhez — „A régi magyar festőművészet, 1380—1543.“ — szükséges megszállott területi (felvidéki és erdélyi) fotografiákat, másrészt lehetőséget nyert arra, hogy Bécs, München, Párizs, Lille, Chartres, Basel és Zürich érintésével egy hónapig tartó külföldi úton a történeti osztály gyűjtési körébe vágó műemlékeket tanulmányozza. Útjának eredménye többek között a legnagyobb középkori magyar festő, M. S. mester egy táblaképének felfedezése volt a lillei Palais des Beaux-Artsban. A tanév további részében ennek és kutatásai egyéb eredményeinek közlését készítette elő.

Dr. Goriupp Alisz (1894, Buziásfürdő, róm. kath.) nemzeti múzeumi alkönyvtárnok, belföldi ösztöndíját az Internationale historische Bibliographie der Presse 1867-ig terjedő magyar részének feldolgozása céljából kapta, amely munkának túlnyomó részét már a tanév folyamán elvégezte. Munkásságát ez irányban még folytatja.

Dr. Gyelnik Vilmos (1906, Budapest, róm. kath.) nemzeti múzeumi szakdíjnok növénytan kutatásaira, illetve a gyűjtött anyag feldolgozására 500 pengő belföldi ösztöndíjban részesült. Munkájáról következő cikkeiben számolt be: „Lichenologische Sustratstudien“ címen a drezdai Hertwigia című folyóiratban, „Squamariae non-nullae“ és „Additamenta ad cognitionem Parmeliarum“ című dolgozataiban a berlini Fedde-féle Repertoriumban, végül „Parmelia Pokorny rokonsági köre“ címen a Magyar Botanikai Lapokban. Tudományos szempontból érdekes felfedezéseket tett a Bakony-hegység egyes részeinek átkutatása alkalmával, amelynek során több új zuzmófajt és alakot talált. (*Squamaria silicea* Gyelnik n. sp., *Squamaria balatonica* Gyelnik n. sp., *Squamaria bakonyensis* Gyelnik n. sp., *Parmelia somloensis* Gyelnik n. sp., *Parmelia addanubica* Gyelnik f. tihanyensis Gyelnik n. f., végül *Parmelia pulvinaris* (Zahlbr.) Gyelnik var. *terricola* Gyelnik n. var.). A Magyar Nemzeti Múzeumhoz I. o. segédtszti minőségben kinevezést nyert.

Ifj. Kalmár János (1899, Mád, Zemplén m., róm. kath.) okleveles gépészmérnök, nemzeti múzeumi gyakornok, hadtörténeti, illetve fegyvertörténeti kutatásokat végzett. Speciális feladatoként a hadtörténeti kosztümökkel kapcsolatban felkutatta és feldolgozta a közép-

kori és újkori magyar figurális síremlékeket. Mindehhez számos szakkönyv és fotográfia megszerzésére volt szüksége, amit csak az ösztöndíj tett számára lehetővé.

Dr. Oberschall Magda (1904, Budapest, róm. kath.) az Iparművészeti Múzeum önkéntes gyakornoka, a francia nemzeti múzeumok gótikus és renaissance bútornyagának alapján tanulmányt írt a francia XV—XVI. századi bútorokról; a párizsi Cluny-múzeum olasz és német kerámiai gyűjteményének katalógusát az előző évben ott folytatott munkássága eredményeképpen előkészítette. A Párizsban lévő magyar és magyar vonatkozású műkincseket feldolgozta; a *Gazette des Beaux Arts*ban két tanulmányt publikált egy a Szépművészeti Múzeumban és egy magángyűjteményben lévő képről „Un elève inconnu de Fra Filippo Lippi“, illetve „Un tableau inconnu de Aalbert Cuyp“ címen. Mint a *Beaux-Arts* magyar levelezője, állandó tudósításokat küld a magyar múzeumi, kultúrpolitikai és művészeti életéről. Az Iparművészeti Múzeumban megkezdett textilkatalógust folytatta és résztvett az itt rendezett kiállítások, így Izabella főhercegasszony hímzészgyűjteménye, az erdélyi kiállítás és az új szerzemények rendezésében.

Simon Béla (1904, Budapest, róm. kath.) okl. középiskolai tanár, a budapesti Földrengési Obszervatórium (ig.: prof. Kövesligethy) szaknapidíjas asszisztense, gyűjtötte és feldolgozta a magyarországi földrengések 1930. évi és a Várpalota környékén érzett összes földrengések makroszeizmikus anyagát; utóbbi környékének szeizmikus-tektonikus térképét is megrajzolta. „Várpalota és környékének földrengései“ című tanulmánya a Bányászati és Kohászati Lapokban (1931 május) jelent meg. A jelenlegi és a létesítendő Budapest Székesfővárosi Anyagvizsgáló Intézet telkén épületrezgés-vizsgálatokat végzett avégből, hogy az intézet új épületének az utcai és vasúti forgalom zavaró hatásaitól védett elhelyezése lehetőleg biztosíttassék.

Dr. Zombory László (1901, Sárospatak, ref.) okl. vegyész-mérnök belföldi ösztöndíját abból a célból kapta, hogy a Magyar Nemzeti Múzeumnál önkéntes díjtalan gyakornoki állást vállalva, résztvehessen az Ásvány- és Öslénytár kémiai laboratóriumának munkájában. Ebben a minőségében rendszeresen résztvett a laboratórium feladatkörébe (kémiai elemzések, preparálások stb.) vágó munkálatokban dr. Zsivny Viktor igazgató-őr mellett. Ezenkívül speciális kutatási témaként sorozatos elemzéseket végzett egy nagyobb dolgozata számára, amely a Vaskő és Dognácska körüli gránátkontaktust dolgozza fel kémiai szempontból.

N É V M U T A T Ó.

KÜLFÖLDI ÖSZTÖNDÍJASOK.

- Acsay László, 74
Adorján György, 41
Ambrus Ilma Ilona, 39
Andauer Mária, 30
Bach Endre, 46
Balás Erzsébet, 69
Balogh László, 20
Baráth Tibor, 41
Bartus Ödön, 37
Bánrévi György, 8
Bäck Lilla, 46
Beck Pál, 21
Belitzky János, 74
Benedict János, 21
Berkovits Ilona, 41
Békássy Zoltán, 70
Bézi István, 63
Biai-Föglein István, 42
Binder Irén, 8
Biró Béla, 7
Blaskovich Edith, 49
Bobula Ida, 5
Borbély Andor, 8
Boronkay Antal, 21
Boros Ferenc, 32
Borsos József, 74
Bottló Béla, 60
Braun Géza, 63
Burg Ete, 64
Cserepes István, 42
Dániel Anna, 47
Dedinszky Izabella, 70
Décei Géza, 7
Dénes Magdolna, 47
Deseő Antal, 50
Diettrich Zsigmond (rüdesheimi),
70
Dirner Zoltán, 9
Dobó Árpád, 27
Donhoffer Szilárd, 51
Dsida Elemér, 50
Edvi Illés Gyula, 32
Erdey-Grúz Tibor, 30
Fabinyi Géza, 71
Farkas András, 32
Farkas Ferenc, 32
Farkas Pál, 51
Fedák Ágota, 47
Feimer László, 65
Fejér Rózsa, 42
Fincziczky István, 47
Fleischer Gyula, 5
Fodor Géza, 9
Fuhrmann Kamilla, 42
Galla Ferenc, 7
Gamauf József, 42
Gál László (gyergyóalfalvi), 49
Gárdonyi Zoltán, 21
Gelencsér Károly, 39
Gévay-Wolff Nándor, 51
† Göbel Árpád, 37
Gronovszky Iván, 21
Györke József, 62
Győry János, 43
Gyüre Dezső, 28
Hajdú Anna Helga, 9
Harsányi István, 49
Hegedűs Lajos, 52
Heigl László, 37
Hencze Béla, 50
Hetyey József, 60
Hévey László, 74
Hincz Gyula, 33
Hoór Tempis István, 7
Hornyánszky Károly, 43
Horváth István, 39
Horváth János, 22
Horváth László, 28

- Horváth Margit, 75
 Illés-Illyasevics Miklós, 52
 Imre Lajos, 22
 Incze Gyula, 9
 Ivánovics György, 10
 Jancsó Miklós, 22
 Judik József, 65
 Kalas Imre, 33
 Kákay Szabó György, 33
 Kerényi György, 23
 Kerényi Károly, 57
 Kesselyák Adorján, 23
 Kesserű István (vitéz), 10
 Kinezli József, 33
 Kiss János, 39
 Kiszely Magda, 43
 Kniezsa István, 60
 Kovács József, 52
 Kozmutza Pál (esernefalvi), 69
 Kövess Ferenc, 43
 Kozocsa Sándor, 75
 Krbek Ferenc (székelyudvar-
 helyi), 75
 Kutassy Endre, 10
 Kvapil István, 10
 Lakó György, 61
 Lang Imre, 66
 Lassovszky Károly, 75
 Lám Loránt, 71
 László József, 30
 László Sámuel (csobánczi), 11
 Lederer Emma, 11
 Lengyel Lajos, 28
 Leszkovszky György, 38
 Liszony Béla, 69
 Lovas K. Elemér, 33
 Magyar László, 37
 Magyar Gerő, 11
 Marton József (vitéz), 12
 Martos Nóra, 71
 Matolesy Mátyás, 23
 Márkus Jenő József, 12
 Miskolczy Ernőné, 71
 Misner Béla, 33
 Molnár Ágost, 69
 Molnár C. Pál, 34
 Molnár Mária (péterfalvi), 34
 Molnár Zoltán, 40
 Moravesik Gyula, 57
 Muntyán Anna, 48
 Müller Gyula, 12
 Nagy József, 44
 Nagy Júlia, 12
 Nagy László, 23
 Neubauer Gyula, 53
 Neuberger Veronika, 47
 Nok Zsuzsanna, 18
 Noszlopi László, 28
 Novák Elek, 24
 Novák László, 44
 Nótél Erzsébet Elza, 13
 Nyiri Antal, 13
 Nyiri László, 67
 Oláh Lillian, 71
 Oravetz Vera, 44
 Orbán György, 13
 Orel Géza, 71
 Orosz Dezső, 13
 Oroszlán Zoltán, 58
 Országh László Miklós, 71
 Ottlik László, 14, 24
 Papp Anna, 72
 Papp Etele, 76
 Papp Ferenc, 45
 Papp Imre, 37
 Pataky Ernő, 14
 Pataky László, 19
 Pataky Tibor, 15
 Patkó Károly, 34
 Pálinkás András, 28
 L. Persián Katalin, 40
 Pigler Andor, 76
 Pintér Kováts Zsigmond (vitéz),
 53
 Pógyor István, 72
 Polesik Lénárd, 54
 Polgár Júlia, 34
 Popovics Konstantin, 59
 Prém József, 40
 Radits Margit, 76
 Radó János Polikarp, 34
 Reichert Róbert, 24
 Rejtő Kálmán, 15
 Ribiczey Gyula, 34
 Rónai Pál, 48
 Rotarides Mihály, 76
 Rösch Magdolna, 77
 Rudolf Lóránt, 29
 Sárkány Lóránt, 35
 Schiller Pál (harkai), 24
 Schmidt Eligius Róbert, 15
 Schröder Imre, 16
 Schulcz Ágost (vitéz), 16, 25
 Seres Zoltán, 72
 Sipos István, 72
 Somogyi József, 54

- Strobach Jenő, 40
 Szabados Béla (vitéz), 35
 Szabó Gyula, 54
 Szabó József, 69
 Szabó Kálmán (gáborjáni), 35
 Szabó Miklós, 25
 Szalai Tibor, 16
 Szalóki Zoltán, 31
 Szántó Jolán, 17
 Szebellédy László, 25
 Szelestey Gyula, 26
 Szent Iványi Béla, 26
 Szente László, 72
 Szerencsi Zoltán, 35
 Széll László, 26
 Szilágyi Lóránt, 6, 17
 Szita Oszkár, 35
 Szuchy Ferenc (borzai), 35
 Takács György, 38
 Tattay Pál, 26
 Telegdy-Kováts László, 55
 Telkes László, 72
 Tichy Kálmán, 17
 Tihanyi László, 73
 Tirscher Jolán, 6
 Tokay Ilona, 40
 Tompa Ferenc, 59
 Tóth Dénes, 38
 Tóth Károly, 45
 Tóth László, 40
 Treer Mór Ferenc, 61
 Ujlaki Miklós, 26
 Unghváry Béla, 69
 Urbánszky Andor, 38
 Vanyó Tihamér, 36
 Varga Nándor Lajos, 55
 Váli Ferenc, 55
 Vásárhelyi János, 27
 Veszprémy Bangha Béla, 17
 Végh Géza, 73
 Végh Ilona, 36
 Vilt Tibor, 36
 Virágh Pál, 31
 Visky Károly, 36
 Viszkok Lajos, 27
 Wagner János, 17
 Waigand Ferenc, 27
 Waldapfel Eszter, 18
 Wallisch Oszkár, 36
 Weidlein János, 77
 Weisz Ferenc, 30
 Weisz Janka, 40
 Werner Alajos, 37
 Wieser Jenő, 56
 Wildner Ödön, 45
 Winkler Oszkár, 29
 Witthen Béla, 27
 Zehery Lajos, 46
 Zelovich László, 68
 Zemplén Ilona, 37

Összesen: 241.

BELFÖLDI ÖSZTÖNDÍJASOK.

- Barra István (500 P), 101
 Bassó Imre, 102
 Beznák Aladár, 86
 Bodnár Béla, 95
 Bruckner Győző (500 P), 100
 Bruckner Zoltán, 103
 Buday László, 83
 Cholnoky László, 88
 Dénes Tibor, 99
 Drágffy Miklós, 79
 Ernst Jenő, 88
 Fekecs Gábor, 89
 Finály István (ifj. kendi), 103
 Gärtner István, 86
 Gáspár János, 89
 Genthon István, 107
 Gerecs Árpád, 103
 Goriupp Alisz, 107
 Gömörý Sándor, 104
 Gyelnik Vilmos (500 P), 107
 Hampel László (500 P), 90
 Hantos Gyula, 101
 Harmath Zoltán, 79
 Halácsy Endre (nemeshalácsi),
 104
 Haviár Győző, 104
 Hegedús Zoltán, 90
 Herczeg Árpád, 83
 Hofhauser János, 83
 Hohman Antal, 78
 Iwsits Imre, 81
 Jármay Edith, 90
 Joó Tibor, 95
 Kálló Antal, 85
 Kalmár János (ifj.), 107
 Kalmár László, 100
 Kerényi Béla, 105
 Keviczky Loránd, 80
 Kéz Andor, 90
 Kokas Eszter (500 P), 87
 Kol Erzsébet (500 P), 101
 Korzenszky Eleonóra, 91
 Kovács Lajos (500 P), 97
 Kovács Máté, 97
 Kriváchy Ernő, 80
 Krompecher László, 105
 Kubaeska András, 101
 Lajos Iván, 82
 Lamoth Imre, 106
 Laziczius Gyula, 91
 Lelkes István, 92
 Lukié Gyula, 99
 Metzner Károly, 96
 Mika József, 107
 Miltényi László, 102
 Morinecz Antal, 105
 Mödlinger Gusztáv, 92
 Nádas József, 92
 Nagy Iván (vitéz), 82
 Németh László, 84
 Oberschall Magda, 108
 Olgay Miklós (500 P), 102
 Ökrös Sándor (500 P), 87
 Pál Zoltán (örösi), 97
 Papolezy Ferenc, 84
 Papp István, 98
 Petrányi Győző, 88
 Putnoky Gyula, 84
 Rác Béla, 78
 Rusznák Rezső, 80
 Scheff György, 88
 Schmid Rezső (500 P), 105
 Simon Béla, 108
 Sipos Lajos (500 P), 93
 Sólyom Jenő, 79
 Springer István, 106
 Szabó Aladár, 99
 Szabó Pál Zoltán, 100
 Szakál Lajos, 102
 Szász Sándor, 85
 Szilágyi János (600 P), 98
 Sztrókay Kálmán, 93
 Tangl Harald, 85
 Techert József, 93
 Ticharich Slava, 94
 Tóth Géza Lajos (500 P), 106

Törő Imre, 87
 Urbanek László, 106
 Vastag Gábor, 94
 Vietorisz Kálmán, 86
 Vicenty Ödön, 81
 Virányi Elemér, 96

Weidlein János, 94
 Wiczián Dezső, 79
 Zalán Kornél, 81
 Zambra Szidónia, 95
 Zemplén Béla, 85
 Zombory László, 108

Összesen 97. Akiknél nincs külön jelezve az ösztöndíj összege, azok egészévi ösztöndíjat kaptak. Ennek összege 1000 P volt. Ezenkívül három külföldi ösztöndíjas a belföldi ösztöndíjak terhére élvezett ösztöndíjat, illetve ösztöndíjkiegészítést (Györke, Hévey, Kniezsa), egy ösztöndíjas pedig a következő tanévben használta fel ösztöndíját (Hegyi József).

Magyar Tudományos Akadémia
Könyvtára 10.217/195.2 sz.

